

קונטרס

הבינוני

**פרשת
כי תשא
תשפ"ד**

שנה ו'
חוברת כ"ה
גליון 297

שיעורי

**הרב שמעון
שפיצער שליט"א**

קול הבינוני

718.686.8300 ארה"ב:

0204.586.2115 בריטניה:

03.300.0223 בלגיה:

072.257.7726 ארץ ישראל:

שמעו ותחי נפשכם!

האזינו למאות שיעורים
השווים לכל נפש הנאמרים
מדי יום ביומו בכל מקצועות
התורה והחסידות מסודרים
להפליא ומלאים כל טוב

להצטרף לקבלת
השיעורים או החוברות
באימיל ולשלוח הערות:

Tel. 718.387.1122 E.Y. 03.3096216
Email. Info@MachonHavineini.com

מפתח הענינים

מדור אמונה ובטחון שיעור ר"ל

יום שלישי פרשת תצוה י"א אד"א תשפ"ד

ה צורת התפילה הנכונה הפועלת בנפש האדם

חזרה על העבר | שאלת החברים המקשיבים | האם נותנים עצות לרבש"ע? | מתפללים על התמדת הטובה | ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח | שמונה עשרה כוללת את שני החלקים | שתים שהן ארבע | האדם גורם לגשם שירד | להתפלל על הכלל כולו יצא | ולוואי שיתפלל כל היום כולו | להיות יהודי של זמן הבית | תפילה על התמדת הטובה מעכבת | האר עיני והער לבי | ללמד על הפרטים כולם | כקטן כגדול תבקשון | סיבת הירידה אצל האברכים | הכנה לחיים | בדרך עליה ולא בדרך ירידה | מפני כך ירדה השקעת התלמיד לטמיון | כשלונם של עסקנים | ליטהר ולא לטהר | מזה ומזה על תנח ידך | אין תפילה חוזרת ריקם

קביעות עתים לתורה - שיעור י"א

יום רביעי פרשת תצוה י"ב אד"א תשפ"ד

הדרך לקבוע עתים הלכה למעשה יט

כדת מה לעשות | כמה דשביק לה מעמיא עמיא ואזלא | ויעשו עץ גבוה חמישים אמה | מי יעלה בהר ה' | לא בגבורת הסוס יחפץ | היפוכה של קביעות עתים | היום לעשותם | בקש שלום ורדפהו | פטיעה גסה נוטלת מאור העינים | הר של שערות | גודר גדר בישראל - דרגה אחר דרגה | תביעה גדולה | זמן זמנים טובא משמע | והיה לשחוק גם הוא | אין מוותרים על ההספק | החכם לומד מטעויותיהם של אחרים | המשגיח שהציל | לכו דרשו את ה'

קביעות עתים לתורה - שיעור י"ב

יום חמישי פרשת תצוה י"ג אד"א תשפ"ד

הדרך לגדלות על-ידי פסיעות קטנות כט

סולו סולו פנו דרך | פתחו לי פתח כחודו של מחט | תפסת מרובה לא תפסת | וקראת אל הגוף לשלום | גם אויביו ישלים אתו | לא יוצאים למלחמה אבודה מראש | צרכי הגוף אינם מתבטלים | הנפילה מחכה מעבר לפינה | מניחים מקום לצרכי הגוף | לכל אחד תלמידים של ר' פרידא | קושי בריכוז המוח אינו גזירת גורל | לוקחים בחשבון שמדובר בתהליך | ממדרגה למדרגה תעלינו | מבירא עמיקתא לאגרא רמא | אין מוותרים על המסגרת | באר ששתית ממנו מים | להוסיף ולא לגרע | הרגש מעוות את המציאות

יום ראשון פרשת כי תשא ט"ז אד"א תשפ"ד

מ נגמלים מן הרע על-ידי פסיעות קטנות

עשו כמות כמות ועסקו בתורה | שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו | הצדיק הוציא יקר מזולל | כך הצדיקים רואים את הנכשלים | לא להתיר אלא להועיל | אור התורה מתחלק לכמה גוונים | דרכים שונות לפי שורשי הנשמות | מה שלבו חפץ | האדם עוסק בחלק הנכון לו | אור ההתגברות על היצר | מתחילים לסובב את הגלגל לאחור | בחכמה ייבנה בית | החלק האחד מחיה את האחרים | אורו של משיח

יום שני פרשת כי תשא י"ז אד"א תשפ"ד

מט שאיפות רצויות הבאות מתוך שמחת האדם בחלקו

תרתי דסתרי אהדי | לא תחמוד ברוחניות | אל מקומו שואף זורח | שנים אוחזין בשירת קה אכסוף | ויזמרון לך שירין ורחשין | סותר על מנת לבנות | שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך | סיבת התאוות והמחשבות זרות | בשמחה של מצוה ינצח | תכבד העבודה על האנשים | עדות ממעונו של ה'סטייפלער' | אין לך רשות שלא לשמוח | אסור/מצוה לאומרו בפני עם הארץ | עם הארץ מתמיד | בנין האדם רק על-ידי השראת השכינה | על-ידי גילוי השכינה מתבטל הרע | הדמיון מתבטל מאליו

מדור אור החיים הק'

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

ס הרגשת טעם השבת תלויה בשמירת הפה

ושמרו בני ישראל את השבת | כנגד יצר הרע דיברה תורה | אדם פשוט שאינה מבזה את השבת | אדם לעמל פה יולד | וקראת לשבת עונג | הנותן בעין יפה או נותן | ירידה לצורך עלייה | רק זה לא

מדור שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

סה כפי שנותנים כך מקבלים בחזרה

הברכה תלויה בבחירת המתברך | היתכן ליתן כשרון מופלג כזה לאיש אחד?! | אין לך אדם בלתי מוצלח | ומה כשרון לבעליה? | זה הקטן גדול יהיה | בכל המקום אשר אזכיר את שמי

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

סח גילוי אהבת הקב"ה לבניו כשאנים מתנהגים כשורה

וראית את אחורי ופני לא ייראו | אהבתי אתכם אמר ה' | לא היו ראויים לאותו מעשה | מור ואהלות קציעות כל בגדותיך | התקשרות קב"ה וישראל על-ידי התפילין

מדור אמונה ובטחון

שיעור ר"ל

לזכות אליעזר בן פיגא ומשפחתו

נדבת הר"ר אברהם בער ראטטער הי"ו

לרגל הכנס בנו חיים משה

לעול התורה והמצוות

יום שלישי פרשת תצוה י"א אד"א תשפ"ד

צורת התפילה הנכונה הפועלת בנפש האדם

תסתכל כל העת על מחר! הסתכל על היום הזה. הן בכל יום מגיע שפע חדש, כמו שאומרים: המחשש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית, ועליך להמשיך אליך אותו שפע. ואדרבה, אם האדם ממשיך את השפע ליום הנוכחי, הוא בונה הווה נכון שמשמש כבסיס איתן ליום המחר. מה שאין כן אם הוא חושב תמיד על מחר ועל שבוע הבא ועל החודש הבא, כי אז הוא מתעלם מהיום הנוכחי ואינו מביא שפע למהלך חייו.

שאלת החברים המקשיבים

כה דיברנו בשבוע שעבר, והיו מן המקשיבים ששאלו שמצד שני אנו רואים שמתפללים גם מתפללים על העתיד, וכגון מה שמתפללים לילדים טובים. הילד רק בן שלוש והאב כבר מתפלל עליו שיגדל לתלמיד חכם. מדוע אתה מתפלל שיגדל לתלמיד חכם? אולי תתפלל רק על היום הזה שיקרא את הא"ב בקול וילקק את הדבר

חזרה על העבר

בשבוע שעבר הזכרנו את פירושנו של הרה"ק רבי ישכר דוב מבעלזא זיע"א על מאמר התנא (סוטה מו, ב) "משחרב בית המקדש, פסקו אנשי אַמְנָה", ועל מה שאמרו בגמרא (שם עמוד ב) שאותם שדואגים למחר כבר נחשבים מקטני אמנה, שיעקר החסרון הוא מה שאינם דואגים ליהיום. וביארנו שכאשר האדם עסוק בתפילה על המחר, סימן הוא שהוא סמוך ובטוח עם היום. פשוט אצלו שהיום הכל ילך כשורה, כי אינו רואה שום דבר שצריך לסבך אותו היום. וזהו חסרון גדול, כי כך האדם מסיח את דעתו מכך שהוא זקוק לישועת ה' על כך צעד ושעל, ושאלמלא הקב"ה בעזרו, אינו יכול לו.

ולכן צריך האדם להתבונן במחשבתו על פרטי היום הנוכחי ויבין שהוא זקוק בהם לישועת ה' ויתפלל שהקב"ה ישלח לו סיוע ממרום עבור כל אחד מהם. אל

ידוע מאז ומתמיד שאין ראוי לתת עצות להקב"ה, אלא מבקשים ממנו באופן כללי שישלח שפע ומוספים והטוב בעיניך עשה. אולי עדיף לו שלא יקבל היום חיוך מאף אחד? אולי דווקא זה יבנה אותו? איך אוכל לדעת מה טוב בשבילו? שנית, אף שטוב לו לקבל חיוך ומילה טובה ולשבוע, מי אומר שאני צריך לתת עצה להקב"ה? מי אומר שאני צריך לבקש ממנו שיעזור לו שלא ישכח לקחת את ארוחת הבוקר שלו? אולי יבוא מישהו בחדר ויתן לו מזון יותר ערב?

סוף דבר, היו שהגיעו לידי חוסר בהירות, ואמרו: לכאורה הנכון הוא רק להתפלל שיהיה טוב כפי שהקב"ה מבין, כי כשאני מתחיל להיכנס לפרטים ולפרטי פרטים, הריני מצמצם את הבקשה כי אני מציע להקב"ה מה ואיך.

מתפללים על התמדת הטובה

אכן עלינו ללבן את הנושא ולראות ששני החלקים אינם סותרים זה את זה, ואדרבה, **שלימותה של תפילה היא כששני החלקים קיימים בה**. נלך עקב אחרי אגודל. כשהקב"ה צוה אותנו להתפלל, רצונו שנתפלל בכמה וכמה אופנים. פירושו: **האדם צריך להתפלל על הדברים שהוא מצליח בהם שימשיך הצליח בהם, וכן הוא צריך להתפלל על הדברים שאינו מצליח בהם שיתחיל להצליח ויתמלא חסרונו**. זהו השלב הראשון.

כך רואים בפרשת כי תבוא שכאשר **האדם זוכה לשפע**, הוא צריך להביא ביכורים ולהודות לה', ותוך כדי כך **להתפלל על העתיד** - השקיפה ממעון קדשך מן השמים וברך את עמך את ישראל ואת האדמה אשר נתת לנו וגו'^א. ומבואר

כמו שצריך? וכן אנו מתפללים לפני הדלקת נרות החנוכה ויהיו זרעי זרע זרעי תלמידי חכמים וחסידים כו'. כל הזמן אנו מתפללים על העתיד. גם כשהאדם מתפלל על הגאולה, הוא מתפלל על העתיד. הוא מקווה שהיום תהיה הגאולה, אבל הוא יודע שיתכן שמחמת חשבונות שמים, לא תהיה הגאולה היום, ואעפ"כ הוא מתפלל באופן כללי שתבוא הגאולה בקרוב. וכן אנו רואים בכל התפילה שנוסחו באופן כללי ולא דווקא באופן של בקשה על היום הזה בלבד.

האמת שאפשר לשאול את הקושיא גם באופן אחר: מי אומר שזה בכלל מתחלק לימים? אולי זה מתחלק לחלקי זמן יותר קטנים? אולי נאמר כך: מדוע אתה מתפלל שהיום בשעה חמש אחר הצהריים תצליח ללכת אל הרופא ושהכל ילך כשורה? מה אתה חושב כבר עכשיו על חמש אחר הצהריים? תחשוב תחילה על תשע בבוקר! מקטני אמנה אתה! עליך לחשוב על הרגע הזה בלבד. אלא מאי? - מותר לי להתפלל בתפילת שחרית על כל מה שיקרה היום, ואם כן מדוע לא אוכל להתפלל אז כמו"כ שבעוד עשרים שנה תהיה לי נחת מהנכדים?

האם נותנים עצות לרבש"ע?

עוד היו ששאלו שמסגנון דיבורנו בשבוע שעבר שצריך להתפלל על הפרטים הנוגעים ליום הזה, נשמע היה שצריך לתת עצות לריבונו של עולם. אל לו לבקש סתם באופן כללי שהילד יצליח, אלא עליו לבקש שמישהו יסביר פנים לילד ומישהו יאמר לו מילה טובה, ושהילד לא ישכח את ארוחת הבוקר בלכתו לחדר ושהיא באמת תשביע אותו, וכן הלאה. שאלו הללו: ראשית, הלא

א. ראה דברי הרמב"ם בספר המצוות (עשה קלב מצות מקרא ביכורים): ... ומשבחו על כל זה, ולבקש ממנו להתמיד

ותאסוף גלויותינו לחצרות קדשך", ולכאורה יפלא, הרי עכשיו עוסקים בהודאה, מדוע דווקא עכשיו צריך לבקש על כך? אך התשובה היא כאמור, **כי יחד עם ההודאה על הטוב, מחויב האדם לבקש שהמצב הטוב ימשיך.**

עוד איתא **במסכת שבת** (לב, א): לעולם יבקש אדם רחמים שלא יחלה, שאם יחלה - אומרים לו: הבא זכות והפטר. הוי אומר: אף שאין לו לאדם שום רמז לחולי, הוא מחויב להתפלל שלא יחלה, ואדרבה, אם ימתין עד שיהיה לו רמז לחולי, כבר יהיה אז קטרוג והענין יהיה יותר מורכב. **מבואר שבאשר האדם רואה שהוא בריא בגופו ובנפשו, עליו לקום ולהתפלל אל ה' שהטבה זו תמשיך וימשיך להיות בריא ואיתן.**

שמונה עשרה כוללת את שני החלקים

ומצד שני, **האדם מחויב להתפלל אל ה' כשיש לו חסרון** - רבונו של עולם! יש לי חסרון. **אנא! מלא לי את חסרוני, שלח שפע למקום החסרון ותאיר אותו.** והנה כך אנו רואים על פי סדר תפילת שמונה עשרה שקבעו אנשי כנסת הגדולה, **שמצד אחד האדם מבקש שימשיך לקבל כל סוג של שפע, כגון ברכת אתה חונן, על אף שיש לו שכל, הוא מבקש שימשיך לקבל, כי הוא יודע שבכל רגע הוא יכול לאבד את דעתו.**

אמנם כן, לא רק להמשיך לקבל שפע הוא מבקש, **אלא גם שהקב"ה ימלא לו חסרונו הוא מבקש, כי הגם שיש לו שכל, הוא יכול לקבל יותר, וכן הוא יכול לקבל**

בספרים, שכאשר האדם הצליח והכל כשורה אצלו, חוץ מן ההודאה, הוא מחויב גם לבקש מה' שהטובה תימשך. כך כתוב בראשונים, וכן דברי חז"ל מלאים בזה, שיש לו לאדם יהודות מתוך הכרה שהטובה יש לו, היא טובה שהוא מקבל בכל רגע מהקב"ה, ולכן אין די לו יהודות, אלא לבקש שימשיך להטיב לו.²

והספרים מלאים מזה, כגון מה דאיתא **ב'מאור ושמש'** (פרשת ויצא) על הפסוק הנאמר אצל לאה "ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה שמו יהודה ותעמוד מלדת" (ויצא כט, לה)³, שמפני כך עמדה מלדת, מפני שלא ביקשה על העתיד. הלא היא הודתה על לידת בנה, ואדרבה, **חז"ל אמרו שהיתה הראשונה שנתנה הודאה (ברכות ז, ב). אבל חסר היה לה החלק הזה, לבקש על העתיד, כי האדם מחויב לבקש שההטבה תמשיך גם הלאה. כי אם אינו מבקש, חסר קצת בהכרת האדם שאין שום דבר בטוח בידו, אלא הוא זקוק בכל עת לישועת ה'.**

ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח

וכן סדר התפילה בנוי באופן זה. אחד מהמקומות שבהם זה בולט ביותר, הוא בתפילת נשמת, בה אומרים: "ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח" תוך כדי ההודאה. עומדים עכשיו בנשמת בשבת קודש **כשהאדם כל-כך מרומם, ואעפ"כ הוא משחיל בקשה, וזאת כדי שלא יהיה חסרון בהודאתו.** כשהוא מבקש ואל תטשנו ה' אלוקינו לנצח, הוא מגלה דעתו שהוא מבין שהוא תלוי בה' בכל רגע ורגע. וכן בברכת מודים דרבנן אומרים: "כן תחיינו ותקיימנו

הברכה וכל זאת יאמר כשיביא הביכורים, וכן הוא בחינן (מצוה תר"ו). ראה 'כלי חמדה' כי תבוא שמציין למדרש תנחומא ועוד שמפרשים שהתפילה 'השקיפה' קאי נמי על ביכורים.
 ב. ראה ברכות נד, א ובמפרשים שם.
 ג. ראה שם גם בראשונים ראב"ע ופירוש הטור הארוך עה"ת ועוד.

אחד בכל יום. אם יש לך חסרון מיוחד שאתה מתמודד עמו בענין זה, תוסיף לה בקשה לפי הרגשת החסרון בלבך.

וזהו שאמרו שעל אף שנחלקו הרמב"ם והרמב"ן אם תפילה היא דאורייתא או דרבנן, בעת צרה היא לכולי עלמא דאורייתא. פירוש: כשהאדם מתפלל לפי סדר התפילה על כל ענין וענין, מחלוקת היא אם הוא מקיים מצוה דאורייתא או דרבנן, אבל כשיש לו חסרון מסוים ומתפלל עליו, אז הוא בוודאי מקיים מצוה דאורייתא. **אלה הם שני חלקי התפילה שהאדם מחויב בהם, האחד על התמדת הטובה, והשני על מילוי החסרון.**

שתיים שהן ארבע

ובמאמר המוסגר, צריך לשים לב שלכל אחד מהחלקים האלה יש שני מהלכים, כי הנה כשמדברים על התמדת הטובה, יש על הכלל ויש על הפרט. **הקב"ה מצוה את האדם להתפלל לא רק על התמדת טובתו הפרטית, אלא גם על התמדת טובת העולם באופן כללי.** הקב"ה רוצה שיבוא שפע לעולם דווקא על-ידי הנבראים ודווקא על-ידי ישראל שיש להם כח להביאו, ולכן מצווה האדם להתפלל כל יום שלוש פעמים ביום, לשם דוגמא, ברכת השנים, ויאמר: ברך עלינו את השנה הזאת ואת כל מיני תבואתה לטובה. האדם חושב לעצמו: סליחה! אני אין לי כלום עם תבואה. יותר מזה, אני נמצא עכשיו בדיאטה (א) ואיני אוכל כלל מיני דגן בשלושת החודשים הבאים. אני אומר לך את האמת - תבואה אינה הנושא שלי עכשיו. מה תבואה? רוצה היה שבסידור שלו יהיה כתוב למטה בהערה: אני אין לי צורך בתבואה, אני יש לי צורך במיני ירקות. אך לא! סדר יש שנקבע על-ידי אנשי כנסת הגדולה. כל אחד צריך להתפלל ותן טל ומטר לברכה על פני

יותר פרנסה, אבל אין הדבר נמדד בהשוואה, כי בהשוואה לכמה חכמה יש, בוודאי שאין לו לאדם אפילו כטיפה מן הים, אלא הדבר נמדד לפי מה שהאדם מרגיש. לפי מה שהאדם מרגיש, לא היה הולך היום לבקש על שכל, כי אינו מרגיש שזה מה שחסר לו היום. על כן אומרים לו: **אפילו על הדברים שנראה לך שאינם חסרים, בוודאי אתה צריך להתפלל עליהם.** אנשי כנסת הגדולה אומרים לנו, אמור רפאנו. תמה האדם: "מה, רפאנו?!". לגבי שכל עוד אפשר להבין, כי כשהאדם מתבונן קצת, מיד הוא רואה כמה חסרה לו דעת. אבל לגבי רפואה, אם אין סיבה מיוחדת, אין האדם מרגיש שהיא זו שחסרה לו עכשיו. אומרים לו חז"ל: עליך להתפלל קודם שתחלה שלא תחלה.

וכן מי שאינו מרגיש דחוק בפרנסתו. יש לו בעיות אחרות, אחת יותר קשה מהשניה, אבל פרנסה יש לו ברוך ה' בשפע. עם כל זה אינו יכול לדלג על ברכת השנים. הוא חייב להתפלל כל יום, שלוש פעמים ביום, שישלח לו פרנסתו. ועוד יש לו תפילות אחרות ופרשת המן שראוי ונכון שיאמר בכל יום.

אולם יחד עם כן אמרו חז"ל (ע"ז ה, א) שאם יש לו לאדם חולה בתוך ביתו, יוסיף בברכת רפאנו: יהי רצון מלפניך שתשלח רפואה שלמה לחולי עמך ולחולה פלוני בן פלוני בתוך שאר חולי ישראל. וכן בכל חסרון שיש לו לאדם, מבואר בהלכה (או"ח קיט, א), שהוא יכול להוסיף בסוף הברכה המתאימה מעין הברכה, וכך אמר האר"י ז"ל לאלשיך הק' אשר היה לו בן שצריך היה לחזור בתשובה, שיוסיף בקשה בברכת השיבנו⁷, ויש ספרים שמודפס שם הנוסח. הפירוש הוא כך: ברכת השיבנו מיועדת לכל

ד. פ"ח שער העמידה כ.

כשהאדם מתפלל, בין כשהוא מתפלל שמונה עשרה, בין כשהוא אומר מזמורי תהלים, ובין כשהוא הולך ברחוב ומתפלל בשפתו כי הוא מבין שהוא זקוק לישועת ה' בכל רגע, עליו לזכור שיש לו אחריות להתפלל על כל בני ישראל ועל כל העולם כולו ועל עצמו ג"כ שאף הוא יוכל לינוק מהטוב שהקב"ה משפיע לעולם.

להתפלל על הכלל כולו יצא

ואף בחלק מילוי החסרון יש שני מהלכים. יש את המהלך שהוא מתפלל על עצמו, על החסרונות שיש לו שיתמלאו. ויש שהוא מתפלל על הכלל. כידוע שהאדם מחויב להתפלל על צרת הכלל. אם בני ישראל נמצאים בצרה, הוא מתפלל על כולם. עת צרה איננה כשהוא עצמו שרוי בצרה בלבד, אלא גם כשכלל ישראל שרוי בצרה. וכבר אמרו חז"ל (ב"ק צב, א) כל המתפלל בעד חבריו והוא צריך לאותו דבר, הוא נענה תחילה. והטעם הפשוט הוא, כי תפילה כזו היא תפילה בעת צרה. למה היא עת צרה? כי פלוני שרוי בצרה.

האדם מבין שכשהוא מתפלל על חסרון, הוא מתפלל לא רק על חסרון עצמו, אלא גם על החסרון של כלל ישראל ושל כל העולם כולו, ובנוסף לזה יש גם חסרון של השכינה, וכך מובא בכל הספרים שמלבד כל הברכות בשמונה עשרה שבהן האדם מתפלל על השכינה, מתקע בשופר עד רצה, אף כשהוא מבקש על חסרונותיו וצרותיו, עיקר מחשבתו צריך להיות על צער השכינה, כי כשהוא מצטער, אף השכינה מצטערת - עמו אנכי בצרה.

בספרים מובא שעליו לעורר את עצמו בזה עד שבאמת ירגיש שהוא מתפלל על צער השכינה. אך מה? בהיכל הברכה (פרשת בהעלותך) כתב שיש שהאדם אינו במדרגה

האדמה, ושבענו מטובה, וברך שנתנו כשנים הטובות לברכה.

ואחת מהתשובות לזה היא, כי צריך שירד גשם לעולם ומי שגורם לגשם שירד, הם בני ישראל. הקב"ה אינו רוצה שהגשם יבוא ממילא. הוא רוצה שכל אחד מישראל יתפלל על הגשם וכך ירד הגשם. על בני ישראל מוטלת האחריות להביא שפע לעולם. אומות העולם יונקים ג"כ מתפילותיהם של ישראל. הן אנו עסוקים בזה בראש השנה במלכיות זכרונות ושופרות. לכלל ישראל יש תכלית להמליך את הקב"ה על כל העולם. והבריות בו ייפקדו. ועל המדינות בו ייאמר איזה לחיים ואיזה למות. למה צריך היהודי להזכיר זאת? כי יש לו אחריות להביא שפע לעולם. ולכן נתייסד נוסח כל התפילות בלשון רבים, כי התמדת הטובה אינה כוללת את הטובה הפרטית שלו בלבד, אלא היא כוללת ג"כ את הטובה הכללית.

האדם גורם לגשם שירד

האדם יודע שהוא קם בבוקר ומתפלל על השפע שיבוא לבריאה, וכמו שהביא רש"י בפרשת בראשית על הפסוק (ב, ה): "וכל שיח השדה טרם יהיה בארץ וכל עשב השדה טרם יצמח כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה" - "ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה ואין מכיר בטובתם של גשמים, וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם, התפלל עליהם וירדו, וצמחו האילנות והדשאים". נעמדים להם מנין יהודים ומתפללים לה', וכך הם מביאים לעולם כל מה שהעולם צריך. הם מביאים לעולם שפע בצורה של פרנסה, בצורה של רפואה, בצורה של גאולה, ושל דעת ותשובה. יש לו ליהודי אחריות להביא כל יום את כל מיני השפע לעולם.

ועל הפרט בין על מילוי החסרון ובין על התמדת הטובה. כל החלקים האלה קיימים בתפילת שמונה עשרה, וכיון שאמר רבי יוחנן ולוואי שיתפלל אדם כל היום כולו (ברכות כא, א), נמצא שהוא צריך להתהלך כל היום עם ההבנה גם כשאינו מתפלל שמונה עשרה¹. ועל כן ישים האדם לב שאם כשהוא מוציא תפילה מפיו אחרי התפילה או קודם התפילה או בכל זמן אחר, הוא מתפלל תמיד רק תפילה פרטית ורק על חסרון שיש לו, **אינו חי נכונה. ואין זה מעיד על התפילה בלבד, אלא גם על האמונה ובטחון שלו ועל מהלכי המחשבה שלו.** סימן הוא שאינו חי נכונה. זה מה שהצדיקים מסבירים לנו.

אכן בדרך כלל כשהאדם בודק אם הוא מתפלל נכונה אם לאו, הוא שואל: רגע אחד! אם אני מתפלל באופן זה, התפילה לא תפעל? אם כן איך עלי להתפלל כדי שהתפילה תעבוד? מה איני אומר נכונה? האם עלי להוסיף? האם עלי לדבר על הכלל לפני שאני מדבר על הפרט או להיפך? מה אני עושה שלתפילתי תהיה השפעה יותר גדולה?

ובאמת לא זוהי הנקודה. הנקודה היא אחרת לגמרי. היות שהראשונים מסבירים ובראשם רבינו ה'חובת הלבבות' בשער **חשובו הנפש שהתפילה נועדה להעמיד את האדם במצב של הכנעה לריבונו של עולם ולחזק את אמונתו ובטחונו עד שירגיש שהוא צריך להגיע בכל רגע ורגע לישועת ה'.** ולכן אם האדם מוצא את עצמו מתפלל רק על עצמו ועל חסרונו, סימן הוא לו שאינו עומד במצב הנכון. אין הוא באמת נכנע, אין הוא באמת בעל בטחון, וחבל. אין הוא מנצל את התפילה לעשותו אדם כזה. יועיל נא ללמוד כיצד להתפלל וכך התפילה

זו, ואדרבה, בגלל חסרונו יש שהוא שרוי במוחין דקטנות וקשה לו מאוד לחשוב על צער השכינה. הוא מכיר היטב את מצבו ואומר: לי כואב עכשיו המצוקה שלי. הנה אין לו לאדם זה להימנע מלהתפלל, ויותר מזה, ייזהר שלא יאמר שהוא מתפלל על צער השכינה, כי הקב"ה יודע מחשבות ויתגלה כמשקר המדבר אחד בפה אחד בלב. ידבר אפוא עם הקב"ה ויאמר: אני יודע שאף השכינה נמצאת במצוקה, אבל אני מרגיש בעיקר את מצוקתי, והריני מתפלל על שניהם.

עכ"פ על האדם לשים לב בענין התפילה שיש שני חלקים, חלק אחד שבו הוא מתפלל על התמדת הטובה, וחלק שני שבו הוא מתפלל כשהוא מרגיש חסרון. לשניהם הוא זקוק בכל עת, ובכל אחד מהם הוא צריך להתפלל גם על הפרט וגם הכלל. וכך הוא מצווה להתפלל בסדר התפילה שלו על כל ארבעת החלקים. כך הוא הסדר. **התפלל על התמדת הטובה של הכלל, והתפלל על התמדת הטובה שלך; התפלל על החסרונות שלך, והתפלל על החסרונות של הכלל ועל צער השכינה.** סדר התפילה עצמו מורכב מכל ארבעת החלקים. ועל האדם להקפיד לעשות כן גם כשהוא מוסיף תפילות מדיליה, וגם אז להתפלל על הכלל כפי שהוא מתפלל על עצמו.

ולוואי שיתפלל כל היום כולו

בתפילת שמונת עשרה יש התמדת הטובה כפי שראינו. על האדם לומר רפאנו וברך עלינו וכו' בכל יום, ובשומע תפילה עליו להוסיף תפילה על מה שחסר לו, וכן בכל ברכה אם הוא מרגיש חסרון. וכן הוא מתפלל על הכלל. הוא מתפלל ולירושלים עירך ברחמים תשוב. הוא מתפלל על הכלל

ה. ראה בספ"ק 'בית אהרן' באזהרות קודש של אביו הרה"ק רבי אשר מסטאלין ז"ע אות ז.

לי טענות עליך. טוב עשית שהתפללת על המחר. הבנת שאתה זקוק לסייעתא דשמיא ודיברת עם הקב"ה. אבל חבל, כי קיימת רק את חלק התפילה שבעת צרה, ועת צרה יש לה דרגות רבות. יום המחר הוא תמיד נחשב לעת צרה, כי האדם מרגיש שאין לו בו אחיזה, ולכן הוא מרגיש שהוא זקוק לסייעתא דשמיא בעבורו. אכן שכחת לקיים את חלק התפילה של התמדת הטוב. פשוט מאוד. שכחת להתפלל על היום שהטוב לא ייעצר. ואני יודע למה, כי **כדי שהאדם יזכור להתפלל לסייעתא דשמיא כשהוא מחזיק את הכפית בידו ורוצה להכניס אותה בפה, הוא זקוק לדרגה יותר גדולה של אמונה, כי הטבע צועק לו שזה מסודר.** אכן אתה עדיין לא הגעת לדרגה זו. אתה עדיין נמצא בדרגה כזו שרק לגבי הדברים שאינך רואה שהם הולכים להצליח, אתה קולט שאתה זקוק לישועת ה' ומתפלל אליו. ובכן, דע לך שבזמן הבית היה יותר קל לבני אדם לזכור שבאותה מדה ממש אתה זקוק לסייעתא דשמיא עבור התמדת הטובה.

מלמדת אותנו הגמרא הקדושה - אם רוצה אתה להיות יהודי של ארץ ישראל, יהודי של בית המקדש, יהודי של זמן הבית, **תתחיל להרגיל את עצמך להתפלל על הדברים המצליחים. אל תסתפק בתפילה על מילוי החסרון, אלא תתפלל גם על התמדת הטובה.**

נמצא שאין הדבר תלוי אם הוא מתפלל על של היום או על של מחר, או אם הוא מתפלל על הפרטים הקטנים או על הפרטים הגדולים. **אלא הדבר תלוי במוחו ולבו, האם הוא מרגיש שהענינים כבר מסודרים. ועל זה צריך האדם לעבוד הרבה מאוד, ונחוץ הוא עד מאוד, כי בלעדי עבודה זו אין האדם נעשה יהודי כזה שהתפילה צריכה לעשות ממנו.**

תוביל אותו אל המקום הנכון, שיזכור שהוא עומד לפני ה' ושהוא זקוק לעזרתו יתברך בכל עת. זה יוציא אותו מעולם הדמיון/השקר.

להיות יהודי של זמן הבית

כעת נחזור אל דיבור קדשו של הרה"ק מבעלזא שמי שמתפלל רק על מחר ולא על היום בחשבו שהיום כבר מסודר, הרי הוא מחוסר אמונה, והנה עכשיו אנו מבינים שהוא **דיבר אודות הדברים הפרטיים של האדם בענין התמדת הטובה, מול הדברים הפרטיים שלו בענין מילוי החסרון.** והפירוש הוא כך: האדם מתפלל על מחר או על השבוע הבא שתהיה לו אז סייעתא דשמיא, דופק לו אחד על גבו ואומר במבוכה: אינני רוצה להתערב, אבל שמעתי איך אתה מתפלל... אני מקווה שלא תתרגז עלי, אך אמור לי מה זה שאתה חושב על השבוע הבא דווקא? מה הולך לקרות אז שאתה מדבר דווקא עלי? מדוע רגשי לבך מתעוררים דווקא כשאתה חושב על השבוע הבא? הנה אם האיש המתפלל הוא בר דעת ויודע להסביר את עצמו, הרי הוא אומר: את האמת אומר לך, התפללתי על השבוע הבא, כי אני צריך לעסוק אז באיזה ענין חשוב ואני מרגיש שאני זקוק לסייעתא דשמיא מרובה. שואל אותו השואל: אבל איך הגעת עד אז? מה עם הסייעתא דשמיא שאתה צריך היום? ובכן, אם המתפלל מודה על האמת, הרי הוא אומר: לא הרגשתי שאני זקוק היום לסייעתא דשמיא. רגשי לבי התעוררו רק בענין השבוע הבא אז אצטרך לעסוק בענין בני שאינו מצליח בישיבה, או אז אצטרך למצוא מקור פרנסה אחר, כי אמרו לי שבסוף החודש אני מפוטר מעבודתי.

על זה אומרת לו התורה הקדושה כפי שהצדיקים בעלי רוח הקודש מסבירים: אין

צריך. חינוך הוא שהאדם זקוק לו, כי בלי חינוך זה, אין הוא חי באופן הנכון.

האר עיני והער לבי

ניקח לדוגמא את ברכת המפיל. מלבד הדברים הכלליים שהוא מתפלל עליהם ותן חלקי בתורתך ותרגילני לדבר מצוה כו', הוא גם מבקש על של עתה: ואל יבהלוני רעיוני וחלומות רעים והרהורים רעים ותהא מטתי שלמה לפניך והאר עיני פן אישן המות. רשימה של דברים לגבי הצלחת השינה. הוא מבקש בתחילה שתשכיבני לשלום ואח"כ ותעמידני לשלום, היינו שהנשמה תפעל למעלה מה שצריכה לפעול שם ואז תחזור אליו, אך בין השכיבה והעמידה יכולים לפקוד אותו רעיונות, מבהילים וחלומות רעים והרהורים רעים, מכשולות ובעיות. על כן הוא מבקש על כל הפרטים האלה. ובכן, אשאלה: האם אלה הם הפרטים היחידים שאפשר להתפלל עליהם? לכאורה אפשר למצוא עוד מאה וחמישים פרטים להתפלל עליהם. הוא יכול להתפלל על הילדים הקטנים שלא יעירוהו באמצע הלילה, הוא יכול להתפלל על המיטה שלא תקרוס, הוא יכול להתפלל שלא תהיה אזעקה ויצטרך לרוץ עם הילדים לחדר מוגן. אכן כן, יש הרבה מאוד פרטים ואי אפשר באמת לעבור על כולם ולבקש עליהם, אך הפרטים המוזכרים בברכה זו נועדו להעירו שיבין שיש רשימה ארוכה של דברים שזקוקים לטייעתא דשמיא. בעצם זה שהוא מדבר על הפרטים האלה, הוא קולט שהמצב בכלל לא פשוט.

ללמד על הפרטים כולם

כן אנו מוצאים לגבי ברכת אשר יצר. בברכת אשר יצר יש הפסק באמצע, שהרי מטעם זה חותמים בברוך, כי היא נקראת מחמת כן ברכה אריכתא. ובמה מפסיקים

תפילה על התמדת הטובה מעכבת

הנה מצוי הדבר ששומעים את האדם אומר: בוודאי אני מתפלל על זה... אתה יודע כמה כבר התפללתי על זה?! אני מתפלל ללא הרף. אכן כן, הוא מתפלל באמת, הוא מתפלל עם דמעות, הוא מתפלל עם כוונה, הוא מתפלל במקומות הקדושים, ומתפלל שחרית מנחה וערבית. הוי אומר: הוא באמת איש מתפלל. אומרים לו הצדיקים: שים לב! יתכן מאוד שהגם שאתה איש מתפלל ואולי אתה אומר כל יום את כל ספר התהלים ומדי פעם אתה בוכה בתפילתך, מכל מקום הכנסת את עצמך לפינה של עת צרה. כל האופנים של עת צרה. עת צרה של היום, עת צרה של מחר, עת צרה של בנך פלוני. **אינך משקיע את המערכת שלך להתפלל על סייעתא דשמיא של היום.** במה שונה היום ממחר? אומר לך במה זה שונה. זה שונה בהגדרה. **על של היום אינך מרגיש שאתה צריך להתפלל.** אינך מתפלל על התמדת הטובה, וזהו דבר נורא, כי חלקים גדולים מחייך בנויים בלי הקב"ה. מדובר בדרגה מסוימת של כוחי ועוצם ידי ושל חשכות. זה מה שהצדיקים הסבירו לנו וזה מה שאנו צריכים לזכור בכל עת.

והנה אנו רואים שבענין התפילה על התמדת הטובה, צריך האדם להיכנס לפרטים, כי עיקר התכלית של התפילה על התמדת הטובה הוא להרגיל את האדם לשים לב לכמה דברים הוא זקוק לטייעתא דשמיא וכמה אמיתי הוא שהוא זקוק לישועת ה'. כשהאדם נכנס לפרטים, אין פירושו של דבר שהוא בא להציע להקב"ה מה ואיך יעשה, אלא פירושו שהוא מתחיל להבין קצת יותר כמה הוא נמצא בזרועותי של הקב"ה ובכמה דברים הוא זקוק לטייעתא דשמיא ולכמה ניסים הוא

קטן כגדול תבקשון

בשבחי הר"ן מביא **שרבי נתן** זיע"א שאל את מורו ורבו הרה"ק **רבי נחמן מברסלב** זיע"א בפליאה: האם אני באמת צריך לדבר עם ה' על כל דבר קטן? והשיב לו: מה, אין זה לפי כבודך לבקש על כך דבר קטן?! אם אין זה מתאים לך, הלא זה נובע מגאווה. כך הטמיע בדמם של תלמידיו שמי שאין מתאים לו לבקש על כל דבר קטן, אין זה אלא שהוא לקוי בגאות.

סיבת הירידה אצל האברכים

ובענין זה יש לנו את המעשה עם מרן ה'חזון איש' זיע"א. היה זה כאשר מקורבו **ר' אלעזר צדוק טורטשין** ז"ל ביקר אצלו, וה'חזון איש' אמר לו: הבה ואציג בפניך חקירה אחת שעלתה ברעיוני. פעמים הרבה אנו רואים אנשים שבבחרותם נראים היו כתלמידי חכמים ואפילו כיראי שמים, ולאחר נישואיהם נהפכו לאנשים אחרים עד שאין רואים בהם לא התמדה ולא עבודת התפילה, והרי הם כפשוטי העם הדוחפים את ימיהם שיעברו, מה אירע להם? שני צדדים יש לי בדבר. הצד הראשון שבצעירותם היו באמת יראי שמים, אלא שכיון שיצאו אל העולם הגדול, התקלקלו מהרוחות הנושבות בחוצות והתקררו מיראתם. והצד השני שבצעירותם לא הייתה להם כל יראת שמים בלבבם, אלא שכל זמן שהיו נמצאים בין כתלי הישיבה, היו עושים הכל כדי ללכת בתלם ולרצות את צוות הישיבה ואולי גם כדי לקבל שידוך טוב, וכיון שיצאו והשתחררו, מיד התגלו בקלקלתם.

ר' אלעזר צדוק היה בטוח שה'חזון איש' מתכוון להוכיחו על כי נפל לאחר נישואיו ממדרגותיו ומעיו התהפכו לו בקרבנו. לא ידע מה לענות ונאלם דום. ה'חזון איש' ברכו לשלום והוא יצא את ביתו. מרוב

אותה? מפסיקים אותה בגילוי דעת ותזכורת - גלוי וידוע לפני כסא כבודך שאם יסתם אחד מהם או אם יפתח אחד מהם אי אפשר להתקיים אפילו שעה אחת. המברך נכנס לפרטים - יש נקבים, יש חלולים... והנה אם היה האדם שומע שיעור מרופא בענין פעילות מערכות הגוף במשך שש עשרה שעות, היה סבור שעליו לברך ברכת אשר יצר לכל הפחות במשך שלוש וחצי שעות כדי להסביר ולו בדרך רמז כמה דברים צריכים לעבוד כראוי בכל עת, ואם אחד מהם יפסיק לעבוד כראוי, מיד יחלה האדם. ומה הוא אומר למעשה? גלוי וידוע לפניך שאם יסתם או יפתח... מה? על מה אתה מדבר? אתה יודע בכלל מה הפירוש 'יפתח'? יש לך מושג כמה ניסים צריכים לקרות לו לאדם בכל עת?!

אכן הגם שבאמת נכון שהאדם ישמע לפעמים שיעור כזה כדי שיתחיל לקלוט איזה ניסים הקב"ה עושה עמו, מכל מקום תיקנו להזכיר כמה פרטים בברכת אשר יצר כדי שתהיה לו איזו תזכורת לאדם שעליו להכנס לפרטים - נקבים נקבים חלולים חלולים...

הן כך אמרו **חז"ל** (ברכות ס, א) שכאשר האדם נוטל רפואה, עליו לומר: יהי רצון מלפניך ה' אלוקי שיהא עסק זה לי לרפואה ותרפאני. ואף כאן יבוא אדם וישאל: מדוע אתה מדבר על הפרטים? מדוע אתה מציע לריבונו של עולם מה לעשות? מדוע אינך אומר הטוב בעיניך עשה? והתשובה היא **שאדרבה, כך בדיוק צריך לעשות. אתה הולך לעשות פעולה? תבין שהפעולה צריכה להצליח.** אתה נוטל סם מרפא, מי אמר שזה ייטיב עמך? מי אמר שגופך יעכל אותו? אה! **אתה קולט שאתה זקוק לישועת ה'?** - **עכשיו אתה יכול ליטול אותו.**

מתרגל בבחירתו לזכור על כל פרט ופרט שהוא זקוק לישועת ה', ולהתפלל על כל צעד ושעל מתוך ידיעה שבלי עזרתו יתברך, שום דבר לא יצלח, אזי הוא נעשה בוטח בה', ואח"כ כשהוא מקים את ביתו, הגם שהמושגים משתנים ונסיונות החיים הולכים וגדלים, הוא כבר יודע איך להתמודד אתם. הוא כבר יודע שהמהלך הוא להתפלל קודם לכן ולהבין שהוא זקוק לסייעתא דשמיא כי הוא בעצמו אין בכוחו לעשות שום דבר...

הכנה לחיים

באופן אחר: בבוקר קורא הבחור ק"ש ומזכיר יציאת מצרים וזכור בניסים ונפלאות שהקב"ה עשה אתנו מחוץ לדרך הטבע, ואומר אני ה' אלוקיכם אשר הוצאתי אתכם מארץ מצרים ומזכיר לעצמו שאי אפשר לעשות כלום בכוחות עצמינו. בכל אופן אנו זקוקים לניסים, ואם כן מה החילוק בין נס קטן לנס גדול? כך הוא נהפך למאמין ובוטח אמיתי, ואז כשהוא נעשה לאיש, הוא יכול להמשיך לדבוק בזה עם כל ענין שפוקד אותו. אבל מי שחשב שלהיות בחור חשוב פירושו להבחין כך וכך דפים ולשבת כך וכך הרבה זמן באותו מקום ולהתנענע כה חזק... לא שאנו מזלזלים בכל אלה ח"ו, אך כוונתנו שאם אינו עושה זאת עם תפילה, אם אינו מתפלל כל יום שיצליח עם החברותא, ושיהיה לו שכל, סימן הוא שאינו סבור שהוא זקוק בכל רגע לישועת ה', ועכשיו כשהוא כבר צריך להתמודד עם דברים יותר גדולים, אין לו שום מושג איך עושים זאת, כי מעולם לא למד איך לעשות זאת. הוא למד בישיבה שמונה שנים, אך מעולם לא למד איך מתמודדים עם נסיונות כאלה. אין לו מושג. הוא חי פעם עם אשה? הוא תמיד היה בסביבה של בחורים וישב ולמד. איך יידע עכשיו כיצד להתמודד עם אשה?

בלבול וצער על תוכחת רבו, התחיל לפסוע בכיוון ההפוך מזה המוליך אל ביתו. ויהי בדרך הליכתו, פגש את אחד מידידיו. הלה שאל אותו למה נפלו פניו, והוא השיב: "ה'חזון איש' שאל ממני כזאת וכזאת וביקש להוכיחני על פניי וכי לא יפלו פניי על כך?! כעת אני בורח לביתי כדי להתאושש מעט".

צחק ידידו ואמר לו: ר' אלעזר צדוק! ראשית כל, אינך בורח לביתך. אתה מתרחק ממנו. שנית, אם תשמע לעצתי, תחזור אל ה'חזון איש' ותשאלנו למה התכוון בהצעת החקירה. סבר ר' אלעזר צדוק וקיבל. חזר לבית ה'חזון איש' ושאל לפשר כוונתו בהצגת החקירה. ענה לו ה'חזון איש': לא אליך התכוונתי, ולא פשטתי לך את החקירה כי לא ביקשת. עכשיו שאתה מבקש, אפשר לך. התשובה היא כצד השני שהצגתי בפניך. בהיותם בישיבה לא האמינו בה' ולכן הם נראים היום כפי שנראים. אנשים חושבים שהאמונה מונחת בכיס, אך טעות גדולה היא בידם, כדי לקנות אמונה צריך לעמול מידי יום ביומו ומי שלא יעמול מידי יום ביומו, בוודאי ישכח שיש אלוקים בעולם.

והוסיף ה'חזון איש': אם תרצה לדעת איך קונים אמונה, אומר לך. מה אתה עושה כשאתה רוצה לקנות מנעלים לרגליך? אתה צועד מבייתך אל חנות הנעליים, מוציא מעות מן הכיס וקונה, נכון? אך לא זו הדרך. צא מבייתך! עמוד ליד הפתח ושאל תפילה לה' יתברך שיהיה בעורך לקנות מנעלים לרגליך. בקש ממנו שיכוון אותך אל המוכר הנכון ושתמצא את הנעליים הנכונות שמתאימות לרגליך ושיהיה לך לשלם עבורן, ואז תצא וה' יצליח דרכך. כן תעשה כשתצא לקנות לחם וחלב וכל שאר צרכיך, וכך יהיו כל חייך באמונה.

ה'חזון איש' הסביר לו שאם האדם

הדרך, הוא מבקש שתוליכנו לשלום ותצדענו לשלום כו', וכן הוא מדבר על הפורעניות המצויות - ותצלנו מכך כל אויב ואורב ולסטים וחיות רעות ומכל מיני פורעניות כו'. הוא מדבר על הפרטים שהוא זקוק בהם לסייעתא דשמיא.

סוף דבר, **בוודאי צריך האדם להכנס לפרטים** כשהוא מתפלל, אך **כשהוא מבין שהוא נמצא בזרועותיו של הקב"ה ושווה הסיבה שהוא מתפלל אליו**, הרי הוא מבין שהוספת הפרטים **נועדו רק כדי להחזיר בלבו עד כמה הוא זקוק לסייעתא דשמיא** ולא כדי לתת עצות להקב"ה.

והאמת שהדעת אומרת לגבי מה שכתוב **בספר העקרים** (מאמר ד פרק כד) שיש לו לאדם להוסיף אחרי כל תפילה והטוב בעיניך עשה, **שזה נוגע לתפילה על מילוי החסרון יותר מבתפילה להתמדת הטובה**, כי כשהאדם מתפלל על מילוי החסרון, הוא נכנס למין צמצום שהוא צריך שהקב"ה יעשה דווקא כך, כי אם לא - איך יתמלא חסרונו? **ולכן יותר נחוץ אז לאדם להזכיר לעצמו שאין הדבר כן**. מה שאין כן כשהאדם מתפלל על התמדת הטובה, כי אז **עצם הדבר שהוא מתפלל, מזכיר לו שהוא נמצא בזרועותיו של הקב"ה וזקוק לישועתו בכל רגע ורגע**. אמנם כן, גם שם מתאים להוסיף והטוב בעיניך עשה כדי שלא יטעה לומר להקב"ה איך ובאיזה אופן ימשיך להטיב לו. אבל בדרך כלל, **אם הוא כבר במדרגה להתפלל על התמדת הטובה**, הוא כבר קולט שהוא זקוק לישועתו ושאין הדבר תלוי בו אלא בהקב"ה.

מפני כך ירדה השקעת התלמיד לטמיון

עוד ידוע הסיפור שסיפר הר"ק רבי יצחק **מנעשכיו** ז"ע"א (נדפס בהקדמת הספר

אף זה אותו יסוד שכל הצדיקים דיברו עליו **שתכלית התפילה על התמדת הטובה היא להרגיל את עצמו לזכור שאף מה שיש לו אינו מובטח לו** והקב"ה יכול ליטלם ממנו בין רגע. הקב"ה יכול ליטול ממנו את שכלו ואת כח דיבורו, וכן הלאה.

וההתרגלות נעשית דווקא על-ידי התפילה על הפרטים. אמנם כן, כשהוא מתפלל על הפרטים, **אינו אומר להקב"ה באיזו צורה בדיוק יעזור לו. הסבא קדישא מרוזין** ז"ע"א סיפר מעשה באשה אחת בעלת בית מציגה שהגיעה לבקש על פרנסה ונתנה לריבוננו של עולם עצות הרבה, ובסוף הגיעה ישועתה ממקום אחר. המעשה היה שהגיע אליה פריץ אחד וביקש לשתות יין, ולא נשאר לה יין טוב, כי אם יין שהקרים. מזגה קצת ממנו לפריץ, הפריץ לגם מעט ונהנה מאוד מהטעם, והזמין אצלה אלף ושש מאות חביות כאלה, ושילם עליהן הון תועפות. ואמרה אז האשה: על אופן כזה לא חלמתי.

בדרך עליה ולא בדרך ירידה

אכן אנו צריכים להבין החילוק, וכפי כשהסברנו כבר בעבר. כשהאדם עוסק באיזה דבר, הוא מבקש שהדבר יצליח, וכמו שאמרנו **חז"ל במסכת בבא מציעא** (קו, א) שכאשר האדם רוצה לזרוע חטים, הוא מתפלל שהחטים יצמחו יפה, ואח"כ כשהוא שומע שהפועל זרע שעורים, הוא יכול לבוא אליו בטענה - אני התפללתי על חטים ואתה זרעת שעורים, ובגלל כן השעורים לא צמחו יפה. רואים אנו מזה שבכל מה שהאדם עוסק, הוא מתפלל שתשרה בו **ברכת ה' ויעלה יפה**. וכמו שמתפללים יהי רצון שיהיה עסק זה לי לרפואה ותרפאני, וכמו שהמשנה אומרת **במסכת ברכות** (נד, א) שהנכנס לכרך מתפלל שהקב"ה יכניסו לכרך זה לשלום. כמו"כ כשהאדם אומר תפילת

לדבר מצוה וכל כוונתי היתה אך ורק לטובה. רצייתי להביא יין כשר, וכעת נתברר שכל יגיעתי היתה לריק. אמר לו הבעש"ט: אמנם כוונתך רצויה היתה, אבל העונש הגיע לך כי הלכת עם ההרגשה שאתה יכול לעשותו. אתה תהיה שם, אתה תשגיח, אתה תקפיד, ואף בלילה לא תזניח. אבל **שכחת להתפלל לה' שישלח לך סיוע ממרום** שלא יארע שום דבר תקלה. וכיון ששכחת - אירע מה שאירע, וכפי שאמר דוד המלך: אם ה' לא ישמור עיר, שוא שקד שומר.

כשלונם של עסקנים

אכן הרבה אנשים יש שנוחלים עגמת נפש כזו, אם לא בצורה זו, בצורה אחרת. למשל, האדם רוצה לעשות דבר טוב ומשליך את עצמו בעסק המצוה, כגון לעזור לאחרים, אם בעניני כלכלה, אם בענינים רוחניים, אם בבניית בית כנסת, וכיו"ב, ואינו ישן בלילות, וכל פעם שיש לו לילה קשה, הוא אומר לעצמו: וכי בשבילי אני עושה? הלא בשביל הקב"ה אני עושה. רצוני לפרסם שמו הגדול בעולם. וכך הוא מוסיף לעשות ולפעול. כך עוברות כמה שנים, ואז מתברר לו שלא יצא כלום מכל מה שעשה, ועוד זאת הוא נשאר עם חובות על סך מאה אלף דולר ואף אחד אינו רוצה לעזור לו, ואם לא די בכך, אף יצא עליו שם רע. והנה הוא שואל: למה??? למה עשיתי מה שעשיתי? הלא עשיתי רק למענו יתברך! וכי לא הייתי צריך לעשותו?! אני שואל אתכם: וכי לא הייתי צריך לעשותו?!

ועל זה באה התשובה: ראשית, צריך לבדוק אם באמת היית צריך לעשותו, אבל אפילו נניח שהיית צריך לעשותו, וכפי שהוא בהרבה מאוד מן המקרים, הלא שכחת דבר אחד שעליו יקום דבר ויפול דבר. **כשהתחלת לעסוק בזה, שכחת**

בעש"ט על התורה) **הבעש"ט הק'** ביקש מתלמידו הרה"ק רבי דוד ממיקולייב זיע"א שיביא לו יין כשר ממדינת בסרביה וישגיח עליו בשמירה יתירה על הצד היותר טוב. תלמידו נסע לסרביה ושהה שם במקום עשיית היין במשך חודשיים ימים, חודשי אלול ותשרי שהם תקופת הבציר, ובעצמו השגיח על כל פרט ופרט בעסק עשיית היין בלי שום היסח הדעת, מבצירת הענבים ועד סחיטת היין והכנסתו לחביות, ואף המתין כמה שבועות במהלך נעשית תסיסת היין. והיה אז זמן קלקול הדרכים מחמת הגשמים, והיתה לו טרחה גדולה ויגיעה עצומה בהובלת היין. כך מסר את נפשו על היין מבלי להעלים עין ממנו ולו לרגע אחד.

וכשהגיע למעוזיבוז עם היין, או אז היתה שמחתו גדולה ועצומה. מיד שם פעמיו אל רבו הבעש"ט להודיע לו בהתרגשות שעלה בידו להביא לו יין כשר המושגח על ידו היטב, ואז כשהעגלה עמוסת החביות התקרבה לבית הבעש"ט, עבר שם אחד מהשומרים הממונים מטעם הממשלה לאכוף איסור הבאת יין-שרף מחוץ לגבולות המדינה, וכשראה את העגלה עם החביות, התחיל לרעום בקולו: הבאת כאן יין-שרף. התנצל התלמיד ואמר: אין זה יין-שרף, כי אם יין פשוט הסחוט מענבים ואין כל איסור להביא מבחוץ. לא עזרו לו כל תחנוניו של התלמיד לבל יגע הגוי המשוקץ ביין, והגוי ניגש אל החביות ופתח את כולן אחת לאחת וטעם כל אחת בידו לראות אם יין הוא או יין-שרף והסתלק לו. כל היין נהפך ליין נסך ויחד עם כן ירדה כל השקעתו וטרחתו לטמיון.

הוא פרץ בבכי - מדוע קרה לי הדבר הזה? כזה עונש! כזו סטירה (פאטש) מצלצלת! ואז נכנס לרבו הבעש"ט ושאל: על מה הגיע לי ככה? הן מסרתי את נפשי

שאינו יכול לבד, ואח"כ במשך כל החודשים שהשקיע בפרויקט, לא זכר מזה כלל - איך תהיה לו סייעתא דשמיא.

אכן יש שרואים באמצע הדרך שהאדם מתחיל לעשות דברים פזיזים, וזהו הסימן המובהק ביותר שעזב את הקב"ה. הוא בונה ישיבה, הוא בונה בית כנסת, הוא מקים גמ"ח, הוא עושה קורס לחינוך הילדים, וכן הלאה, אם פתאום הוא מתחיל לעשות דברים היוצאים מן השורה... הדבר מצוי שבגלל שהוא רואה שלא נרשמו מספיק אנשים, הוא מתחיל לתלות מודעות ולהשתולל בכל מיני דרכים - מה קרה? למה התחלת לפעול אחרת מכפי שפעלת עד כה? - כי נכנסת ללחץ, ופתרת את הלחץ בפתרון של כוחי ועוצם ידי. ובכן, לא היית בא ליטהר, וכיון שכן, פשוט מאוד מדוע לא היתה לך סייעתא דשמיא.

מזה ומזה על תנח ידך

ובחזרה אל האמור, כשהאדם מתפלל רק על העתיד, סימן הוא שבהווה הוא מרגיש שהוא מסתדר, ואם כן זה היפך מהבא ליטהר, וממילא תחסר לו סייעתא דשמיא. אך האיש המשכיל מבין שצריך להתפלל על התמדת הטובה חוץ מהתפילות על מילוי החסרון. ויש להוסיף שכך הוא גם לגבי התפילה על הכלל ועל צער השכינה. כשאין האדם מתפלל על הכלל ועל צער השכינה, שוב אינו במקום הנכון. אם אינו יכול להתרגש כשהוא אומר ולירושלים עירך ברחמים תשוב או ותחינה עינינו בשובך לציון ברחמים, סימן הוא שאינו במקום הנכון. הוא עסוק מדי בצרכים האישיים שלו. על האדם להתפלל את כל צורות התפילה. עליו להתפלל בין על מילוי החסרון ובין על התמדת הטובה, בין על עצמו ובין על הכלל, ועליו לבדוק את עצמו אם גם כשהוא אומר מזמורי

שתצטרך להתפלל על התמדת הטובה על כל צעד ושעל בכל עת ובכל שעה. היה עליך להבין שלא מפני שכוונתך למענו יתברך, מוכרח הדבר שתהיה לך סייעתא דשמיא. ממש לא! ולא מפני שהתפלת פעם אחת בתחילה לסייעתא דשמיא, תהיה לך סייעתא דשמיא לאורך כל הדרך...

אכן האדם טוען: הלא כן התפללתי לסייעתא דשמיא! אני נזכר שבראשית הדרך שמתי לב שאני סומך יותר מדי על כוחי ועוצם ידי, ואז פשטתי את ידי כלפי מעלה ואמרת: רבוננו של עולם! אינני יכול לבד... - ואז מה עשית? - מה זה נקרא מה עשית? כך דיברתי ודי - ומה היה למחרת? - למחרת, חזרתי לקדמותי, עולם כמנהגו נוהג - זו היתה הבעיה.

האדם צריך לבחון את עצמו בזה. הוא צריך לעשות חשבון הנפש אמיתי בענין זה. האם זכרתי על כל צעד ושעל שאני תלוי ברצון ה', או שבגלל שהתפללתי בתחילה פעם אחת - זנחתי? אם לא זכרת על כל צעד ושעל, פירושו של דבר שלא התפללת על התמדת הטובה, וזאת מפני שהבנת שאתה מוכשר וכוונתך רצויה ואין שום סיבה שלא תצליח.

ליטהר ולא לטהר

מאמר חז"ל (יומא לח, ב) הבא ליטהר מסייעין אותו, כוונתו שהוא עצמו בא ליטהר. לא מפני שהאדם בא להקים פרויקט שיכול להוסיף טהרה בעולם, הוא עצמו נקרא בא ליטהר. דבר זה נקרא בא להקים פרויקט. רק כשהאדם זוכר שהוא זקוק לישועת ה' בכל רגע, רק אז הוא נקרא בא ליטהר, כי רק אז הוא עצמו מתדבק בה' ונטהר. ובכן, כל פעם שהאדם בא ליטהר - מסייעין אותו. אבל אם הוא בא ליטהר פעם אחת בלבד כי זכר אז

מבין שהקב"ה רצה שימשיך שפע, וכשהתפלל לא על עצמו בלבד התפלל, אלא על הכלל כולו, כי ידע שהכלל זקוק לישועה.

כך סיפרנו בעבר על בעל "בנין דוד" זיע"א שבבחרותו ביקשו לגייסו לצבא והיה שרוי בשל כך בסכנה גדולה. הלך אל **הגה"ק משינאווא** זיע"א, והגה"ק אמר לו: מן השמים הביאו עליך הצרה הזאת, כי הרבה מבחורי ישראל נמצאים באותה צרה וזקוקים לישועה. לך אפוא לשפוך צקון שיחך לפני הבורא וכך ייושעו כולם. וכך הווה, הוא התפלל לישועת ה' ונתגלגלו הדברים ושוחרר מחובת הגיוס ויחד עמו שוחררו עוד הרבה מבחורי ישראל.

זהו היסוד המבואר בדברי חז"ל, שהאדם מבין שיש הרבה מעבר לצרת עצמו. יש שפע שצריך להגיע וגם אם הוא רואה שתפלתו לא פעלה כפי שהוא רצה שתפעל אצל עצמו, הוא מבין שפעלה בעולם בצורה אחרת. מה שאין כן כשהאדם מבקש רק על עצמו ורק על מילוי חסרונו, כי אז אין הוא רואה את התמונה נכונה, ולכן קשה מאוד לחזקו אח"כ כשראה שתפלתו לא פעלה מה שרצה. כשהאדם לכתחילה מתפלל נכונה, אין הקושיא מציקה לו כל-כך. תן לחכם ויחכם עוד.

תהלים הוא מתפלל על כל אלה, כי **כשהוא מתפלל על כל אלה, הוא נכנס למצב הנכון, וממילא הוא נעשה כלי להשראת השכינה ולטוב הנגלה שפע גשמי ורוחני.**

וכשזה מגיע לפרטים, הוא מזכיר את כל הפרטים, ולא כדי לומר לריבונו של עולם איך ומה לעשות, אלא כדי להחדיר בלבו שהוא זקוק בכל אחד מהם לסייעתא דשמיא.

אין תפילה חוזרת ריקם

ויש להוסיף עוד הבהרה אחת: ברגע שהאדם יראה את התמונה היותר גדולה, ועל-ידי עבודתו זה ייעשה חלק ממנו, **יוכל להתחיל להרגיש כשהתפלל על איזה דבר** ולא נעשה כפי שביקש, אלא שונה לגמרי ממה שביקש, שאין זה אומר שלא נענו תפילותיו. ואף שהשפע לא הגיע עד אליו בעולם העשייה, **בוודאי המשיך את השפע ונתמלא חסרון השכינה על-ידי תפילותיו.** הוא מרגיש שתפילותיו הועילו ומבין שלא היו לריק. אין הוא זקוק לדרשת חיזוק שהקב"ה שומר את התפילות באוצרו ויום אחד יתברר לו שבדיוק באותו יום, נולדה ישועתו. הוא יודע שאף זה אמת, אבל אין הוא זקוק לדרגת ההסבר של כיתה א', כי הוא מבין שיש תמונה יותר גדולה. **הוא**

לזכות

החתן משה יחיאל בן יוטל שפרינצא
והכלה מרים גיטל בת לאה איטא

יום רביעי פרשת תצוה י"ב אד"א תשפ"ד

הדרך לקבוע עתים הלכה למעשה

קביעות עתים לתורה - שיעור י"א

שנולדו עם חוש פרקטי וקולטים יותר מהר, וגם כשבאים להלכות ארבעת המינים, הם מרגישים מלאי חיות, וכנגדם יש אנשים שזה בא להם בקושי, אבל אין זה מעלה ומוריד, כל יהודי חייב לדעת את המינימום מה צריך לעשות. וכן הוא הדבר לגבי בניית הסוכה, וכן לגבי אפיית המצות.

כמה דשביק לה מעמיא עמיא ואולא

וכפי שהדבר נכון לגבי עשיית המצוות, כך הוא נכון לגבי לימוד התורה. ואדרבה, מאחר שאינו דבר הנעשה בידיים, הלימוד איך לעשותו נחוץ בהרבה, כי הלומד צריך לדעת לרכו את מוחו, וכן הוא צריך לדעת לעמוד בזה בקביעות, כי זהו החיוב שלנו לקבוע עתים לתורה באופן שיחזיק מעמד ולא יהיה דבר שבא מתוך התעוררות אשר מחזיק שבוע שבועיים ואח"כ מגיעה התעוררות אחרת לדבר אחר. מהות המצוה היא להתבונן כיצד לעשות מזה קביעות. זה מה שהקב"ה רוצה מן האדם. להתלהב ולהתעורר זה דבר חשוב מאוד, כי זה מביא את האדם אל השולחן, אבל עכשיו שהוא כבר נמצא אצל השולחן, שואלים אותו: מה התכנית שלך? אתה באמת חושב שהתלהבות שעובדת לך היום, תעבוד לך גם בעוד כמה חודשים? לא מסתבר. התלהבות אינה מחזיקה לאורך זמן, כמובא באש קודש להרה"ק מפיאסצנא זיע"א

כדת מה לעשות

להשלמת הסוגיא של קביעות עתים, נחוץ מאוד לדבר על יסודות מעשיים איך לקבוע עתים לתורה, כי כלל ידוע הוא שכאשר האדם עומד בפני דבר מצוה, אע"פ שהוא מולהב ויודע שמדובר בדבר נחוץ מאוד שאי אפשר לחיות בלעדיו ולבו צועק רוצה אני, אם אינו מתבונן היאך לעשותו, אינו יכול לבוא לידי מעשה. אכן הקב"ה רוצה מן האדם שבנוסף לרצונו ותשוקתו והתלהבותו, ילמד את הכללים הפרקטיים איך לעשותו באופן הנכון.

הדבר פשוט, אך צריך להרחיב בזה כדי ליתן עליו את הדגש. אם האדם לומד בדרך משל במשך שבועיים ימים את כל ספרי החסידות על ארבעת המינים, ואף לומד את ספרי הקבלה בעניינם כשניחן בנשמה זכה וטהורה והוא נשמר בטהרתו - הפלא ופלא! שם הוי"ה... אתרוג, הדס, לולב וערבה... מה מתרחש בכל העולמות כשהאדם נוטל את ארבעת המינים... לבו נמש מאש הקדושה ונפשו חשקה לעלות בהר ה' ולהידבק בבוראו... הנה כל זה אין פוטר אותו מללמוד מסכת סוכה. עליו ללמוד מסכת סוכה ואח"כ שולחן ערוך הלכות לולב ואז הוא צריך ללכת לשוק ולקנות את ארבעת המינים, וכן ללמוד איך להחזיק את ארבעת המינים שיישאר יפים וטריים עד סוף החג. אמנם בני אדם יש

הלילה עד שיאיר השחר. אומר הוא לעצמו: לילי טבת הארוכים... אין דבר ערב מלימוד התורה, אין דבר יותר גדול מקול התורה המהדהד בין כתלי הבית כשהילדים עדיין נמים את שנתם... זה נובע ממקום נפלא, נשמתו יוקדת כיקוד אש, אבל אין לו עכשיו כלים לזה, ולכן אין זה יכול להחזיק מעמד.

מי יעלה בהר ה'

בתורת אבות^א (עמ' קעו) מובא מהרה"ק **רבי מרדכי מלעכוויטש** זיע"א על **הפסוק** (תהלים כד, ג) מי יעלה בהר ה' ומי יקום במקום קדשו. מי אינו לשון שאלה, אלא לשון יהיה מי שיהיה. לא צריך להיות רשכבה"ג לעלות בהר ה'. כל יהודי יכול לעלות בהר ה'. אך מי יקום במקום קדשו - הגם שכל אחד יכול לעלות בהר ה', **צריך להעמיד מהלך שיהיה יקום במקום קדשו, היינו שהעליה תהיה לה קיום.**

וממשיל זאת להר תלול מאוד שהמטפס ועולה עליו בריצה, עלול ליפול לאחור. אך איש משכיל יודע כי גם בכל עת שיעצור לרגע קט ממרוצתו, יפול ויתדרדר מאגרא רמא לבירא עמיקתא, ולכן הוא תוקע יתדות, כידוע שזה מה שעושים מטפסי ההרים. יש להם יתדות מיוחדים הננעצים בסלע ופטישים מיוחדים, ואחרי כל פסיעה שהם עושים, הם תוקעים יתד ונאחזים בו. **האדם נועץ יתד ואחרי שהוא מרגיש בטוח לעמוד בלי ליפול לאחור, הוא נשאר לעמוד עד שם עד שהוא אוגר כח ואומץ להמשיך לטפס, ואז הוא מתקדם בעוד פסיעה, וכך הוא מוסיף ועולה עד שמגיע למעלה. כן הוא בעבודת ה', וכמו שכתוב בישעיה (כב, כג) ותקעתי יתד במקום נאמן. זה מה שהקב"ה רוצה מן האדם, שיוסיף וילך באופן כזה.**

שהתלהבות היא דבר שמדרך הטבע הולכת ונכבית (דומיא דגחלת דכמה דשביק לה מעמיא עמיא ואזלא), ואם כן **כשתכבה ההתלהבות, מה ידחוף אותך ללמוד? מחויב אתה על פי תורה לחשב מה תעשה כשלא תהיה לך התלהבות ואף לא חשק, ומצד שני יהיו לך טרדות?** מה אתה יכול לעשות עכשיו כדי שיהיה לך אז מהלך בדבר.

אכן הקב"ה מצפה מן האדם שיעסוק כבר עכשיו בזה, שיתפלל על זה ויברר מה יוכל לעשות, וילמד בספרים, וישמע עצה מחבר טוב, וכן הלאה. כפי שצריך לקנות נרתיק טוב ללולב כדי שהלולב ודעימיה יישארו טריים ויפים עד סוף החג, כך צריך האדם לעשות משהו כדי שלימודו ייעשה ללימוד קבוע ולא יפוג תקפו תוך שבוע או שבועיים.

ויעשו עץ גבוה חמישים אמה

והנה עצות והדרכה יש מחז"ל ומהצדיקים, ובוודאי חלק הוא מלימוד התורה כאשר לומדים בתורה כדת מה לעשות כדי להצליח להפוך את הלימוד ללימוד קבוע. **אכן אחד מהכללים הנחוצים ביותר הוא שילך האדם לאט ולא יקפוץ ולא ידלג במדרגות, כי אם יעשה כן - יפול, ובסוף יישאר בלי כלום. כך כתב הרמ"א זצ"ל בספרו 'מחיר יין' על הפסוק "יעשו עץ גבוה חמישים אמה" (אסתר ה, יד), וזה לשונו: "עצת היצר הרע כשלא יוכל לאדם לפתותו ברע (כי האדם מתלהב עכשיו כולו בעבודת ה' ובוודאי לא ישמע לו), מפתהו בתכלית הטוב, מדרגה עליונה שלא יוכל לעמוד בה, ובזה תהיה נפילתו". כל אחד כבר התנסה בזה. הוא התלהב והחליט ללכת עם כל הכוח, ולא לקח זמן רב עד שנשאר בלי כלום. וזה קורה בכל האופנים. הוא מחליט ללמוד כל יום כמה שעות, הוא מחליט ללמוד מחצות**

א. ליקוט מדבריהם של הצדיקים לבית לעכוויטש קאברין סלאנים. ליקט וערך ה'נתיבות שלום' מסלונים זיע"א.

הסוס היא להרוג את בעליו במלחמה. הוא הוא נלחם עם בעליו ומפילו ממנו. ובכן, **מי שרוצה ללכת בגבורת הסוס, סופו להרוג הגוף במלחמה.** הוא מחליט לקום בשתים לפנות בוקר. בלי סיפורים! הוא מתפלל ערבית, אומר ק"ש שעל המטה בעודו בבית הכנסת, ומיד בבואו לביתו, הוא עולה על יצועו. תוך שבע דקות מהזמן, הוא שוכב במיטתו. קערה לנטילת ידים הוא מכין לפני מעריב. השעה שתים היא השעה שתים, יהיה מה שיהיה. סופו להרוג את הגוף במלחמה.

והיצר הרע כל-כך ערמומי. הוא הולך להזמין לו יהודי, לפעמים מחוץ לארץ, שיספר לו: דע לך שאני קם כבר שנים ככה כל יום בשעה שתים. הוא יודע שסתם כך לא יקבל על עצמו קבלה כל זאת, אבל כשיראה אדם חי בעל הבית בעמיו שעושה כך, אז יאמר: אם זה אפשרי, איפה אני? דבר אתו ותראה שזה אפשרי. הנה הוא קם כל יום בשעה שתים. הוא לומד ארבע שעות ואז הוא מתפלל ואח"כ הולך לעבודה - א מחיה! זה מה שהיצר הרע עושה. הוא לוקח בן אדם שעד כה היה רגיל לקום בשעה שמונה, ומזמין לו אחד שקם בשעה שתים, ובזה הוא מפתה אותו לקבל על עצמו דבר שאינו לפי יכלתו, והוא יודע שהוא מרוויח בזה רווח כפול. א. הוא לא ילמד. ב. הוא יישבר ברוחו. הוא כאילו אומר לעצמו: אני צריך שפלוני יעלה על מהלך כזה, אתה יודע למה? כי אני צריך לשבור אותו במדה כזו שלא ינסה שוב כל-כך מהר. אם יתחיל סתם לקום בשש או בשש וחצי, אפילו ייכשל, ינסה שוב. אני צריך שינסה דבר כזה, שיותר לא יעזו להתחיל אתי. וכך הוא משבר את כל גופו במלחמה. השלום בית קורס, והכל יורד לטמיון.

על כן אמר: לא בגבורת הסוס יחפץ וגם לא בשוקי האיש ירצה. שוקי האיש הוא רמו

אכן היצר הרע אינו שבע רצון מזה, ולכן הוא מבלבל לאדם את מוחו ואומר לו: אינך נוהג נכון. ויש לו מאמרי חז"ל ומאמרי צדיקים אין מספר להוכיח את צדקתו. הוא אומר לו בדרך משל: צדיק פלוני אמר שבעל הבית שאינו לומד שלוש שעות ביום, איני יודע אם יוכל לראות פני השכינה. ועוד הוא אומר לו: דע לך שמסיר אזנו משמוע תורה, גם תפילתו תועבה. המעט שאתה לומד אינו נקרא לימוד, וממילא גם תפילתך לא אינה תפילה. סתם שתדע. תפילתך לא יתקבלו. אם תלמד כמה שעות, אז תוכל ללכת להתפלל. הוא מדבר ומפטפט, בעיקר למי שעדיין עומד מרחוק, וכל מגמתו אינה אלא שיקבל על עצמו ללמוד כמה שעות, כדי שיחלום בשעת לימודו ולא יוכל לעמוד בזה ולמחר יהיה שבור, ואז יגיע למסקנא שאין זה בשבילו. כך הוא צד את האדם לתוך רשתו, ואז הוא הולך אל הקרבן הבא. כך מבואר בדברי הרמ"א שם, והאמת שאיננו זקוקים למקורות, כי אנו רואים זאת בחוש, סברא הוא ולמה לי קרא.

לא בגבורת הסוס יחפץ

ה'חתם סופר' בדרשותיו (ח"ג דף לה) כותב: יש אשר חושקים לעלות להר הטוב הוא הר ה' בפסיעה אחת... מי יעלה בהר ה'? אנחנו. קביעות עתים? כן, הולכים. מתי מתחילים? היום. כמה? כמה שצריך. שתי שעות? כן, שתי שעות. זהו זה. **מתחילים עם כל הכח. ונופלים ושוברים את מפרקתם,** כי לא זו הדרך וכך אין מגיעים למקום קדשו. **הדרך היא ללכת לאט ולא בבת אחת. כי אם תקח ריבוי מעשים כאחד, אזי מחלק נחלתך ייגרע.**

ומפרש שם: לא בגבורת הסוס יחפץ ולא בשוקי האיש ירצה, רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. גבורת הסוס היינו ההסתערות בבת אחת. והנה אחת ממדות

לומר: עדיין איני שם. האדם צריך שתהיה לו היכולת לומר: עדיין איני שם.

וכמה אברכים יש שאינם עוזבים את הכלל על אף שהם שבורים ורצוצים רק בגלל שלא מתאים להם? לא באנו חס ושלום ללמד על הכלל. אנו מתכוונים לאותם יחידים שמבינים היטב מה הכוונה. כעין זה יש שמציעים לו לאדם להיות מלמד, וברור לו שזה הדבר הנכון בשבילו, אך אינו מקבל את ההצעה כי זה לא מתאים למעמדו. ואף ששם יוכל לבטא את כוחותיו וכישרונותיו¹ ואז יהיו לו כלים ויקחוהו למשרה יותר גבוהה, ויפרח ויתעלה ויתקרב אל ה', עם כל זה אינו רוצה. לא באלף רבתית הוא עונה. פחות משיעור ב' ישיבה גדולה אל תדברו אתי. הבנתם? אם תציעו לי להיות מגיד שיעור עיון בשיעור ב' ישיבה גדולה, יהיה על מה לדבר. וכך אינו מגיע לשום מקום, וכאמור, מעורב בזה חוסר חכמת חיים וגאווה.

היום לעשותם

ולענייננו, על האדם לשאול את עצמו: היכן אני עכשיו? לא היכן אני רוצה להיות. השאיפה להגיע למקום יותר גבוה, היא נפלאה מאוד. אדרבה! תחרוט אותה על טבלא באותיות של זהב ושים אותה לנגד עיניך. אל תגנוז את שאיפותיך. חס ושלום! אבל עכשיו לענין מעשה, אתה צריך לשאול את עצמך: היכן אני עכשיו?

נכון, הקב"ה יהיה אתך ויעזור לך, אבל אתה זקוק למעט ענוה ולהכיר את המציאות. עליך להכיר מי אתה היום ואיזה סדר אתה מרגיש שישאר אצלך קבוע. כשהאדם עושה לעצמו סדר שאינו יכול להישאר קבוע, אינו מתקרב אלא מתרחק. יש ריבוי כל-כך גדול של אנשים שאינם

לפוסע פסיעה גסה, כי גם בזה אין ה' חפץ. רוצה ה' את יראיו את המיחלים לחסדו. הוא מתחיל מהיכן שהוא עומד. הוא הולך להשקיע ברבע שעה ובוה הוא הולך לתקוע יתד. רבע שעה בלבד. אבל רבע שעה זה רבע שעה.

היפוכה של קביעות עתים

אכן מדברי ה'חתם סופר'² יוצא דבר נפלא. כשהאדם מקבל על עצמו סדר לימוד שהוא מעבר למדרגתו, הוא עושה את ההיפך של קביעות עתים לתורה. למה? כי קביעות פירושה סדר שהאדם יכול לעמוד בו כל יום, וכשהאדם מקבל על עצמו סדר כזה שאינו מתחשב עם השמחות שמתקיימות בערבים, בר מצוות וחתונות, ואף לא במציאות חייו בביתו עם משפחתו על כל טרדותיו ואחריותו, אזי אחד מהשנים, או שאתה סתם טיפש, והחלטה שבאה מתוך טפשות, אין לה שום תוקף. או שאינך טיפש, אבל לא חשבת, לא לקחת את כל התמונה בחשבון, ואם כן אין לקבלתך סיכוי להחזיק מעמד. אולי יגיע יום שתוכל לקבוע סדר לימוד כסדרו של פלוני, מסתבר מאוד שזה יקרה, אבל עכשיו לא. עכשיו אין לך את הכלים לזה.

כשהאדם מקבל על עצמו קבלה קטנה, הוא יוצר כלים לקבלה יותר גדולה, וכשיש לו כבר את הכלים, הוא יכול להתקדם בעוד פסיעה אחת. זהו הפירוש יעלה בהר ה', שהוא הולך לאט פסיעה אחר פסיעה. אבל כשאין האדם הולך כך, אלא מדלג וקופץ, סימן הוא שאינו רואה את התמונה נכונה. חסרה לו חכמת חיים. ובנוסף לכך זה מעורב בהרבה גאווה מה שגורם לחוסר סייעתא דשמיא. מחמת גאותו אינו יכול

לעשות שלום בין שכלו לטבעו. הוא קרא או שמע מה שכתוב בספרי החסידות ונשמטו באמת התחילה לשאוף, כי כך צריך להיות, אבל הוא לא עצר לשאול את עצמו: מה תעשה בעוד כמה שעות כשלא תהיה באותה התלהבות? הוא לא בנה לעצמו מהלך כי לא חשב על כך. היתה לו רק סתם התלהבות בעלמא. הוא מיאס ומיאס באופן נפלא. וכשהמיאוס נשקט קצת, הוא חוזר לקיאו. וכשהוא חוזר, מצבו נעשה חמור מבתחילה, כי עכשיו הוא כבר שבור לגמרי, ועכשיו כבר אינו מפריד בין דברי רשות לדברי עבירה ה"י. אין לו מדרגות. אין הוא יודע לומר לעצמו: עכשיו הולכים להתקדם בעוד שעה אחת בלבד.

הר של שערות

כך שנינו **במסכת סוכה** (נב, א): לעתיד לבא מביאו הקב"ה ליצר הרע ושוחטו בפני הצדיקים ובפני הרשעים. צדיקים נדמה להם כהר גבוה, ורשעים נדמה להם כחוט השערה. הללו בוכין, והללו בוכין. צדיקים בוכין ואומרים: היאך יכולנו לכבוש הר גבוה כזה! ורשעים בוכין ואומרים: היאך לא יכולנו לכבוש את חוט השערה הזה! ושאלו **כל המפרשים**: מה האמת? האם היצר הרע הוא הר או חוט השערה? ובבית אהרן (פרשת נצבים) כתוב שבוודאי מדובר בהר, אבל הוא בנוי משערות. הר של שערות, פשוטו כמשמעו. **הצדיק עבד על שעה אחת בכל פעם. הוא קיבל על עצמו כל פעם קבלה אחת, ולא התקדם הלאה לפני שביסס אותה היטב. לאחר שביסס אותה היטב, הוא כבש עוד שעה אחת, ועוד אחת, עד שהגיע לראש ההר.**

וכבר כתב כן בחובת הלבבות (שער חשבון הנפש פ"ג) אימתי יכול האדם לעלות למדרגה הבאה? כשהוא רואה שכבר הורגל במדרגה הראשונה והיא כבר לא נחשבת לו

מצליחים להגיע לשום מקום בגלל זה שאי אפשר לתאר בכלל. אכן כן, **הסיבה העיקרית שאינם מצליחים היא זו שאינם עושים לעצמם סדר שיוכלו לעמוד בו בקביעות.**

בקש שלום ורדפהו

ה'חתם סופר' מסיים שם בדרשתו: **בתהלים** (לד, טו) כתוב בקש שלום ורדפהו, היינו **שצריך לעלות לאט לאט באופן שיעשה שלום בין שכלו לטבעו**. פירוש: **יש לך שאיפות ותשוקות, אבל כנגדן יש לך טבע**. אינך יכול להתעלם. **עדיין יש לך את התכונות שלך**. יש לו אדם צורך לדבר, יש לו צורך לשוחח עם אנשים. אתה יכול לעבוד על זה בסייעתא דשמיא, אבל נראה לך שביום אחד תהפוך לפרוש שאינו מדבר עם אף אחד! **זה יעבוד לך אולי כל עוד תהיה לך ההתלהבות, אבל לאחר מכן תכונתך תתפרץ**. ובכן, **קבל על עצמך דבר שתוכל להתקיים יחד עם תכונתך**.

ה'חתם סופר' ממשיך: ומיד **שיהיה לו שלום, ירדפהו לשלום הוא ויעלה למה שלמעלה, וכן לעולם**. בקש שלום ורדפהו. דבר ראשון בקש שלום. **לאחר שאתה מרגיש שזה כבר מסודר, אל תישאר באותו מקום לרגע אחד, אלא תרחיב את השלום**. ורדפהו. תוסיף עוד חמש דקות. תרחיב. למה? **כי אתה כבר מורגל ומסודר במקום זה**.

פסיעה גסה נוטלת מאור העינים

וכאן הוא מביא מרבו **ההפלאה** זיע"א שאמר: **חז"ל** (ברכות מג, ב) אמרו פסיעה גסה נוטלת מאור עיניו של אדם. ופירש מורי שהאדם צריך להתקדש מדרגות מדרגות **לאט לאט, אבל פסיעה גסה, שרוצה לעלות בפעם אחת, זה נוטל מאור עיניו**.

בקדושה וטהרה אין זה כך? לא ניתן להרחיב בזה, אבל גם שם צריך האדם

בגמרא מסכת בבא מציעא בימי ראשון והציבור מוזמן להשתתף. חשב לעצמו: נשמע רעיון מצוין, אולי אנסה.

הוא הגיע בפעם הראשונה לשיעור, הוא ועוד אנשים כמותו, ורבי אביגדור מיד הבין עם איזה אנשים יש לו עסק. בסוף השיעור הוא פקד עליהם להביא בפעם הבאה חוברת עם דפים ריקים המשורטטים בשורות שורות. בפעם הבאה הם הגיעו כולם עם החוברות. הוא צוה אותם לפתוח, והתחיל להקריא: שנים אוחזין בטלית. מיד עצר ואמר להם לרשום כל אחד בשורה הראשונה שנים אוחזין בטלית. לאחר שכולם סיימו לכתוב, הורה להם לכתוב מתחת למילה שנים - שני אנשים, באנגלית כמובן. ומתחת למילה אוחזין - מחזיקים. ומתחת למילה טלית - בבגד.

היתה זו לפי דרגתם של המשתתפים. דרגתם היתה אז נמוכה משל ילדים בכיתה א'. הוא לימד אותם איך אומרים את המילה ואיך מפרשים אותה. כך הוא עשה אתם מדי יום ראשון, באותה שעה יחידה שלמד אתם. אין כלום, לא יום שני ולא יום שלישי. יש רק שעה אחת בשבוע שבה יושבים בסבלנות ולומדים את פירוש המילים. וכססיימו כמה שורות לאחר כמה שבועות, או אז הסביר להם את המשמעות. שני אנשים מחזיקים בבגד אחד, זה אומר כולו שלי זה אומר כולו שלי...

הם המשיכו ללמוד ככה שבוע אחרי שבוע, ואחרי שנה הם זכו לערוך סעודת סיום מפוארת על לא פחות מ----שלוש דפים! ושמחו אז שמחה גדולה על שהם זוכים ללמוד תורת ה' ולהתקדם מעבר למצופה. ושם בסעודת הסיום הציע רבי אביגדור למשתתפים להוסיף עוד שיעור בשבוע. אולי תעשו איזו תזוזה בסדר היום, אמר להם. תתייעצו עם בני ביתכם ונלמד

כנסיון. הוא אומר זאת בפירוש: חשבנו עם נפשו על מה שיש ביכלתו ממעשה העבודה, ולהרגיל בה ולהתמיד עליה, וירוצ' ויחרץ לעשותה עד שתשוב לו למנהג, ואח"כ ישתדל להוסיף וכו'.

כשהטבע כבר מסכים עמו ואינו מתנגד

לו, זהו הזמן להתקדם הלאה. והרי זה נוגע לכל אחד, כי כל אחד יכול להתקדם. ניקח לדוגמא מי שהיה קם כל יום בשעה מאוחרת והפסיד זמן ק"ש וזמן תפילה ה"י, והרגיל את עצמו לקום בשבע וחצי. יגיעו לצאת מהרגלו הישן, לא היתה קלה, אבל עכשיו כבר התרגל למנהגו החדש והוא מלא אושר. הוא כבר לא יכול להביט לאחוריו על מנהגו הישן. הנה עכשיו הוא כבר יכול לחשוב על קימה בשש וחצי או שש ורבע. וכך יכולים להמשיך הלאה והלאה. אך בני אדם אין להם את השעון הזה. אצלם יש רק שתי אפשרויות, או עשר וחצי או חמש וחצי. והדבר הזה מחריב להם את חייהם. זה מחריב להם את קביעות העתים ומחריב להם את החיים באופן כללי.

גודר גדר בישראל - דרגה אחר דרגה

שמעתי סיפור מאחד ששמע מבעל המעשה, ואחשוף כאן רק את שמו הפרטי של בעל המעשה. קוראים לו ר' שמואל שיחיה לאורך ימים ושנים. יהודי זה המתגורר באמריקה היה בצעירותו מנותק לגמרי מלימוד התורה. הוא לא ידע אפילו מאיזה צד מחזיקים ספר. תלוש לגמרי. הוא היה אמריקאי אמיתי שמנסה ליהנות מהחיים - אכול ושתו כי מחר נמות. הוא אומר שכל יום ראשון היה אצלו יו"ט שני של גלויות והיה מנצל אותו לנסיעות וטיוילים בעולם הגדול יחד עם בני ביתו. יום אחד, בהיותו בגיל הנושק לארבעים, ראה פתק קטן תלוי על הקיר ובו כתוב **שרבי אביגדור מילער** (זצ"ל) מתחיל למסור שיעור

ולפנות אל הרע, הוא מפתה אותו לעשות דבר שהוא מעבר למדרגתו בידועו שכך יפול בוודאי, ואם לא יפול למטה מהמקום שבו הוא עומד עכשיו, לכל הפחות יישאר כאן לאורך זמן.

זמן זמנים טובא משמע

והיסוד הזה הרבה ענפים יש לו. אחד מהם הוא מה שדיברנו עכשיו - שיעור הזמן שהאדם מקבל על עצמו ללמוד, כפי שראינו בסיפור עם ר' אביגדור. ענף נוסף הוא קביעות סדר הלימוד בזמן קבוע כל יום. מצוי הדבר שהאדם טוען שאינו מצליח לקבוע את סדר לימודו בשעה קבועה ביום, כי יש לו עבודה מסוג אחר. הוא אומר: אנשים אחרים שיש להם עבודה קבועה בכך וכך שעות, יכולים לקבוע שעה מסוימת ללימוד התורה, אבל אני יש לי עבודה מסוג אחר, עבודה שדורשת גמישות בשעות. ביום שלישי אני עובד לפנות בוקר וביום רביעי בערב. וחוץ מזה המעביד יכול לקרוא אותי בכל רגע בלי התראה מוקדמת, ומיד אני צריך לעמוד לשירותו. זוהי העבודה שלי. רצונו של יהודי זה לדעת אם בכל זאת זה נקרא שהוא קובע עתים לתורה. כל יום אני לומד דף היומי, הוא אומר. אפילו כשקשה לי מאוד. הרי שמצד ההספק יש לי קביעות, אך לא מצד השעות.

אכן צריך לדעת שגם זה הוא אחד מפירות הנושרים מעצו/עצתו של היצר לקפוץ בדילוגין, כי שורש דבר זה הוא שהאדם אומר לעצמו: לכאורה המינימום שנקרא זמן קבוע הוא שעה בת שישים דקות, ואם כן איך אוכל? כל יום באותה שעה ביום? אינני רואה שזה אפשרי. אבל בשולחן ערוך אינו כתוב שזה צריך להיות דוקא שישים דקות. האדם יכול לקבוע לעצמו סדר של חמש דקות בזמן קבוע ביום. חמש דקות בלבד. אם לפני שהוא

פעמיים בשבוע. כך עשו, ואחרי שנה שלמדו פעמיים בשבוע חוק ולא יעבור, זכו לעשות סיום, והפעם על ---- פרק שלם מרישא עד גמירא! שוב ערכו סעודה מפוארת ושוב הציע למשתתפים להרחיב לשלוש פעמים בשבוע. הללו שכבר תלמידי חכמים היו, כי כבר ידעו פרק שלם, נתנו את הסכמתם, וכעבור שנה זכו לעשות סיום על מסכת שלמה!

מספר אותו ר' שמואל שכעבור תשע שנים ערך סיום הש"ס, ואחרים המכירים אותו מעידים עליו, שהוא לא סתם סיים את הש"ס, אלא הוא יודע את הש"ס. שתים עשרה שנים לקח לו, כשבחיתלתן לא ידע פירושי המילות, ובסופן יודע הוא את הש"ס.

תביעה גדולה

הסיפור הוא תביעה כה חזקה, ולא מפני שרואים ממנו שאפשר לסיים את הש"ס, אלא מפני שרואים ממנו מה הדרך לעלות בהר ה'. **התביעה שלנו איננה שאיננו רוצים ללמוד**, אלא **שאיננו יודעים ללכת פסיעה אחר פסיעה לפי מדרגתינו**. האדם זקוק לרב שיחזיק בידו וילך אתו, ולא מהר מדי. הוי אומר: הוא צריך שתהיה לו סבלנות, שבשנה הראשונה ילמד פעם בשבוע ולא יזוז מזה. מה נראה לכם, שאחרי חצי שנה ר' אביגדור לא חשב שמא כדאי להתחיל להתקדם וללמוד פעמיים בשבוע? בוודאי הוא חשב על כך, אבל הבין שלא יהיה לו כלום מזה, כי עדיין לא הגיע הזמן, ואם יתקדם, זה לא יעבוד.

יסוד הוא שכפי הנראה אין מי שאינו טועה בו, אך **כל אחד לפי מדרגתו**, כלומר, **מהמקום שבו הוא נמצא, הוא מנסה לטפס בדילוג**, וכשרואה שאינו יכול, הוא נשאר במקומו. היצר הרע הוא זה שעומד מאחורי זה, כי הוא יודע את הסוד, וכשרואה שאינו יכול לפתות את האדם לחזור לאחור

לוקח לו חברותא, קונה לעצמו ספרים, ואומר: קדימה! הולכים ללמוד דף היומי כמו צריך, עם תוספות ועם הראשונים, ועם חזרות. שחוק הוא עושה מעצמו, למה? כי זה לא יוכל להתקיים בידו. מה התכנית שלך לגבי מסכת עירובין ויבמות? אמנם כן, יתכן שיש יחיד שכבר אוזח שם, אך אנו מדברים על מי שעדיין אינו אוזח שם.

אין מוותרים על ההספק

ויותר מזה נחוץ להבהיר שכאשר מדברים בחלק המעשי היינו לחשוב מה אני צריך לעשות עכשיו כדי להצליח ולא מה שאיפותיי, צריך האדם לבדוק איזה דברים עובדים. אכן כדאי לציין לשבח את ספרו של הרה"ח ר' יהודה גאלדבערג שליט"א שחיבר ספר בענין זה בשפת האידיש ונקרא שמו "קביעות עתים לתורה פראקטיש גערעדט", שם הוא פורט אחד לאחד מה עובד ומה לא עובד, וזאת על סמך נסיון והתבוננות ומעקב של שנים הרבה. מה עדיף, ללמוד עם חברותא או בלי? חברותא עוזר או מפריע? והאדם באמת מצווה להתבונן בכל אלה.

והנה אחד מהדברים שעמד עליהם מתוך התחקותו אחרי בעלי בתים שמחזיקים בקביעותם שנים על גבי שנים ועולים ומתעלים הוא שההספק יותר חשוב מההבנה העמוקה. הוי אומר: יש לו לאדם קביעות עתים מבוססת היטב. כל יום הוא לומד שעה באותו זמן ובאותו מקום ובאותה חברותא. והנה יום אחד מתחיל לקנן בו הכאב שאינו מבין מספיק לעומק. אומר הוא לעצמו: אולי כדאי לי לעזוב את המסגרת שלפיה אני לומד דף אחרי דף או עמוד אחרי עמוד (והיום הרי קיימות כל-כך הרבה מסגרות, הן בגמרא הן בהלכה). אתחיל ללמוד מסכת סוכה היטב עם הראשונים

עולה על יצעו, אם כשהוא קם משנתו, ואם בשאר זמנים ביום. האדם מגחך במבוכה - חמש דקות?! חמש דקות זה ליצנות! שעה היא חתיכה הראויה להתכבד, אבל שעה אין לי. מי אמר לך שאתה כבר אוזח בשעה? אתה בכלל לא במקום הזה! אתה בכלל לא בדרגה הזו! זה מה שמונע את ההתקדמות של האדם. הוא לא מחשיב חמש דקות ולכן הוא מנסה לדלג ואינו מצליח. קח לך חמש דקות בזמן מסוים ביום ותקבע אותן ללימוד, כמו שכתוב בשולחן ערוך שעת הלימוד צריכה להיות כל יום באותו זמן. זה שיש לך הספק זה מאוד חשוב, אבל חוץ מזה אתה זקוק לעת קבועה.

והיה לשחוק גם הוא

עוד ענף הוא איכות הלימוד. וכאן עלינו לעשות איזה תיקון והשלמה. ביום שני פרשת תרומה דיברנו על הצורך ללמוד היטב ולא לעבור ברפרוף. על האדם להתייגע להגיע אל ההבנה העמוקה במה שהוא לומד ולשנן ולזכור. אכן כל זה נכון לגבי השאיפה. כשהאדם בונה את שאיפותיו, עליו לרשום לעצמו: אני שואף לזכור את מה שאני לומד, אני רוצה להבין את מה שאני לומד, אני רוצה לחזור על מה שאני לומד, אני רוצה ללמוד עם מלוא הריכוז ולחדש חידושים. כל זה נכון לגבי השאיפות, אבל כשמדברים באופן מעשי, צריך האדם לדעת שאם יאמר לעצמו: אמת ויציב! צריך ללמוד היטב בעיון ובעומק, ומיד יתישב עם הר של ספרים - סדר לימודו לא יתקיים בידו.

אכן הרבה מאוד אנשים טועים בטעות זו שהם רוצים תיכף ומיד לחטוף את הכל. מאוד כואב לראות מדי פעם אדם מחליט להצטרף למסגרת לימוד הדף היומי, אך לא ילמד בבקיאות חס ושלום, אלא בעיון. הוא

מעשה, הוא צריך להצטרף במסגרת בעלת הספק.

והמעניין הוא שמי שלומד עם הספק כל יום, כשמסיים מסכת, אע"פ שהוא יודע שיש שלושה דפים שלמד רק ברפרוף, כי החברותא לא הגיע אז והוא ניסה ללמוד עם גמרא מבוארת ולא כל-כך הצליח להבין, הוא ממשיך הלאה, ובמסכת הבאה יהיו לו פחות דפים כאלה, וכשימשיך הלאה, לא רק שלא יהיו לו דפים כאלה שאינו מבין, אלא מדי פעם ישים לב שיש הערות יפות בגמרא המבוארת, ובלילה יגזול לעצמו עוד חצי שעה ויעבור על ההערות וירחיב את ידיעותיו ויעמיק את הבנתו...

אבל את הדף צריך ללמוד, יהיה מה שיהיה. לא משנה איזה הספק יש לך, עם תוספות, בלי תוספות, דף או עמוד. את ההספק צריך לסיים כל יום. **ההספק עושה את האדם עבד לריבונו של עולם. וכשהאדם נעשה עבד, שאיפותיו גדלות,** וכיון שהן גדלות, הוא כבר מוסיף מפה וממש. אבל ההספק חזק אצלו יותר מהכל. הוא יודע שההספק בא לו על חשבון ההתעמקות, ואעפ"כ אינו מוותר עליו.

המשגיח שהציל

יש יהודי חשוב, תלמיד חכם גדול, במקרה גם אדם מפורסם, וסיפר לי מה דבידידה הוי עובדא. אני מספר כפי שהוא סיפר, בתקוה שלא ישתמשו בזה באופן בלתי נכון. הוא מספר שהיה בחור צעיר והתחיל ללמוד בבין הסדרים משנה ברורה על הסדר. כעבור חודש חודשיים, המשגיח הציץ לראות היכן הוא אוחז, וראה שהוא אוחז בסימנים הראשונים. הוא התפלא, כי הוא ידע שכבר הגיע לסימן ס'. שאל אותו לפשר הדבר, והבחור השיב: ראיתי שאינני

ועם פוסקי ההלכה עד שאסיים, ואז אתחיל במסכת ברכות.

החכם לומד מטעויותיהם של אחרים

אכן מדובר במשבר מצוי שרבים עוברים אותו, אבל החכם יכול ללמוד מן האחרים שכבר עברו אותו, וכך לא יצטרך לבלות כמה שנים עד שיגלה את טעותו. ובכן, דעו לכם שאצל תשעים אחוז מאלה שבאמת עזבו את מסגרתם והתחילו ללמוד באופן זה, בקצב שלהם ובלי הספק, הדבר גרם לרפיון ולירידה. הוי אומר: ללמוד עם הבנה - חייבים; לחדש, לחזור, לשנן - חייבים. אבל אם האדם יחליט בגלל זה לעזוב את המסגרת המחייבת שיש לו, הוא יתן לעצמו דרוו ופתאום יגלה שעברו עליו כמה ימים שלא פתח ספר.

אמנם כן, בהתחלה הוא ייתקל בסוגיא עמוקה ומסועפת ויתעכב עליה הרבה ויכתוב עליה חידושים, ואז יאמר כמנצח: ראיתם?! אמרתי לכם שככה צריך ללמוד. בוודאי! זה אותו יצר הרע שדיברנו עליו לעיל. כשרואה שאינו יכול לתפוס את האדם מכאן, הוא תופס אותו משם. והסוף הוא שכיון שאדם זה יודע בתוך תוכו שאינו צריך להספיק, יום אחד הוא אומר: היום נלמד רק ארבעים וחמש דקות; למחרתו הוא אומר: היום נלמד רק חצי שעה, וביום השלישי יאמר: היום אינני יכול לבוא, ולא יישאר כלום מסדר לימודו. ואם אין האדם מאמין, אנו אומרים לו: אתה יכול לנסות לבד, לבריאות. ואם אתה אחד כזה שמודה על האמת, נשמח שתבוא אחר-כך להודיע לנו איך זה היה.

ובעיקר זה נוגע למי שרק עכשיו מתחיל לקבוע עתים, כי הוא בוודאי לא נמצא עדיין בדרגה ללמוד בעיון. אמנם זה צריך להיות השאיפה שלו, אבל לענין

נפש. ועוד יש את המסגרות של 'דרשו', יש מסגרת של דף ליום, מסגרת של עמוד ליום, עם תוספות או בלי. האדם יכול להחליט: אני מצטרף למסגרת של עמוד ליום. הפלא ופלא! לך על עמוד אחד ליום. אבל זכור! עמוד אחד ליום בלי תירוצים. וקח בחשבון שלמסכת ברכות יש גם את הפרק התשיעי שבו כל עמוד הוא כמו דף רגיל ויותר.

אך כשהאדם הולך במהלך זה ואומר: בוודאי אני רוצה ללמוד דף ליום, אבל אני יודע שעדיין איני בדרגה ללמוד דף ליום. אם עכשיו אלמד עמוד ליום, ה' יעזור ואולי עם הזמן אוכל לעבור לדף. הרי הוא נחשב כבא ליטרה הן מחמת ענוותנותו והן מחמת התבוננותו באופני העשייה, והן מפני שהוא עושה טצדקי כדי שלימודו יהיה קבוע, וכיון שכן הוא זוכה לסייעתא דשמיא ומצטרף לעולמם של אלו שבאמת גדלו לתפארת בתורה וקרבת אלוקים. אך כשהאדם חוטף החלטות מכל הבא ליד מחמת התלהבותו, במדה מסוימת הוא מצטרף לחבורת יעלו שמים ירדו תהומות. רק מי שמקבל על עצמו קביעות עתים לפי דרגתו, הוא זה שזוכה לברכת ה' ולסייעתא דשמיא לעלות בהר ה'.

זוכר והחלטתי להתחיל עוד הפעם. אמר לו המשגיח: מי שכל פעם מתחיל מחדש, הוא כל פעם נופל לבית הכסא. התכוון לכך שהוא מגיע שוב ושוב לסימן ד' העוסק בהלכות בית הכסא. אל תעשה ככה בשום פנים ואופן, אלא תמשיך הלאה בלי לעצור.

אומר לי אותו תלמיד חכם: בזכות אותו משגיח, זכיתי לסיים אז את כל חלקי המשנה ברורה פעם אחר פעם אחר פעם והרגשתי בזה טעם עצום. המשגיח פשוט הציל אותי. כך הוא אמר לי. המשגיח הציל לי את החיים.

נקודת הדבר היא שתמיד מתי שהוא באמצע הדרך, האדם מסתכל לאחור ואומר: אני מתקדם, אבל... ובכן, אם אתה רוצה לחזור על הישגים, תוסיף זמן, אבל להפסיק בגלל כן את ההתקדמות, אינו פתרון. הטעות בנויה על כך שרוצים לתפוס הכל, ואז לא תופסים כלום. תפסת מרובה - לא תפסת.

לכו דרשו את ה'

והאמת שבעבר לא היו כל-כך הרבה מסגרות, אך היום אפשר דרא. ראשית כל יש את המסגרות שבכל קהילה וקהילה אשר השקיעו מחשבה שיהיו שוות לכל

לזכות

החתן נחום מאיר בן חנה פעסיל

והכלה חיה בת גיטל אסתר

נדבת אבי החתן הר"ר לייב בער פריעד הי"ן

יום חמישי פרשת תצוה י"ג אד"א תשפ"ד

הדרך לגדלות על-ידי פסיעות קטנות

קביעות עתים לתורה - שיעור י"ב

קשה. אפשר להשתגע מהיצר הרע. הוא מגיע עם כל מיני טרדות ותאוות ומכניסו לעצבות. והתשובה מעין השאלה היא: לך לאט. ופירושו שאחת מהסיבות מדוע אינך מצליח היא שאתה מנסה לעקור דבר גדול. האדם רואה הר גדול ואומר: בסדר, אני הולך לדחוף אותו, ואח"כ הוא צועק להקב"ה: רבוננו של עולם! אינני יכול לדחוף את ההר. כמה שאני מנסה, כמה שאני מזיע, אי אפשר לדחוף את ההר. אומר לו על כך הקב"ה: אתה יכול לומר לי מדוע ניסית בכלל לדחוף את ההר? עשית טעות. לא אמרתי לך לדחוף את ההר. אמרתי לך שתיקח קרדום ותתחיל לעבוד. אם אתה יכול להתחיל עכשיו לעקור את העשב שמסביב להר, תתחיל עם זה. אח"כ תעבוד עם הסנטימטר הראשון.

יתכן שהאדם ישאל אז שאלה אחרת: אם כן מתי אנגמור. אה! זו כבר באמת שאלה אחרת. הוא לא טוען שאינו מצליח, אלא להיפך - אני מצליח, אך אם כן, אני רוצה לגמור. על זה כותב המדרש שזה הולך ביחד עם פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם. עכשיו האדם מקבל מבט אחר על כל העסק. הוא מבין שאינו צריך לדחוף את ההר. הוא צריך לדאות רק מה הוא יכול לעשות עכשיו. אם הוא יכול לעבוד על

סולו סולו פנו דרך

במדרש תנחומא (בהעלותך פ"י) כתוב: אמרו ישראל לפני הקב"ה: רבוננו של עולם! אתה יודע כחו של יצר הרע שהוא קשה. הקב"ה מכיר את היצר הרע שהרי ברא אותו, וכמו שאנו אומרים כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו. כששופכים את הלב לפני בשר ודם, מתביישים כי אין יודעים אם הוא מכיר את המושגים האלה. אבל הקב"ה הרי יודע, אומרים לו בני ישראל: אתה הרי יודע כמה קשה הוא היצר הרע, למה נתת לנו אותו?

אמר להם הקב"ה: סילקו אותו קימעא קימעא ואני מעבירו, שנאמר (ישעיה סב, י) סולו סולו המסילה וגו', ואומר (שם נו, יד) סולו סולו פנו דרך וגו', ולעולם הבא אני עוקרו מכם, שנאמר (יחזקאל לו, כו) והסירותי את לב האבן מבשרכם.

פתחו לי פתח כחודו של מחט

הפלא ופלא! המדרש אומר שהתשובה לשאלתם של ישראל היא לסלקו קימעא קימעא. השאלה והתשובה מעוררות פליאה. הן תמיד התשובה היא מעין השאלה, וכאן השאלה לא היתה שאלה בעלמא באיזו דרך בעבודה, אלא שאלה שיש בה טענה על כל עבודת האדם. רבוננו של עולם! זה כל-כך

אומר לו מלמדו/רבו: אם לא תבין את המשנה, לא תוכל להבין את הגמרא. תלמד שורה אחת, ורק לאחר שתבינה היטב, תעבור לשורה הבאה, וכן הלאה, ובסוף תראה שזה מתחיל להתקדם יותר מהר.

זהו המהלך של קימעא קימעא. כשהולכים לפי מדרגה, זה הולך אח"כ יותר מהר. וכפי שבענין הלימוד הוא כך, כך הוא בענין ההרגלים. **אם בתחילה אתה הולך לאט, אתה יכול אח"כ להתקדם יותר מהר, כי עקרת את ההרגל באופן יסודי.** בימינו כשהאדם הולך לצורך בריאותו כדי להגביר את זרימת דמו, הדבר ידוע שאם הוא מתחיל מיד ללכת בריצה, תוך כמה דקות נגמר כוחו ואינו יכול להמשיך. הוא צריך להתחיל בהליכה איטית וכעבור כמה דקות להגביר את המהירות קצת, ואח"כ להגביר עוד קצת, וכך יוכל לצעוד זמן רב. אף במכשיר ההליכה שרצים עליו, הדרך היא להפעיל אותו תחילה בהילוך איטי, וכעבור כמה דקות, להעלות את ההילוך. **כך הוא הסדר, רק אם היסודות בנויים היטב, אז אפשר ללכת הלאה.**

וקראת אל הגוף לשלום

הנה ה'אור החיים' הק' (פרשת שופטים) מביא מהזוה"ק על הפסוקים כי תקרב אל עיר להלחם עליה וקראת אליה לשלום וכו', עיר זה הגוף. **כשאתה בא להלחם עם הגוף, המהלך הוא וקראת אליה לשלום.** והיה אם שלום תענך ופתחה לך. אין והיה אלא לשון **שמחה, כי כך תצליח והיה כל העם הנמצא בה יהיו לך למס ועבדוך.** מבאר ה'אור החיים' הק' לפי דברי הזוהר שהכוונה שעל האדם לומר לגופו כשהוא מתחיל לעבוד: נתחיל קצת לגוף וקצת לנשמה. **הוא מדבר עם הגוף ועושה עמו פשרה.** אינני הולך לעקור אותך. נאכל בעזרת ה', ננוח כמו שצריך, **אבל ניתן גם קצת לנשמה.**

הסנטימטר הראשון, הוא עובד על הסנטימטר הראשון. הוא מבין שאינו צריך להיות בלחץ לגמור, כי הלחץ לגמור רק מכביד עליו, וזה גורם לו לא לעשות כלום, **ואף כשהוא עושה, אינו מצליח וממילא הוא נשבר ברוחו ולא יצא מזה כלום.**

תפסת מרובה לא תפסת

אפשר לראות כעין זה אצל הרבה מאוד בני אדם שכאשר מוטל עליהם לבצע תפקיד של אחריות והם מתבוננים כמה קשה לעשותו, הם נכנסים לשיתוק, והרי הם דוחים אותו לגמרי ונשברים ברוחם. הרבה פעמים יכולים לראות ילד או בחור כשצריך להבחן על פרק שלם או על מסכת שלימה, שמרגיש כל-כך אבוד ומגיע בגלל זה להחלטה - אינני חוזר על כלום. לא יכול. זה יותר מדי בשבילי.

ככה זה כשהאדם מנסה ללכת מיד על הכל. וכשמדובר ברוחניות, כגון שהאדם מבקש לעקור איזו תאוה או איזו מדה או איזה הרגל או לשנות את סדר יומו. הוא כבר ניסה וראה שלא הצליח, ולכן הוא בא אל הקב"ה וטוען שזה בלתי אפשרי. אכן על זה באה תשובתו של הקב"ה: **לא ביקשתי ממך לרחוק את ההר כי אם להתקדם קימעא קימעא.** ובסוף מתבררת הסיבה שהאדם לא אבה ללכת קימעא קימעא, **כי חשש שלעולם לא יגיע. על כך אומרים לו: הקב"ה יעזור לך.**

אותו נסיון קיים גם בנפש האדם שרוצה להתקדם הרבה. אפשר לראות זאת בפרט אצל הצעירים. הוא מסתכל ללא הרף לראות כמה דפים נשארו לו, ואז הוא מתחיל לרוץ, ואינו לומד כמו שצריך. הוא אומר רק את המילים ואינו מבין לא את המשנה ולא את הגמרא. וכששואלים למה הוא רץ, הוא משיב: איני יכול ללכת לאט. אם אלך לאט לעולם לא אגמור. אך על זה

האדם הולך בדרכי שלום, היינו שנותן להרגלים הישנים שלו קצת מקום כי עדיין אינו רוצה למוטט את גופו, אלא ללכת לאט, אזי הקב"ה מרוצה מדרכיו, וממילא גופו לא יפריע לו. אם ירצה לקום לפנות בוקר, גופו יאמר לו: בסדר גמור.

אתם שומעים? כך אומר ה'אור החיים' הק' וכך מפרש ה'שפת אמת' בדברי שלמה המלך ע"ה. והתוספת של ה'שפת אמת' היא הסבר נפלא. האדם רגיל לחשוב שאם הוא רוצה לעשות לעצמו קבלה, הוא צריך ללכת ברציחה, עם אכזריות - קובעים עתים, כל יום, בלי סיפורים. ואם הגוף עומד כנגד - הלא הוא מבין שמדובר במלחמה גדולה. ברור לו שהגוף לא יתן לו, ברור לו שהיצר הרע לא יתן לו והעבירות הישנות לא יתנו לו. וכך הוא קם ונופל ונלחם ושוב נופל ושוב קם. טעות יש לו, כי שמע שיעור שזה מלחמה, ושמע שיעור שככה זה צריך ללכת, שהרי הוא רוצה להביא כאן קדושה, ובוודאי יהיו מניעות מכמה מינים ויצטרך להלחם בהם, ומפרש במוחו שהמלחמה היא בצורה כזאת שיש הרוגים בכל צד ושני הצדדים יוצאים בשן ועין.

לא יוצאים למלחמה אבודה מראש

ידוע שמעצמות גדולות, נמנעות מלהלחם זו בזו, כי הן יודעות שבמלחמה שתיהן תתמוטטנה לגמרי. זו אחת מהסיבות שאף מדינה לא משתמשת עם נשק גרעיני* (ה' ישמור ויציל ושיהיה אך טוב לישראל), כי כל אחד מבין שאם ישתמש בנשק כזה, גם ממדינתו וגם ממדינת האויב לא יישאר כלום. הוי אומר: עם נשק קל יוצאים למלחמה, אך לא עם נשק כבד שעלול ליצור הרס ולהמיט חורבן, כי במלחמה עם נשק כזה, אין שום תכלית.

ה'אור החיים' הק' כתב שם בלשוננו: וקראת אליה לשלום, פירוש **שלא תבוא אליה בפטיעותיך להטותו לדרך הטוב מן הקצה אל הקצה**, אלא בתחילה בקרבך תקרא אליה לשלום **שעשה יעשה גם לעולם העליון ויהנה בזה ובבא ויתן חלק לגופניות וחלק לרוחניות**, כי גם לעולם העליון צריך האדם למוזנות, ואם לא יטריח בעולם הזה בעד עולם הבא גם כן, נמצא שלא יגיעו ויאבד לעולם ועד, **ודרך זה יקרא דברי שלום שהוא הביצוע** (פשרה בלשון חז"ל).

כן ראינו מה'חתם סופר' שמביא מרבו **ההפלאה** זיע"א שבקש שלום ורדפהו עולה על זה. **כשאתה נותן לגופך את צרכיו**, ואין הכוונה לאוכל בלבד, אלא **גם לצרכי הנפש...** האדם יש לו צורך בנפשו להיפגש עם אנשים, יש לו צורך לפעול. הוא אינו יכול לשבת כל הזמן במקום אחד... **כשאתה נותן לגוף ולנפש את צרכיהם - נעשה שלום**. שלום פירושו שיש מקום לנשמה. הגוף אינו ברוגז אלא להיפך, הוא משתף פעולה.

גם אויביו ישרים אתו

ותוספת נפלאה יש על זה ב'שפת אמת' (שופטים תרמ"ב). הוא מביא שם כיסודו של ה'אור החיים' הק', עד כדי כך שהוא כותב בסוף שאח"כ מצא כדבריו באור החיים הק', **שכאשר נלחמים להתקדם ברוחניות, צריך להשלים עם הגוף, שהגוף ירגיש שיש לו את צרכיו**, ומוסיף שם שזהו העומק בדברי החכם (משלי טו, ז) ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישרים אתו, ואיתא במדרש שזה עולה גם על האשה, ועיקר הדבר שהצד שיכול להיות כנגד, לא יהיה כנגדו, אלא להיפך, יהיה לו לעזר, וכמו שאמרו חז"ל על הפסוק עזר כנגדו: זכה - עוזרתו; לא זכה - כנגדו. מפרש ה'שפת אמת' שכאשר

שעקר את הצרכים האלה. לא עקרת אותם. הם קיימים בפנים במלוא עצמתם. תהיה אם כן חכם הרואה את הנולד ותבין שבבוא העת הם יתעוררו. כמה שתהיה מולהב מקדושת השבת, יצוצו אלו בפתע פתאום ויאמרו: צפרא טבא, מה שלומכם?

מי שחושב שבגלל שעכשיו הוא כל-כך מרומם, יותר גופו לא ידבר אליו, הוא כסיל. אם הוא חושב שהוא נפטר מהרגלו, סימן הוא שחסר לו חכמת חיים. לא נפטרת ממנו, אך הוא עכשיו רדום. זה נפלא מאוד שהוא רדום ואינו משתולל עכשיו, אבל פתאום הוא יגלה את ראשו. דומה הדבר למי שהסתבך בחובות ויש לו נושים הרבה ואינו יודע מה לעשות עם עצמו, אבל לעת עתה הוא אומר: פלוני בינתיים לא הגיע - ה' יעזור. כשהוא אומר ה' יעזור, אין הוא מכוון פירוש המילות, אך כוונתו לומר: אני מקווה שפלוני ישכח. עכשיו נשאל אותו: אתה באמת חושב שפלוני ישכח? הנה לנוכח שאלה זו, לא יהיה לו מה להשיב. למה אתה מעלה בדעתך שפלוני ישכח? הלא מדובר בסכום גדול. עדיין הוא לא הגיע, אבל יום אחד הוא יופיע ויתבע אותך. לכל שבת יש מוצאי שבת. בסוף צריך לשלם. זה שעכשיו אינך רואה שפלוני תובע אותך, אין זה אומר שנפטרת ממנו. הוא קיים ויום אחד יתבעך. אף כאן, על האדם להבין שהרגלו לא נעלם, אך כעת הוא רדום.

הנפילה מחכה מעבר לפינה

וכיון שהוא מבין זאת, הוא מבין גם שבזמן של ישוב הדעת הוא צריך לטפל בזה ולחשוב מה הוא מתכנן לעשות לגבי זה. אני שואל אותך שאלה: אתה יודע שיום אחד גופך יתעורר וירצה לשוב להרגלים הישנים? הן לא רק על אכילה מדברים כאן. אכילה היא רק דוגמא. אותו דבר לגבי

אף כאן, האדם חושב שבמלחמה עם היצר הרע צריך ללכת עם כל האכזריות, למוטט לגמרי. מה שאינו קולט הוא שאם הוא מוציא כזה נשק, אף היצר הרע מוציא כזה נשק. אם הוא מלקה אותו בכל החוזק, אף הוא ילקה אותו בחזרה בכל החוזק. ובסוף לא ייצא אף הוא בשן ועין ולא תהיה לו שום תועלת ממלחמתו.

ישאל האדם: **הרי חייבים להלחם!** התשובה היא: נכון שחייבים להלחם, אבל **הקב"ה רוצה שתלחם לאט באופן שתשאיר מקום לגופך.** ועל זה אומר שלמה המלך ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו. אין זה הבטחה בלבד, אלא גם הדרכה. **תעשה צעד אחד בעבודת ה' באופן שגופך לא יחזיר מלחמה,** אלא יאמר: בסדר! אתה עושה ככה? כל עוד אינך הולך מעבר לזה, אני מסכים. **עדיין הוא צריך להתאמץ כי הוא צריך לעקור את הרגלו הישן ולהוליד הרגל חדש,** אבל גם אויביו ישלים אתו.

צרכי הגוף אינם מתבטלים

ונסביר לענין מעשה: נניח שהאדם מגיע כל שבת לבית הכנסת ויודע שאחרי התפילה יש קידוש מכובד. לא מדברים עכשיו על קידוש כמנהג המשוגעים, כי מה לנו לדבר על המשוגעים, החסר משוגעים הננו? אך מדברים על קידוש מכובד שאפשר להשיב בו את הלב, ועדיין זה מדבר אליו. והנה הוא אחד כזה שמכין את עצמו לתפילה ומתפלל כמו שצריך, אבל מדי פעם הוא חושב על הקוגל שיגיע לאחר התפילה, ויש שבטנו מתחילה לקרקר, בפרט אם התפילה מתארכת.

הנה על האדם להבין מצד חכמת חיים שצרכיו הגופניים חקוקים בו מאוד חזק. התאבון לאוכל כמו לשאר דברים, נמצאים מאוד עמוק אצלו. ולכן גם כשילמד ספרי חסידות ויתלהב בתפילתו, אין לו לחשוב

נורא. והרבה אנשים נפטרו מן העולם מהאי טעמא, כי כשנפלו, לקחו מנת יתר וגופם לא היה יכול לסבלו. עכ"פ דבר הוא שכתוב בתורה, הוא אמיתי הן על פי חכמת חיים והן על פי השקפת התורה.

מניחים מקום לצרכי הגוף

ובכן שואלים את האדם: גופך הרי עתיד לחזור ולדרוש את שלו, מה התכנית שלך לגבי זה? הנה הוא מוכרח לענות לזה תשובה. אם אין לו תשובה - הוא מרמה את עצמו, וסופו לשלם על כך מחיר כבד מדי. אומר על כך המדרש תנחומא, אומר על כך ה'אור החיים' הק', אומר על כך ה'שפת אמת': אתה חייב להשאיר מקום לגוף. תן תשובה. אמור ככה: יש לי צורך לשוחח עם אנשים, יש לי צורך לאכול, וכן הלאה, ואני משאיר להם מקום בדרך של רשות. אני הולך לאט. אומר לך ברורות, גופי עדיין זקוק לכך, ואני נותן לו מקום. יש לי זמן מוגדר שאז אני מספק לו את הצורך שהיה רגיל בו.

ובוודאי אין זה מוכרח להיות באופן של עבירה, וכן אין זה מוכרח שיעשה אותו דבר בדיוק שהיה רגיל לעשות. דוגמא לדבר: ידוע שכאשר האדם מאוד מחובר לנייעס, בדרך כלל לא יצליח לעזוב בבת אחת לגמרי. אך יש שבא אחד ואומר: אני התנתקתי לגמרי וכבר שנתיים ימים שאינני נוגע בנייעס. ובכן, עלינו לדעת שיתכן כדבר הזה, כי אפשר שהנייעס שימש אצלו בעיקר להתאווררות, ועכשיו מצא לו דבר אחר להתאוורר על ידו במקום הצורך, כך שגופו ממשיך לקבל את צרכו.

כעין זה ראינו לא מכבר מדברי ה'ייטב לב' (פרשת לך-לך) על מאמר חז"ל לעולם ירגיז אדם יצר טוב על יצר הרע, ותוכן דבריו שאם יש לו לאדם נסיון של תאוה,

הרגלי חשיבה. הוא החליט שיותר הוא לא הולך להתמרמר כל היום, יותר הוא לא הולך לדבר סרה על אנשים, הוא הולך רק לראות טוב ולדבר טוב על ישראל. לא משנה באיזה יצר הרע מדובר. עכשיו הוא מודה לה' ורוקד ברוב שמחה, פורים קטן, א מחיה. שואלים אותו: הרי אתה נושא בלבך כאב. אתה זוכר שאתמול שפכת שיחך במשך שעתיים על כך שאף אחד אינו גורס אותך ורק משפילים אותך. מה התכנית שלך? מה אתה הולך לעשות לגבי הכאב הזה? והוא משיב: לא! קיבלתי על עצמי שאינני מדבר יותר על הנושא. הנה אם זהו תשובתו, סימן הוא שהוא עדיין לא התעורר. צדיק! יבוא יום וכאבך יתעורר. שוב אני שואל אותך: מה תעשה אז כשהכאב יתעורר? מה התכנית שלך? אם עדיין הוא עומד בתשובתו: איני יודע, איני מדבר על זה יותר, ידוע תדע שהוא הולך ליפול, ובפעם הבאה כשיתחיל לדבר מתוך מרירות, זה יהיה באופן יותר חמור מבראשונה.

כך מבואר באור החיים הק' שם שאם האדם לוקח את עצמו באופן כזה שאינו נותן מקום לגופו ואח"כ הוא נופל, הוא נופל למקום יותר נמוך מבתחילה. הוא החליט שהוא הולך לצום משבת לשבת... כשהוא מתיישב לאכול אחרי שנשבר - עפים ראשים! זה לשון ה'אור החיים' הק' שם: ואומרו ואם לא תשלים וגו', פירוש אם לא השלימה העיר ונטתה אשוריה מני דרך, ולפעמים יקר מקרה שאחר שהתחיל האדם להטיב מעשיו, ישוב אחורנית, וכשאיירע זה להאדם, יגדיל רשע ויתחוק יצרו עליו יותר מבראשונה להלחם עם הנשמה.

וכולם יודעים לגבי אלה שעובדים קשה להתנתק מהרגלים פסולים, בלי להכנס בפרטים. הם מצליחים לנתק את עצמם לגמרי, אבל כזוה מתפוצץ - ה' ירחם. פחד

לנו מושגים בחולשה כזו, כי איננו מכירים אחד שלוקח ארבע מאות פעמים ללמד אותו הלכה. ומה היה? הקב"ה ברא אותו כדי לזכך את ר' פרידא. אבל אנחנו איננו מכירים מושג כזה בימינו. ולמען האמת, בוודאי אנו מכירים מושג כזה. **יש לכל אחד מאתנו הרבה תלמידים של ר' פרידא, ידיעות ומחשבות שכדי לשנותן צריך להשקיע לימוד של ארבע מאות פעמים.**

כעת הבה נתבונן: כשר' פרידא למד את ההלכה עם תלמידו ארבע מאות פעמים, האם הוא חזר עליה באותה צורה פעם אחרי פעם כמו קלטת שבורה? לא מסתבר, כי אם כך עשה, מה זה מועיל שהוא חוזר עליה עוד פעם ועוד פעם, הרי אינו מבין. אין זה אלא שפעם מתחילים מימין ופעם מתחילים משמאל, ופתאום מגלים שחסר היה לו לתלמיד איזה מושג ומחליטים להסביר את המושג ולהתחיל מההתחלה, וכמו שסיפרנו בשיעור הקודם. אתה יודע מה זה טלית? - מצוין. אם אינך יודע - אסביר לך... ארבע מאות פעמים, הן **ארבע מאות פעמים של השקעת מחשבה אין לעשות זאת יותר טוב.** כשהאדם בנה בנין ונפל, הוא מבין שלא עשה יסודות חזקים, ואין לו ברירה כי אם להתאזר בענוה ובסבלנות ולומר: אני הולך עכשיו לעשות את היסודות לאט יותר. הלכתי מהר מדי. וכך הוא מנסה שוב ושוב, עד שהוא קולט את הענין.

אכן הדבר ברור שזה יכול להצליח רק עם סייעתא דשמיא, אך היות שיש לו לאדם כוז סבלנות וכוז ענוה שהוא בא ליטרה הגם שנפל והגם שאין הולך לו, בוודאי מסייעין אותו. ובכל אופן, חז"ל מלמדים אותנו בסיפורו של ר' פרידא עד היכן צריך האדם להשקיע בחלק של בא ליטרה.

יש לו לעורר בלבו את מדת הכעס שהיא המדה הפוכה של מדת התאוה. והיינו ג"כ כיסוד האמור, כי **כך האדם נותן מקום לנפשו.** הוא יודע שכאשר מתחיל להתנוצץ בו התאוה, הולך הוא ואוכל מאכלים מסוימים שיש לו בבית. אף זה מהלך הוא.

סופו של דבר, **צריך שתהיה לך תשובה. אם אין לך תשובה, אם אינך יודע מה תאמר לגופך, אם אינך יודע במה תרגיע את מחשבתך - זה יתפוצץ.** עליך להבין שכאשר אתה עובד עבודת ה', אתה באמצע תהליך. שום דבר אינו קורה מרגע לרגע. הקב"ה אומר: **אם אתה רוצה להשתנות מרגע לרגע, סימן הוא שאתה דל שכל.** או שאתה חושב שאין זה הר. אתה חושב שהיצר הרע אינו כל-כך קשה. וטיפשות היא, כי זה אומר שאין לך מושג מיהו היצר הרע. ואם אתה יודע מיהו היצר הרע, מדוע חשבת שתוכל להפטר ממנו בבת אחת? אין זה אלא שאתה לקוי בהרגשת כוחי ועוצם ידי.

הקב"ה הוא היחיד שנותן את התשובה האמיתית לזה, אומר המדרש. והתשובה האמיתית היא שהולכים לאט לאט. לוקחים יסוד וקובעים שם יתד נאמן ועל זה עובדים עכשיו.

לכל אחד תלמידים של ר' פרידא

אף בענין ריכוז המוח הוא כך. אנשים אינם מאמינים שיש כזה מושג לעבוד להתרכז בברכה אחת. לא ברכה ארוכה כברכת אבות וברכת אתה גיבור, אלא ברכת אתה חונן. אנשים אינם מאמינים בדבר כזה. אנשים אינם יודעים שמהלכו של ר' פרידא ללמוד עם תלמידו ארבע מאות פעמים, נוגע לכל אחד ואחד כלפי התלמיד שבו. חושבים שמדובר במעשה שהיה פעם אחת בהיסטוריה. היה איזה תלמיד חלש שאין

קושי בריכוז המוח אינו גזירת גורל

ולענייננו, כשהאדם רוצה לעקור איזה הרגל ועובד על כך ארבע מאות פעמים, פירושו של דבר **שהוא משקיע מחשבה. אולי הלכתי מהר מדי וצריך ללכת קצת יותר לאט.** אנשים חושבים שקושי בריכוז המוח הוא גזירה מן השמים ואין מה לעשות בעבורו. יש גם יש מה לעשות בעבורו. אמנם כן, לא כל הציורים שווים ולא כל המצבים שווים, אבל **יש דברים ישרים שנכון לנסותם**, ואחד מהם הוא לקחת ברכה אחת קטנה ולנסות להתרכז. קח לך ברכת אתה חונן ואל תחשוב בכלל להתרכז בברכות אחרות, רק בברכת אתה חונן. מחר אתה חונן, אתמול אתה חונן, בשחרית אתה חונן, במנחה אתה חונן. **ואם פעם אחת שכחת להתרכז אז - אל תיבהל!** זה מאוד נורמלי. **מחשבותיך הישנות עדיין מתרוצצות במוחך.**

בשיעור הקודם בסיפור עם הגה"צ ר' אביגדור מיללער זצ"ל. ככה זה הולך, כי אתה צריך לשנות את מוחך. אין הוא הולך להשתנות באופן ממילא.

הנה מה הפשט שהאדם חולם בלילה מהרהורי לבו ביום? הפשט הוא שכאשר האדם חוזר במוחו על מחשבה אחת כל-כך הרבה פעמים, היא ממשיכה להתרוצץ במוחו באופן ממילא אף גם בחלומו. ולא רק בחלומו, אלא כל הזמן היא מתרוצצת שם, ביום ובלילה, בהקיץ ובחלום. ובכן, **כשאתה רוצה להתחיל להתרכז, או לשנות דרך מחשבה, או להתחיל לדבר רק טוב, וכן הלאה, נפלא מאוד! מי אמר לך שאינך יכול? אתה רק צריך להבין כמה רחוק אתה.**

לוקחים בחשבון שמדובר בתהליך

כשהאדם צריך לנסוע אל מעבר לים, אם הוא יודע שהנסיעה למחוז חפצו עשויה לקחת שתיים עשרה שעות, הוא מכין לעצמו מראש מה יעשה בכל אותן שעות שיישב במטוס. הוא נוטל עם עצמו ספרים ולוקח בחשבון שיוכל גם לנוח כמה שעות... וכשהוא עולה למטוס, הוא מתיישב בנחת ומתחיל בסדר יומו. אבל מה קורה לפעמים? - שהאדם לא לקח בחשבון שהנסיעה תיארך שתיים עשרה שעות, ועכשיו הוא מתיישב במטוס ומבין שהיות שהמטוס טס מהר מאוד, תוך ארבעים וחמש דקות הסיפור נגמר. הוא מסתכל בשעון וכשרואה שעברו ארבעים וחמש דקות, רוחו מתחילה להתקצר. הוא כבר נעמד ממקומו, מתעטף במעילו וחובש את כובעו כמתכוון לרדת כבר, כמנהגם של אלו שכיון שהמטוס נוגע בארץ, מיד נעמדים ממקומם ומתלבשים, כי הם אוהבים לעמוד צפופים במשך עשרים דקות. דעו לכם שזה

על האדם להבין שאם היה רגיל לחשוב מחשבה מסוימת, המחשבה הזאת נחלקה במוחו מיליוני פעמים. כל יום חשב אותה מאות אלפי פעמים. אתה טוען שלקחת את עצמך בידיים. כן!!! אבל מוחך ממשיך לחשוב באופן ממילא כפי שהיה רגיל. הוא אומר: כבר קיבלתי בהחלטה נחושה לכוון פירוש המילות בברכת אתה חונן, ובסוף שכחתי לגמרי לכוון אז. בוודאי!!! אתם יודעים מה צריך לומר לאדם כזה? צריך לומר לו ככה: בתחילה אנו מבקשים ממך שפעם אחת בשבוע תכוון באתה חונן. למה? כי בוודאי אתה הולך לשכוח הרבה פעמים, שהרי אתה מורגל מאלפי תפילות שמונה עשרה שלא כיוונת בהן. התעלה בדעתך שבגלל שהחלטת לכוון, תכוון מעתה בכל התפילות! **תחילה תתחיל בפעם אחת בשבוע, וכשתתרגל, או אז נוכל לעבור לפעמיים בשבוע.** וכפי שראינו

ממדרגה למדרגה תעלינו

אף מה שכתוב **בצעטיל קטן** שהרוצה לשנות את הרגלו, יעשה היפך הרגלו ארבעים יום, אין כתוב שם כמה יעשה מההיפך. הגעו עצמכם! היעלה על הדעת שהתכוון לומר שאם האדם להוט אחר תאות האכילה, יתענה ארבעים יום וארבעים לילה! ודאי שהתכוון שיעשה ההיפך לפי דרגתו. ולמשל, אם הוא רוצה להתחיל ללמוד ברציפות, יקבל תחילה ללמוד שעה אחת רצוף במשך ארבעים יום. אותם מבצעים שעושים בימי חמישי של שובביים ללמוד שמונה שעות ברציפות, נפלאים מאוד, אבל אינם משנים את האדם. **מה שמשנה את האדם, זה רק הליכה איטית.** האדם מתקדם בפסיעה אחת ומרגיל בה את עצמו, ורק לאחר שהתרגל, הוא מתקדם בעוד פסיעה אחת. וראיה לדבר, כי שם בצעטיל קטן כתוב: **וילמד יותר מן ההרגל שלו.** הא לך שאין לו אלא להתקדם במשהו ואותו לקיים ארבעים יום. **לאחר ארבעים יום יתקדם בעוד משהו ושוב יעשו ארבעים יום, וכן הלאה.**

כך האדם נבנה, וכשקולטים את זה, מבינים שאין יוצא מן הכלל הזה. ואף אם האדם שקוע עד צווארו בעבירות וכל כך מרוחק מה', אין המהלך הזה משתנה. החילוק הוא רק שבשבילו צריך לצמצם את הקבלה עוד יותר, ולהתחיל בדבר עוד יותר קטן. אמור מעתה: **שום דבר אינו יכול לעכב מלעלות בהר ה'. בכל מצב שאתה נמצא, אם תקבל על עצמך דבר מספיק קטן ותתמיד בו ארבעים יום,** ואח"כ תקבל עוד דבר אחד קטן ותתמיד ארבעים יום, וכן הלאה, תגיע למעלה.

מבירא עמיקתא לאגרא רמא

כך היה עם הרב אורי זוהר זצ"ל.

לוקח כך וכך זמן. הירגעו לכם! אתם יכולים להספיק עוד איזה משנה, או אם תרצו, אתם יכולים לנגן איזה ניגון דביקות. זה הולך לקחת כך וכך זמן, ושום דבר לא יעזור לכם לקצר את הזמן.

אף כאן, האדם אינו קולט **שכאשר הוא רוצה לשנות איזה הרגל במחשבתו, הוא זקוק לתהליך ארוך.** אתה רחוק מאוד, בסדר?! אל תישבר מזה. כשהאדם יודע שלוקח שנים עשרה שעות לנסוע ממדינה למדינה, אין לו מה להישבר. הוא נשבר רק כשחשב שזה לוקח שש שעות בלבד. אם אתה רוצה לשנות הרגל במחשבתך, אתה זקוק לעשות תהליך. אין לך מה להישבר. אתה צריך להתחיל עם פעם אחת בשבוע. זוהי המציאות. כי **אף אחרי קבלתך והתעוררותך וטבילתך במקוה ותשובתך, מחשבותיך ממשיכות להתרוצץ במוחך ביום ובלילה.**

אכן האדם אינו מפסיק לשאול. הוא שואל שוב ושוב: אם אעשה כן רק פעם בשבוע, מתי אני עומד? על זה אומר לו הקב"ה: אני אעזור לך. תתחיל בפעם אחת בשבוע, ותראה שאח"כ זה ילך הרבה יותר מהר. ה'אור החיים' הק' עצמו אומר כך שם בפרשת שופטים וממנו בא הביטוי השגור: פתחו לי פתח כחודו של מחט ואפתח לכם פתח כפתחו של אולם. האמת שזה כבר מופיע **במדרש שיר השירים,** אבל שם הסיום הוא ואני פותח לכם פתחים שיהיו עגלות וקרניות נכנסות בו, וה'אור החיים' הק' הוא זה שהטביע הלשון כפתחו של אולם. כאן הוא המקור, כי זהו החלק השני של הקיימו וקבלו. הקב"ה עשה תנאי עם האדם: **אתה תתקן דברים לאט, ותבדוק את עצמך בכל עת אם אתה כבר מוכן להתקדם הלאה, ואני אסייע לך.**

דרכו אדם גדול בישראל, וכל שבוע היה מוסיף לו עוד דבר קטן של עבודה. ואף שבמשך השבוע היתה לו תשוקה עצומה להוסיף עוד משהו, מורה דרכו אמר לו: לא! חלילה לך לקחת על עצמך עוד משהו. ומאידך, כשהוצרך להעתיק את דירתו והיה לו מאוד קשה להחזיק בקבלותיו הראשונות, אמר לו מורה דרכו: חס ושלום! אינך עוזב שום דבר בשום פנים ואופן. מה שאתה כבר עושה, אתה עושה בכל מצב ותמורת כל מחיר. כך האדם הולך מדרגה לדרגה ומגיע למקום גבוה.

אין מותרים על המסגרת

ומזה נבוא לעוד הוספה חשובה הנוגעת למעשה. דבר מצוי הוא שהאדם רוצה לעזוב את מסגרת לימודו כי סבור שתהיה לו תועלת אם יחזור על הישן בטרם ישמע בחדש. למשל, האדם לומד מסכת ברכות במסגרת הדף היומי, וכשעוברים למסכת שבת, אומר הוא לעצמו: נראה לי שטוב יהיה לו לחזור על מסכת ברכות מרישא עד גמירא. הנה מה הסיפור אתו? מה קורה לו בנפשו שמחמת כן הוא רוצה לחזור עכשיו על מסכת ברכות? התשובה היא שכאשר למד מסכת ברכות, הוא התרגש, הוא התחבר למאמרי חז"ל ולהלכות ק"ש ותפילה, ועכשיו הוא מרגיש שאינו רוצה להפרד. לא ניתנשי מינך. היה לי כל-כך טוב ואני רוצה להישאר מחובר.

ובכן, הרגש זה כשלעצמו, קדוש הוא טהור הוא. אין מילים לתאר אותו. אבל עכשיו צריך לדעת להגדירו. כשהאדם מתקרב אל הטוב, הוא מתחיל להרגיש יותר חזק את החלקים החסרים אצלו. תמיד זה ככה. כשהאדם מרגיש דבר טוב, הוא מתחיל לשים לב למה שעדיין חסר לו ומתחיל לשאוף למילוי - אני רוצה לזכור את תלמודי, אני רוצה לשנן אותו אלף פעמים כדי שלעולם לא יפרח מזכרוני.

תחשבו על כך: ר' אורי היה מספיק רחוק? בוודאי! ואת סוף המעשה הרי כולנו מכירים, שזכה להיות בעל מדרגה ממש, בתורה, בתפילה, בקדושה ופרישות, בשמחה, בהשראת השכינה, בזיכוי הרבים, בנגלה ובנסתר. על כל יהודי לברך את עצמו להגיע לשם. והנה רבו הרב זילברמן זצ"ל לא הניח לו בשום פנים ואופן לקבל על עצמו קבלה חדשה לפני שהיה מוכן עם הראשונה. כשהכניס את בניו לתלמוד תורה, הוא עדיין היה עם שערו הארוך. הוא לא הניח לו לגזור את שערותיו. אל תגזור לי את שערותיך, אנחנו עדיין לא שם. אם יהיה לנו רב כזה, יש לכם מושג לאן נוכל להגיע. רבו היה רבו בזה שעצר אותו, ובזה ששאל אותו בכל עת: אתה רוצה לבנות את עצמך או שאתה רוצה מתוך התלהבות והתרגשות לקבל על עצמך אלף דברים ובסוף הכל יקרוס?

ואם אתה שרוי במצב נמוך ביותר, הלא אתה זקוק יותר מכל אחד אחר לרב שיחזיק לך בידך ולא יניח לך לרוץ. תהיה שמח בחלקך, תהיה שמח בכל התקדמות ולו הקטנה ביותר. והלא זה נכלל בציווי ושמחת בכל הטוב, וכמו שכתב ב'תפארת שלמה' (כי תבוא) שכלול בזה שיש לו לאדם להיות שמח בחלקו ברוחניות. פירושו של דבר שאתה מתמלא חיות מהדבר שאתה עושה עכשיו, ואתה שומר עליו מכל משמר. אמנם כן, בוודאי זה גורר שאיפות ברוחניות, אבל השאיפות נשארות בצד של השאיפות. אם ירצה ה' כשאוכל, כשהקב"ה ירשה לי, אתקדם הלאה לעבר השאיפות. לפני מתן תורה, הקב"ה אמר למשה: והגבלת את העם. אמור להם שיעמדו מסביב ולא יעלו ולא יגעו בקצהו. כשאתה עומד מרחוק, אתה יכול לקבל. רק כשהקב"ה ירשה לך, אז תתקדם יותר.

דיברתי עם 'עובד' גדול בעל מדרגה וסיפר לי שנצמד היה להוראותיו של מורה

שאינם מוצאים חן בעיניו ואף מפריעים לו בעבודת ה' שלו... הן זוהי המציאות בכל מסגרת, כי מהותה של מסגרת היא להגביל את האדם. אני אוהב להתפלל יותר לאט, אני אוהב להתפלל יותר מהר, אני אוהב להתפלל יותר מוקדם, וכן הלאה... ובכן, מה הוא אומר? הוא אומר לעצמו: אני הרי כל-כך אוהב את הקב"ה - לכל הרוחות כל המסגרת! אינני זקוק לה, יש לי את הקב"ה בעצמו, אני עוזב אותה. ופעמים הרבה הוא עושה זאת בקול רעש גדול. הוא טורק את הדלת אחריו בחזקה וקורא בקול: אני הולך לעבוד את הקב"ה כפי שאני אוהב, באופן שלבי חפץ.

מה שאינו מבין הוא שעדיין אינו במדרגה שיוכל לעבוד לבד. ואין אתנו יודע אם אדם פשוט יכול אי פעם להגיע למדרגה כזו. **איה הענווה? נראה לך שאתה יכול לבד? הרי אינך יכול לבד.**

להוסיף ולא לגרע

הדרך לתת מענה לנפשך כשמצאה איזה חושך שנובע מהדרגה שהגעת אליה, היא לומר: הנה אוסיף עוד משהו, עוד שורה אחת; אוסיף שלוש דקות כדי להתחיל בדרגה הראשונה של החזרה.

האדם אינו שבע רצון מזה, כי אומר בלבו: אם אחזור רק שלוש דקות ביום, יקח לי מאה שנה לסיים את החזרה על כל מסכת ברכות. על זה אומרים לו: קימעא קימעא. תמשיך ללמוד מסכת שבת עם המסגרת, וכשתסיים אותה, אולי תוסיף על החזרה אחת עשרה דקות.

יותר מזה, עליך לדעת לוותר ולומר ככה: אינני יכול לחזור עכשיו על כל מסכת ברכות, כי לא אספיק, אבל על פרק אחד אני רוצה לחזור, או על שלושה דפים אני רוצה לחזור. אני רוצה שחמשה עשר מאמרי חז"ל ממסכת זו יהיו שגורים על לשוני.

תוצאה היא של דבר טוב. אך **הטעות שהאדם עושה היא שאומר לעצמו: אם כן אעזוב את מה שהביא לי להרגיש את הטוב הזה, כדי למלא את החסרון שאני מרגיש עכשיו.** הסכיתו ושמעו! מי גרם לך לסיים מסכת ברכות? - המסגרת שהיתה לך שבה למדת דף ליום או עמוד ליום, כי בלעדיה, לא היית לומד בשבתות ובערבי שבתות, וכן בשאר הימים היית מוותר מדי פעם. המסגרת היא זו שהביאה לך את הטוב הזה, והטוב הוא זה שעורר בך את התשוקה אשר בגללה אתה מרגיש עכשיו - אם יש לי כבר שייכות לתורה, אינני רוצה לשכוח אותה. אני רוצה להיות מחובר אליה לגמרי. ובגלל זה אתה רוצה לעזוב את המסגרת. **אתה מרגיש שאתה כבר מוכן לעזוב אותה ולהתקדם לבד.** נראה לך שמרוב דביקותך בתורה, אינך זקוק יותר לשום דבר המשעבד, אלא תלמד לבד ולא תרפה.

אכן זוהי טעותך, **שאתה חושב שאתה כבר נמצא במדרגה זו, ולמעשה אינך נמצא שם.** אתה עדיין זקוק, צדיק'ל, למסגרת הישנה שלך. אדרבא! המסגרת היא זו שהביאה אותך הנה. **אם אתה רוצה למלא את החסרון שאתה מרגיש, אתה מוזמן להוסיף שבע דקות ביום.** כן, שבע דקות, או שמא ארבע בלבד. בדוק את עצמך היטב לראות באיזו דרגה אתה נמצא, ותקדיש אותן לחזרה. ואם תראה בהמשך שטעיית כי הוספת שבע דקות ועדיין אינך בדרגה זו, תוכל אז להוריד לארבע.

באר ששתית ממנו מים

מדובר באותה טעות שאנשים עושים בעזבם את מה או את מי שהביאם למדרגתם. היה לו לאדם מוסד או קהילה או רב שהדריכו, וזה מה שהביאו להשתוקק לריבונות של עולם ועורר בו רצון להיות יהודי ירא שמים, ועכשיו הוא מוצא שיש שם דברים

כאן!!! ג'וקים ועכברושים... אינני נכנס יותר לבנין הזה, אינני דורך יותר ברחוב הזה. אכן כן, אנשים מדברים כך, והכל לפי חזק הרגש שיש להם. וסיבת הדבר, כי הרגש מוציא דברים מפרופורציה.

כשהאדם זכה והתעלה - הוא **השתייך למקום שיש בו חמימות והחדרת הידיעה שיש אלוקים בעולם** - ואח"כ קרה איהו **דבר שפגע בו ובגאותו**, או דבר שאינו לפי תכונת נפשו, **אם מתעורר בו רצון לעזוב וללכת למקום אחר, אין רצון זה משקף את המציאות האמיתית.**

אותו דבר כשהאדם למד מסכת ועכשיו הוא מרגיש שחסר לו בהבנה. למה הוא מרגיש כך? או מפני שהיתה לו איזו קושיא שלא מצא לה תירוץ או מפני שרואה את פלוני לומד בהעשרת ההבנה והידיעות, ומרגיש חלישות הדעת - איפה אני? אני חייב להתחיל שוב פעם מסכת ברכות וללמוד אותה עם כל הראשונים, זהו זה. עליך לדעת שהרגש אינו מספר את הסיפור האמיתי. אין הוא משקף את המציאות. אפשר היה להניח את דעתך באופן נפלא, אבל למדת עכשיו איזה עמוד ולא הצלחת להבינו כראוי ומפני כך התעורר בך רגש - אני חייב לשנות את דרך הלימוד שלי... מזמן רציתי לשנות...

צדיק! צדיק! **אל תפעל מתוך בהלה**. בא הנה! בשבת **נלמד שוב את העמוד הזה עד שבנין אותו, ובינתיים תמשיך ללמוד עם המסגרת**. נחם את האבל שבלבך שבוכה על המצב ותמשיך ללמוד לפי המסגרת. אל תשליך את הנכס היקר שיש לך, אל תאמר משברון לבך ורגשות נפשך - לך-לך לכל הרוחות ואני עובר לדרך אחרת... אכן **כשהאדם מתבונן בזה, זה יכול לעזור לו הרבה בסייעתא דשמיא...**

האדם תמיד חוזר לטעות זו. הוא אומר: אני רוצה ללמוד עם הבנה יותר עמוקה, אני רוצה ללמוד עם תוספות, אני רוצה לזכור את מה שאני לומד, אני רוצה לעשות חזרות, ואז הוא עוזב את הכל ורץ לשם, ואח"כ הוא מוצא את עצמו קירח מכאן ומכאן. אכן כן, לקחת מדרגה שאינה בשבילך. עדיין אינך במדרגה זו.

וכך הוא **בענין בין אדם לחבירו**. התחלת להבין לנפשך בעניינים שבין אדם לחבירו, ולכן גברה בך התשוקה לעשות כה ולעשות כה, ודילגת על שלושים מדרגות, ועכשיו אתה מתלונן על שגופך ברוגז עליך. זה לא עובד ככה. **הישאר עם המסגרת והוסף שערה אחת בכל פעם.**

הרגש מעוות את המציאות

האמת שדרושה לזה חכמה בבחינת תן לחכם ויחכם עוד, אך אי אפשר לסיים מבלי להוסיף לזה עוד הסבר נחוץ. **כשהאדם שבור מחמת החסר שהוא מרגיש בעקבות המדרגה שהגיע אליה**, כגון שהוא רוצה לעשות חזרה או להבין יותר טוב, **עליו להבין שמדובר ברגש, רגש קדוש מאוד**, אבל רגש מוציא דברים מפרופורציה². **זה גורם לאדם להסתכל רק על זה כאילו זהו כל התמונה.**

דוגמא לדבר: הכינו לו לאדם ארוחה דשנה, לחם וביצים וירקות, אבל היה שם אחד שנגע בידו המאוסה באחד מן המאכלים. מדובר במאכל אחד בלבד שאפשר להוציאו ולאכול את כל השאר. אבל האדם מחמת הגיעול, אינו יכול לאכול כבר. הוא דוחה את הצלחת הצדה - לא רוצה לאכול. ובאופן קיצוני יאמר האדם: יותר אינני אוכל במקום הזה. לא רוצה לאכול יותר בחדר האוכל של הישיבה. סיימתי עם זה. איזה מרעין בישין רוחשים

יום ראשון פרשת כי תשא ט"ז אד"א תשפ"ד

נגמלים מן הרע על-ידי פסיעות קטנות

"וזה אמרם בפרק הרואה הסכת עשו כתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה וכו', וביאור זה, כי השכל עומד בגוף וצריך שיהיה שכל נבדל מן הגוף, ואם הוא לומד תורה על ידי החבורה שכל אחד מוציא שכלו אל אחר ואחר מקבל אותו, ואצל האחר שקבל מן חבריו, הרי אצלו הוא שכל נבדל, שהרי לא היה עומד בו עד שבוה הוא נעשה שכל נבדל".

שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו

ובכן, נציג כאן שאלה ותשובה שיצאו משנים מבני החבורה, זה שאל וזה השיב, והמשיב לא ידע שנתן מענה לשאלת חבריו. בשיעורים האחרונים דיברנו על כך שעל האדם להתקדם צעד אחרי צעד, ובלשון המדרש **נחומא: קימעא קימעא**. שאל השואל: **הא תינח בקום ועשה**, אז ניתן לומר לו לאדם: תתחיל ללמוד עשר דקות ברציפות. אל תלך על זמן יותר ארוך, כי לא תוכל לעמוד בזה ותתייאש לגמרי. תתרגל ללמוד עשר דקות ברציפות, ורק אז תגדיל את הזמן, וכך תוסיף להגדיל את הזמן עוד ועוד, אך כל פעם רק אחרי שתתרגל לשיעור הזמן הקודם. וכן הדבר לגבי ריכוז המוח, אומרים לו לאדם: תכוון בברכה אחת במשך תקופה ארוכה, עד שתרגיש שנעשתה חלק ממך, אז תתחיל לכוון בעוד ברכה. **אבל מה עם סור מרע?** אם האדם עובר עבירות חמורות, **האם גם אז ניתן לומר לו לבל ידלג על המדרגות** אלא ילך לאט לאט? **הלא הוא עובר כל פעם עבירות חמורות!**

עשו כתות כתות ועסקו בתורה

שנינו **במסכת ברכות** (סג, ב) על הפסוק (כי תבוא כו, ט) הסכת ושמע ישראל היום הזה נהיית לעם: "הסכת - עשו כתות **כתות ועסקו בתורה, לפי שאין התורה נקנית אלא בחבורה**". וראוי להעתיק מה שכתב על זה **ה'אור החיים' הק'** בפירושו **חפץ ה'**: "להיות כי מלה זו (הסכת) אין לה משמעות חותך, דרש לה בכל אופני הדרשות שתוכל לסבול, והנה אותיות אחה"ע מתחלפות, ואותיות זשסר"ץ מתחלפות, יכול לכתוב אות הה"א במקום אות העי"ן והסמ"ך במקום השי"ן וכאילו כתוב עש כת, והיינו עשו כתות כתות, ואז ושמע ישראל, שיבינו הדבר על בוריו, שיתקיים בידם".

עכ"פ מבואר **שיש תועלת עצומה מלימוד בחבורה, כי כך זה שואל וזה משיב ומינייה ומינייה** תסתייעא שמעתתא **ומגיעים על-ידי כן לבהירות נפלאה בתורה**.

עוד יש להביא מה שכתב **מהר"ל בנתיבות עולם** (נתיב התורה פ"ו): "לפי מה שהתורה היא השכל העליון שהוא נבדל מן האדם, ושכל האדם עומד בגוף האדם שהוא גשמי, ולכן צריך האדם אל הכנה שיקנה השכל הנבדל, וזה שיהיה קנין התורה בחבורה, שעל ידי חבורה, קונה השכל הנבדל, ואין דומה אל החכמה שהוא מתחכם מעצמו, שאותו שכל עומד בגשם ואינו שכל נבדל, רק השכל שהוא נקנה בחבורה, השכל הזה נבדל לגמרי מן הגוף".

נוגע לכל מצות לא תעשה, כגון לאיסור לשון הרע ולשמירת עינים, וכן הלאה, והאדם צריך לדעת איך הקב"ה רוצה שייבנה היטב ויתחיל להתעלות מעלה אחר מעלה.

הצדיק הוציא יקר מזולל

ראשית כל, כדאי לדעת שיש לנו מקורות לזה מכל רבותינו הצדיקים. כבר סיפרנו בעבר שהיה אחד מגדולי ירושלים שבבחרותו נפל הרבה והגיע עד שאול תחתית, והוריו ניסו להצילו בכל האופנים ולא עלה בידם. במר לבם פנו אל הרה"ק **רבי שלמה מזוועהיל** זיע"א וזעקו מרה: בנינו זה אשר טיפחנו וריבינו מה יהא עליו? הרבי פקד להביא אליו את הבחור, אך ההורים אמרו שלא יסכים לבוא. כבר ניסינו כמה וכמה פעמים להביאו למחנכים ולמורי דרך והעלנו חרס בידינו. אך הרבי לא ויתר וביקש לשדלו בכל מיני דרכים עד שיאות לבוא לעמוד לפניו. יגעו ועלה בידם להביאו.

בעמדו לפני הרבי, אמר לו הרבי: דע לך **שכל פעם שהיצר הרע בא אליך לפתותך לדבר עבירה ואתה מתאפק אפילו לזמן קצר בלבד, נעשה מזה נחת רוח גדול להשי"ת** אשר שום בריה אינה יכולה לתארה, **ואע"פ שבסוף אתה נכשל**. מעתה ואילך, כל פעם שהיצר הרע בא אליך, השתדל לדחותו מעליך אפילו לזמן קצר בלבד, ואע"פ שאתה יודע בוודאי שאתה עומד להיכשל. כך אמר הרבי ולא הוסיף. הבחור סבר וקיבל והתחיל לעשות כעצת הרבי. לא עבר זמן רב ועלה מן התהום, עלה ונתעלה והקים בית לתפארת בישראל, ועם הזמן נעשה לאחד מהגדולים והחשובים בירושלים.

עד כאן המעשה. אכן בדרך כלל כשאנו שומעים סיפור כזה, אנו מפרשים אותו

והנה בא אחד ושיתף אותנו במעשה שהיה ובה ענה תשובה לשאלה זו. מספר האיש שהיה שקוע לדאבון לבו בעוון ד'ולא תתורו' ולא מצא את הדרך החוצה, והדבר הרס לו את חייו בגשמיות וברוחניות. הוא ניסה כל-כך הרבה פעמים לקחת את עצמו בידיים, וקיבל על עצמו קבלות, גדרים וסייגים, וללא הועיל. הוא התפלל בדמעות שהקב"ה יחלצנו מן החושך, ועם כל הרצון ועם כל התפילות, לא מצא ידיו ורגליו. עד שיום אחד הקשיב לשיעור מפי המגיד מישרים הרה"צ **ר' אלימלך בירמון שליט"א** ושמע ממנו דיבור קודש בשם **אחד מהצדיקים** על הנוסח "שלא אחד בלבד עמד עלינו לכלותינו". הוא פירש כך: שלא אחד בלבד - **קליפה יש שאין האדם מחשיב התאפקות אחת**, וזה עמד עלינו לכלותינו. **זה מה שהורס לנו את חיינו**. כיון ששמע כזאת, החליט להתחיל לעבוד עם זה. בתחילה התאפק פעם אחת ושמח על כך שמחה גדולה, ועם הזמן התחיל להתאפק פעמיים, וכך הוסיף עוד ועוד, ולא לקח זמן רב והיום הוא בוכה מאושר על שזכה לחיים חדשים, והנה הוא כבר נקי וצח יותר משנתיים ימים לאחר שנים הרבה שלא מצא שום דרך.

הא לנו עדות מיהודי **שכאשר הלך בפעם אחת בסור מרע - לא הצליח, וכאשר הלך לאט לאט, צעד אחר צעד - הגיע אל השי"ת**. אך האמת שמעדות אחת עדיין אי אפשר לבנות יסוד. וכי אפשר להורות על פי זה הוראה לרבים?! היתכן לומר לו לאדם תמשיך לעבור על לא תעשה דאורייתא? אפילו נאמר שיש מושג כזה, הלא זה מסוגיא דעבירה לשמה ואינו מהלך שאפשר לדורשו ברבים.

אכן מטעם זה ראוי לנו ללמוד את הסוגיא ולראות האם מהלך זה נכון על פי התורה אם לאו, ונוגע הוא לכל אחד, כי זה

מחשבה קלה שבקלה פוגמת בעולמות העליונים, ויראים מחמת כן מנדנד קל של מחשבת עבירה כמו מאש הגיהנם, הם אלה **שיודעים איזה נחת רוח עושה האדם לריבונו של עולם כשמתגבר על יצרו פעם אחת או כשרוחה את יצרו בחמש דקות.**

ודווקא אלה שיותר אדוקים בעבירות ומעורבים טוב ברע בנסותם להתחזק בכל עת, הם אלה שמצוי אצלם שהרגש דקדושה יאמר להם: השלך אותו החוצה. יש להם דרך אחרת למדוד דברים. ולא רק בתקופת זמנו של בעל התניא היה כך, ולא רק בתקופת זמנו של הרבי מזוועהיל היה כך, אלא כך הוא הדבר עד ימינו אנו. הזעם על מי שנתפס בעבירה - זרוק אותו החוצה, צעק עליו, לא הוא ולא בניו רשאים להיות במוסדותינו, הם חורבן לעולם - לא היה קיים אצל הצדיקים. עדיין איננו מדברים לענין מעשה מה צריך לעשות עם אדם כזה. אנו לומדים תחילה את הסוגיא, ועל זה אנו אומרים שהצדיקים שהבינו הרבה יותר טוב מה זו עבירה, דרך אחרת לגמרי היתה להם למדוד את הדבר, כי הבינו **מתי יש לו לריבונו של עולם יותר נחת רוח,** ועוד הבינו (וזה מה שבעיקר נוגע לנו לסוגיין) **מהי הדרך המועילה ביותר להחזיר את האדם אל השי"ת.**

לא להתיר אלא להועיל

ולענייננו, יש לך אדם שלקוי מאוד ומורגל בעבירה באופן שקשורה בו ככלב, אך נשמתו שואפת אל השי"ת והוא מחפש את הדרך לעלות אל דרך המלך ואינו מצליח. הנה כמה כללים יש בשביל אדם כזה. ראשית צריך לדעת **שכאשר אומרים לו לאדם שילך לאט לאט, אין באים להתיר לו איסור,** ואין באים לומר לו: אתה בסדר גמור, אין לך מה לדאוג. פעם אחת התאפקת או לשעה אחת התאפקת - צדיק

כחזיק בעלמא וממשיכים הלאה לחיזוקים אחרים. אך באמת מדובר **ביסוד גדול ומהלך לתשובה ולרפואת הנפש.** אם הצדיק מזוועהיל, יסוד שביסוד, דיבר כך, מוכרח הדבר שיש לזה מקור טהור בתורה הקדושה, כי בוודאי זה מה שהקב"ה רוצה מן האדם הנופל. זה ולא שום דבר אחר.

כל המחנכים ישבו עם הבחור והסבירו לו את גדל העוון ומנגד דיברו אתו על הגדלות בלהיות שמור לגמרי, אבל לא זה היה רצון ה'. רצון ה' היה שהבחור יגלה את האור הקיים בדרגה זו שבה הוא נמצא, ויראה מה הוא יכול לעשות לפי הכלים שיש לו עכשיו.

כך הצדיקים רואים את הנכשלים

עוד היה יש מעשה ממקור נאמן שהיה אצל **בעל התניא** זיע"א. הסדר היה שבכל בית כנסת היה ממונה שהיה אוסף את כספי המעמדות מהמתפללים ומגיע אתם לבית הצדיק בצירוף רשימת שמות הנותנים. באחד מבתי הכנסת היה אחד שהיה נופל באופן מאוס ביותר וגירשו אותו בגלל כן מבית הכנסת והפסיקו לקחת ממנו כסף מעמדות. כשהממונה הגיע עם כספי המעמדות בצירוף רשימת הנותנים, הבחין בעל התניא ששמו של פלוני חסר ושאל לפשר הדבר. סיפר לו הממונה דברים כהווייתן. אמר לו בעל התניא: לא זוהי הדרך. קירבו אותו במקום לרחק. והוסיף ואמר: אין לכם מושג מה זה שהאדם נכשל בעבירה אחת פחות. **הנחת רוח שיש לו לריבונו של עולם כשיהודי נמנע מעבירה אחת, אינה ניתנת לתיאור.**

הנה מעשה זה שונה במקצת, אבל אף זה מורה לנו שדווקא האנשים הגדולים הקדושים והטהורים אשר מחשיבים כל הרהור קל וכל מחשבה קטנה שאינה נקייה לגמרי כעבירה, כי יודעים ומבינים איך כל

מצבו, הוא זוכה לאור גדול. המאמרים האלה הם בשבילו חלקי תורה שלבו חפץ בהם, כי הם מאירים לו הדרך. שאר מאמרי חז"ל נחוצים ג"כ עד מאוד ואמיתיים בתכלית האמיתות, אבל **בשביל אדם זה, נחוצים עכשיו המאמרים האחרים שיכולים להועיל לו ולהאיר את נפשו באור התורה, ואם ילמד את שאר המאמרים, הם לא יאירו את נפשו, כי אינם לפי מצבו.**

הן ידוע כמו"כ שהאדם זוכה לאור מיוחד כשהוא לומד הלכות חג בחג. כשהוא עומד בחג הסוכות ולומד מסכת סוכה, יש לזה כח מיוחד להאיר את נפשו. וכן איתא בבית אהרן (שלה)^א על לשון הפסוק "מה נאוו לחייך בתורים": "אדוני אבי מורי ורבי [רבי אשר מסטאלין] זצוק"ל אמר, נאוו לחייך, נאים החיותי"ן שלך, היינו החיות שמקבלים ישראל בכל עת ועת, כי לחיים הוא לשון חיות, בתורים הוא לשון עת. עם התורות של העתים. היינו דבר בעתו מה טוב כידוע שדורשין הלכות פסח בפסח והלכות עצרת בעצרת". אף בענייננו, בתורה כתוב הכל, אבל יש חלק מסוים שהאדם לפי מצבו ושורש נפשו, זקוק עכשיו ללמוד דווקא אותו.

דרכים שונות לפי שורשי הנשמות

והנה בסוגיית הדרכים בעבודת ה', ידוע שכל אחד זקוק לדרך אחרת לפי מצבו ושורש נשמתו. אמנם היום כולם צועדים למשפחותם לבית אבותם, וכמעט שאין איש סר מן הדרך שבו צעדו אבותיו ואבות אבותיו פן יבולע לו, אבל בשורש מדובר בדרכים שונות בעבודת ה', כאשר בדרך אחת מתחילים בסור מרע ובדרך השניה מתחילים בעשה טוב, בזו מניחים את הדגש על דברים מסוימים אלה המביאים לידי

גדול אתה וקעת אתה יכול לעשות ככל אשר חשקה נפשך. חס ושלום! לא זה מה שאומרים לו. יש תורה ויש שולחן ערוך, וזאת התורה לא תהא מוחלפת. פשוט וברור שאסור לעשות עבירה, ואילו היה האדם מבין כמה צער הוא גורם לעצמו ולשכינה ולכל העולם וכמה פורעניות הוא מביא לעולם, היה מזדעזע מזה. אמת היא ולעולם אינה משתנית. והרי ידועים דברי 'האור החיים' הק' על הפסוק כי תצא אש ומצאה קוצים, תינוקות של בית רבן שלא חטאו וצדיקים וגדולי עולם מסתלקים מן העולם רק בגלל אדם זה שחוטא. הדברים אינם משתנים כלל וכלל. השאלה היא רק מהי הדרך שתועיל לו לאדם להגיע אל המקום שיהיה נקי לגמרי מכל חטא ועוון.

ושוב, לא באים לומר לו לאדם: דע לך שמצבך אינו נורא כל-כך. דיבור כזה הוא שקר ועם שקר אין מגיעים לשום מקום. השאלה היא רק באיזה חלק בתורה נחוץ לו לאדם כזה לעסוק עכשיו ולהמשיך עליו את אור התורה השייך אליו למצבו. הנה המגיד מקאזניץ זיע"א כתב שביום האחרון של ספירה, מלכות שבמלכות, יכול האדם לתקן את כל הספירות, ובכן, תחשבו על מי שילמד דיבור זה בכל ימות הספירה ויאמר: שלום עלי נפשי, אין צורך לעבוד עכשיו, ביום האחרון של הספירה, אז נתקן את הכל. הרי פשוט וברור שהעושה כן לומד חלק בתורה שאינו שייך אליו לפי מצבו, וגורם לעצמו היזק והפסד.

אור התורה מתחלק לכמה גוונים

אכן יסוד ידוע הוא שהאדם צריך לעסוק בכל עת במאמרי חז"ל הנכונים לו לפי מצבו, וכשהאדם זוכה והקב"ה באמת מזמין לו את מאמרי חז"ל הנכונים לו לפי

א. ראה עוד במאמרי פורים.

כן, אלא שורש יש בדבר, והוא שכל אחד אוהב מה שנותן לו מזונו, מה שממלא את חסרונו, מה שפותר לו את מצוקותיו, מה שנותן לו הסולם לעלות לאן שהוא צריך לעלות או לרדת מהעץ הגבוה שטיפס עליו. כשאתה נותן לו את הסולם המתאים לפי מדותיו, הוא מרגיש תענוג. כשאתה נותן לו סולם אחר שאינו לפי מדותיו, הוא רק מצטער מזה. אין צריך לזה רוח הקודש. יכולים לראות זאת אחד לאחד. וכי סוד הוא הדבר?! הלא דבר פשוט הוא עד מאוד. אתה יכול לראות על אדם מסוים שאין דרך זו שהוא צועד בה מטיבה עמו. אתה רואה עליו. הוא ממורמר, הוא חסר חיות, ואינו מתעלה. וכשהוא מתחיל ללמוד מאמרי חז"ל מסוג אחר, הוא מתחיל לאט לאט לעלות מעלה אחר מעלה, עד שהוא מגיע למקום שצריך להגיע, לדביקות הבורא ית"ש.

כל-כך פשוט הוא הדבר הזה, ואם לא היו מעוותים אותו, הוא היה נשאר פשוט. וכבר אמר החכם (קהלת ז, כט) אשר עשה האלוקים את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים. מנסים לדחוק בכוח - אולי בכל זאת, אולי זה כן יעבוד.

האדם עוסק בחלק הנכון לו

עכ"פ כשמבינים סוגיא זו, מבינים שכאשר אומרים לאדם: לך-לך לאט, ודע לך שיש לו להקב"ה נחת רוח עצומה מהתגברות של חמש דקות, חלק הוא בתורה. וכי אומרים לו לאדם חס ושלום שאפשר להתיר את האסור או שהעבירה אינה כה חמורה?! לא זה מה שאומרים לו. אך לומדים עכשיו חלק אחר בתורה. הן אי אפשר ללמוד את כל חלקי התורה בבת אחת. כשהאדם לומד יבמות הוא לומד אז מגילה?! כשהוא לומד כריתות הוא לומד אז

התרגשות, ובזו מניחים את הדגש על דברים אחרים המביאים לידי התרגשות, בזו ניגשים אל התפילה באופן אחד ובזו ניגשים אליה באופן אחר. דרכים שונים הן בעבודת ה'. נשמה אחת צריכה לשמוע מאמרים כאלה, ונשמה אחרת אם תשמע מאמרים כאלה, זה לא ייטיב עמה. היא זקוקה למאמרים מסוג אחר.

יש שנדמה לנו שהענין של שורש נשמה עם הצדיק הוא ענין נגשג מאוד שאין לנו השגה בו, ורק הצדיקים הראשונים ידעו לומר על עצמם או על אחרים היכן נמצא שורש נשמתם. בוודאי שיש גם דבר כזה, אבל יש בסוגיא זו גם פשטות. כל נשמה מתלהבת מחלקים אחרים בתורה וצריכה לשמוע מאמרי חז"ל אחרים. כל-כך פשוט הוא דבר זה. בתורה יש הכל. בתורה נמצא לכל אחד דרך ומהלך איך להגיע אל השי"ת. אין זה שונה מלימוד נגלה. פלוני צריך עכשיו ללמוד מסכת מגילה, מדוע אתה לומד אתה מסכת יבמות? אתה מוזיק לו. אין הוא יכול להבין את המושגים של מסכת יבמות. דבר אחד בלבד הוא מבין כשאתה לומד אתה מסכת זו. הוא מבין שאינו מבין תורה. וככל שאתה לוחץ אותו ומכריח אותו לשבת ולהקשיב, אתה מטמיע בו את ההבנה יותר ויותר שהתורה היא מרה ממר. אם תלמד אתה מסכת מגילה, תראה איך הוא פורח וזורח.

מה שלבו חפץ

הנה מדוע חייב האדם ללמוד מה שלבו חפץ ואצל מי שלבו חפץ? לא סתם מפני שהוא מרגיש תענוג. הרגשת התענוג היא רק סימן שזה מה שהוא צריך לנשמתו. יש שאנשים חושבים שהענין של לבו חפץ אין לו הסבר. הם אומרים: כמו שאתה אוהב בשר ואני אוהב דגים, כך אתה אוהב מסכת זו ואני אוהב מסכת זו. אך בוודאי אין הדבר

מדברים על מי שניסה פעמים אין מספר ולא הצליח, הוא יש לו לדעת שיש מאמרי חז"ל כאלה לרוב ובהם יעסוק ומינהו לא יזוע. **אל יעזוב אותם לפני שהוא עולה על דרך המלך.**

כל זה היה להבהיר את הנקודה בלב יעלה אדם בדעתו שבאים חס ושלום להתיר איסורים או לזרוע קרירות. הס מלהזכיר. באים רק לומר **שנשמה כזו צריכה לעסוק לעת כזאת בחלק זה שבתורה וזוה תצא מבאר שחת.**

אור ההתגברות על היצר

וכעת נבוא לענין יותר נחוץ. ידוע שכאשר האדם פורש מן העבירה מפני שזוכר שהקב"ה צוה לפרוש ממנה... הוא דוחה את העבירה בכמה דקות הגם שהוא יודע שבסוף יחטא... **הוא זוכה אז להשראת השכינה**, שהרי הוא זוכר את הקב"ה. וכן **הוא זוכה אז לתוספת קדושה** כמו שכתוב **בבית אהרן** (פרשת אמור) שבכל מצות לא תעשה שהאדם מקיים, מתקיים בו וטהרו וקדשו, היינו שחוץ מהטהרה הוא זוכה גם לתוספת קדושה כאילו קיים אז מצות נטילת לולב. וזהו עומק **מאמר חז"ל** "ישב ולא עבר עבירה, נותנים לו שכר כעושה מצוה". **יש לזה האור של מצות עשה.**

והנה לפי זה יש להתפלא, כי לכאורה צריך היה הדבר להמשיך על האדם אור נפלא שיועיל לו אח"כ להנצל מן החטא. אכן **אחת מהסיבות שאינו מועיל לו הוא מפני שאינו שמח עם זה** ולכן אינו עושה כלים לקבלת אותו אור. ונסביר: מה הסיבה שכאשר האדם חוטא פעם אחר פעם, קשה לו להתנתק מן החטא? האדם מסתכל על זה כעל מצב גופני. גופו התרגל ועכשיו קשה להחזירו למצבו הקודם. אבל אין הדבר כן. מדובר בדבר יותר עמוק. העבירה

אורח חיים! כל פעם הוא עוסק בחלק אחר בתורה. אף כאן, **האדם מחויב לעסוק בחלק זה שבתורה ואסור לו לעסוק בחלק האחר.** אין זה עשוי להביאו לידי קרירות, ואין אנו אומרים שום דבר שאינו אמת לאמיתה. **האדם צריך לדעת מהו החלק שהוא צריך לעסוק בו עכשיו לפי מצבו.** והצדיקים ידעו זאת היטב ולא ראו בזה שום סתירה עם הכרת חומרת העוון.

הרי כל גמרא בנויה על סתירה משתי ברייתות, וכל דיבור בתוספות בנוי על סתירה משתי גמרות. ואיך מיישבים את הסתירה? אומרים ככה: כאן מדברים על אדם כזה וכאן על אדם כזה, כאן על דרגה כזו וכאן על דרגה כזו.

כך שמעתי היום מפי תלמיד חכם אחד שבכל ה'חובת הלבבות' אין מוזכר ולו פעם אחת מילת גיהנום. ובכן, מה עושה האדם שלומד חובת הלבבות, הוא עוסק בחלק זה שבתורה שאינו מדבר על הגיהנום. היעלה על הדעת שחסר לו באמת או שמדובר בשיטה אחרת?! פשוט שלא! אתה עוסק עכשיו באותם מאמרי חז"ל שמדברים על דברים אחרים. כשהאדם מתדבק באמת זו, רק כך יכול הוא לעלות אל המדרגות הבאות, וכשהוא עולה אל המדרגות הבאות, יכול הוא להתחיל לשמוע גם מאמרי חז"ל אחרים. אכן כן, מהאי טעמא צריך להיזהר עד מאוד שלא לומר מאמר חז"ל לאדם כשעדיין אינו מוכן לשמוע, כי זה רק מבלבל אותו וגורם לו נזק.

עכ"פ כשמדברים על מי שמורגל בעבירה, צריך לדעת תחילה את היסוד הנ"ל שיש מאמרי חז"ל רבים שעוסקים בכך **שעל האדם ללכת לאט לאט ובהם הוא צריך לעסוק עד שיעלה על דרך המלך.** ושוב, מי שיכול לצאת מן הבור בבת אחת (ויש עדויות כאלה) - אשריו וטוב לו. אך אנו

עם מה יהיה מחר ומה היה אתמול, ולא יצפה ליותר, ולא תהיה לו עכשיו תוחלת ממושכה מחלה לב... חושבים שזה נאמר רק לגבי גשמיות. גם לגבי רוחניות זה נאמר. הן אמת שהשאיפה הרחוקה היא שהקב"ה יעלהו לגמרי על דרך המלך, אבל כעת אינו נתפס בציפייה להתגבר גם מחר וגם שבוע הבא, אלא **הוא משתעשע עם הזכות שהיתה לו לעשות נחת רוח לריבונו של עולם**, באמרו בלבי: נתתי את חלקי לריבונו של עולם. הלא הוא יודע כמה העבירה קשורה אלי וכמה קשה לי להתאפק, ופעם אחת התאפקתי לעשות נחת רוח לפניו יתברך.

כשיעשה כן, אור הקדושה ידחה את החושך, וכשיעשה כן עוד הפעם - זה ידחה עוד מן החושך. ולאט לאט יגיע למקום חדש שהשורש פורה ראש ולענה שגורם לגוף להיות הרוס - יעקך ממנו, וממילא יתוקן גופו. כשאמרו חז"ל אלמלא הקב"ה שעוזרו אינו יכול לו, פירושו כך הוא: אתה רוצה לעקור את ההרגל על-ידי עבודה עם הגוף? - אין זה אפשרי. **אתה צריך לעקור את ההרגל על-ידי תיקון השורש שמאחורי ההרגל.**

אכן האדם מתפלל לה' שיעזור לו לעשות את הצעדים הנכונים, לא לצעוד מהר מדי ולא לצעוד לאט מדי, והיינו שלא ישתמש בזה כדי לקרר את עצמו או להורות היתר לעצמו, אלא יישאר עם השאיפה להיות נקי וטהור לגמרי ולהתקרב אל ה' מיום ליום, ותוך כדי כך יזכור שהדרך להגיע לשם היא על-ידי פסיעות מדודות.

בחכמה ייבנה בית

משל למה הדבר דומה, למי ששוכר קבלן להרחיב ולשפץ לו את דירתו, ויודע

רודפת אחריו, מלאכי החבלה רודפים אחריו, **כח הטומאה נקשר בו וממשיך להסיתו לעבירה**. זוהי הבעיה. בכל ספר שנפתח נמצא את הביאור הזה. העבירות הן אלה שמוסיפים להחטאו. וכתוצאה מזה גופו נהרס וחוזר אל החטא שוב ושוב מבלי יכולת לעצור. **כח העבירה כל-כך חזק שיש להם למלאכי החבלה להסיתו שוב ושוב לדבר עבירה ולהשתלט על גופו עד שמוחו נהרס.**

וכבר הזכרנו לעיל את דברי האור החיים' הק' על הפסוק כי תצא למלחמה וראית סוס ורכב עם רב ממך, עם רב ממך היינו כוחות הרע שניתוספו ממנו מצד מעשיו הרעים. **הא לך שהעבירות שעשה מקיפות אותו ובמדה מסוימת גוזלים ממנו את בחירתו**, וזהו גם מה שכתוב אצל פרעה ואני הכבדתי את לבו, כי המפרשים הקשו איך יתכן לקחת מן האדם את בחירתו, והשיבו שתוצאת החטא הוא. **כשהאדם שוקע בחטא עוד ועוד, הוא מאבד את בחירתו.**

מתחילים לסובב את הגלגל לאחור

כשהאדם מבין שזוהי הסיבה, הוא מבין מה הוא צריך לעשות כדי להתחיל לסובב את הגלגל לצד השני. הסכת ושמע. **כשהאדם מתאפק פעם אחת ומבין שאירע עכשיו דבר נפלא - השכינה שרתה עלי**. לא בכוחות עצמי התגברתי, אלא זכיתי לבחור בטוב בגלל תפילותיי ששפכתי לפני הקב"ה ובגלל שהקב"ה הוא חנון ונותן גם למי שאינו ראוי, כי הוא שומע תפילות כל פה, כמו שאמר אחד מזקני החסידים שהוא שומע גם לתפילות היוצאת מפה כזה שהוא 'פע!'; וריחם עלי הקב"ה ובא להיות אתי ולתת לי את הכוח להתאפק מן העבירה.

כשיקח את האור הזה וישמח עמו ויודה לריבונו של עולם על כך וישתה לחיים לכבוד זה במקום להיות כל-כך עסוק

שיש חמשה חלקים, נפש רוח נשמה חיה ויחידה, הנפש והרוח והנשמה יונקות מעשיית המצוה, החיה יונקת מההידור, והיחידה יונקת מהשמחה של מצוה כמו שכתב הבני יששכר. חלק היחידה שבנשמה, מאוחד עם כל שאר נשמות ישראל, כי במקום זה אין שום פירוד בין הנשמות, ולכן הוא נקרא יחידה מלשון יחידה ליחידה, ואפשר לראות כן גם מהמצוות שבחלק העשיה כל העשיות שונות זו מזו, ובחלק השמחה, כל המצוות שוות. מקום כה גבוה הוא במצוה, שאין חילוק אם האדם שמח בגלל מצוה זו או בגלל מצוה אחרת. **השמחה אחת היא אשר קדשנו במצוותיו וצווננו ועל שזכינו למלא את שליחותו יתברך ולהתדבק בו.** אכן חלק זה מחלחל בחלק הנשמה שאינו נפגם.

הנה איך מעלים את האדם למעלה? **לוקחים את החלק שעדיין עובד, החלק שלא נשבר, ומעצימים אותו כדי שיתחיל להפיק חיות גם בשאר החלקים.** אפילו ברפואת הגוף כך הוא. הנה מה עושים הרופאים כשיש פיסת עור שאיבדה את חיותה? לוקחים עור ממקום שעדיין יש שם חיות ומשתילים אותו שם, כי הקב"ה הביא נס זה לעולם שזה מה שיכול להעלות ארוכה. זה מביא חיים למקום שכבר מת. אף כאן, חלק יש בנשמה שעדיין חי הגם שהאדם פגם, ועכשיו עבודה יש לו לאדם, מהלך מחזור מה יעשה כדי לקבל חיות מאותו חלק. אין זה דברי חיזוק בעלמא כאומר: דע לך שיש חלק בנשמתך שלא נפגם, והקב"ה מאוד אוהב אותך, והקב"ה מחבק אפילו את בעל העבירה. **אלא עבודה יש בזה, והיא שהאדם יתחיל ליטול משם חיים.** הוא חייב לעשות את זה. אין זה משחק. כל עוד האדם מסובך בחטא, הוא מרוחק מאוד, ומי יודע כמה זמן יישאר עוד בעולם. הוא חייב לקחת את עצמו בידים,

שזה יקח עשרה חודשים, ועובר בינתיים עם משפחתו לדירה שכורה. אחרי חודשיים הוא מגיע לבקר בדירתו ברצונו לעמוד על התקדמות העבודות, ועיניו נחשכות. הוא רואה לפניו חורבן. הכל הרוס וערימות ערימות של עפר פזורות בבית עד שאי אפשר להלך שם. נרגז הוא מתקשר אל הקבלן וצועק בזעף: בשביל זה שכרתי אותך?! כשמסרתי לך את הדירה, היא היתה ראויה למגורים, ותראה מה עשית ממנה? - תל חרבות! אך כשהוא מסיים, אומר לו הקבלן: ראשית כל, העולם אומרים שלטיפש לא מראים חצי עבודה, וחופץ מזה, בא ואראה לך שחדר אחד כבר כמעט סיימנו לשפץ. תיכנס לחדר פלוני ותראה את יופי המלאכה. ואז הקבלן ממשיך ואומר: את החדר הזה כבר כמעט סיימנו. כשנסיים אותו לגמרי, נעבור לחדר השני וממנו לשלישי. כעת אתה רואה את שאר החדרים הרוסים, כי עדיין נמצאים בהם באמצע המלאכה...

והנמשל: **מי שעובד לפרוש את עצמו מן החטא, כל אימת שצצה לו המחשבה: "ומה עם ענין פלוני שעדיין לא תיקנת? ומה עם מחר?"**, צריך שתהיה לו היכולת לומר לעצמו: ענין פלוני עדיין אינו מסודר, **המחר עדיין אינו מסודר, נגיע לזה בסייעתא דשמיא. כעת אני עסוק בעבודה על השלב הראשון.**

החלק האחד מחיה את האחרים

הקב"ה אומר לו: תעורר בלבך שמחה של מצוה שתאיר את נשמתך. הרה"ק **ה'בית אהרן' מקארלין** זיע"א אמר: **מדוע אין האברכים מתעלים? כי אינם מחשיבים פעולה קטנה שהם עושים.** התכוון לומר שאינם נותנים לשמחה של מצוה להאיר את נשמתם. שמחה של מצוה מחייה את החלק העמוק ביותר של הנשמה, כידוע

גם לכל חלקי הנשמה שנדחו. אורו של משיח פירושו שנוטלים את החיות ומתרפאים/ננאלים.

על האדם להבין שהוא יכול גם יכול להצליח בסור מרע. יש עוד ועוד אנשים שמצליחים. אך עליו ללכת פסיעה אחר פסיעה, ולשמוח עם כל פסיעה שהוא עושה שמחה גדולה. וכשיחשוב על מחר או על דבר שעדיין אינו מתוקן אצלו, יזכיר לעצמו שוב איזה נחת רוח הוא עושה לשמים עם כל התגברות קטנה ויודה לה' על כך, ואז יעשה לעצמו עוד קבלה לעתיד על פי הדרגה שבה הוא נמצא. ויחד עם כן יש לו לזכור שהמהלך הזה מביא אליו את השכינה וכוח הקדושה ששורה עליו הוא זה שנלחם עם החטא.

אכן אנשים רבים עולים על דרך המלך. צריך לדעת מזה ולהצטרף אל המצליחים. אלפי אלפי אנשים. כפי שיש אלפי אנשים שמתמודדים ומתפלשים בעפר באופן נורא, כך יש אלפי אנשים שהקב"ה מסייע להם בדרך הקדושה להישאר בנקיות ובטהרה. מדברים עם הקב"ה ומבקשים ממנו שיעזור, וכיון שרוצים לזכות לסיועו, מבינים שצריך להביאו הנה, ולכן כדאי להוסיף על התפילה והביטול גם שמחה של מצוה מכל התגברות קטנה, כי היא מביאה את אורו של הקב"ה כאמור.

וזוהי הדרך. כשהאדם מעורר בלבו שמחה של מצוה על כל דבר קטן שהוא עושה או על כל התאפקות קטנה מדבר עבירה, הוא נותן לחלק זה שבנשמתו להתרחב ולהפיח חיות גם בחלקים האחרים.

אורו של משיח

מסופר שפעם אמר הרה"ק מאפטא זיע"א למשמשו שהוא מרגיש באוויר ריח של משיח והרי הוא מבקש ממנו לצאת לבית פלוני לראות מה פשרו של דבר. השמש פנה אל הבית וראה שני אנשים רוקדים ומפזזים עד כלות כוחותיהם. שאל אותם: לשמחה מה זו עושה? אמרו כי לפני זמן מה עסקו בהכנסת כלה יתומה לחופתה ובשעתו לא היה להם זמן לשמוח בקיום המצוה, וכיון שנחו מטרדת הנישואין, נפגשו עכשיו לשמוח על שזכו לקיים מצוה גדולה כזו. כשחזר השמש לרבו והתשובה בפיו, קרא הרה"ק מאפטא ואמר: "עתה רואה אני כי שמחה של מצוה יש בה מאורו של משיח".

הנה כי כן, מה זו גאולה? מה זה משיח? גאולה ומשיח מורים על התיקון לאחר שבני ישראל פוזרים היו בגלותם והעלו את כל חלקי נשמתם ממקומות פזוריהם ונתקבצו נדחי עמו ישראל. כידוע שבני ישראל הלכו בגלותם כדי שהגרים יצטרפו אליהם, ואיתא מהאר"י ז"ל שהכוונה לא רק לגרים, אלא

לזכות

החתן **משה יוסף בן ברכה ריזל**
 והכלה **יהודית בלומא בת פיגא הינדא**
 נדבת אבי החתן הר"ר **יצחק מייזעלס הי"ו**

יום שני פרשת כי תשא י"ז אדר"א תשפ"ד

שאיפות רצויות הבאות מתוך שמחת האדם בחלקו

לאדם: כמה נפלא! לא יכול להיות טוב יותר. ומצד שני אומרים לו: עליך לשאוף ליותר.

והנה יש שחושבים שתלוי באיזה מצב האדם נמצא. אם הוא שבור מדי, מוציאים את המאמר איזהו עשיר השמח בחלקו ומשווים לזה עוד כמה מראי מקומות - עליך לדעת איזו נחת רוח יש לו להקב"ה ממך, דע לך שכל העולמות מתמלאים שמחה כשאתה עובד את ה' מהמקום שלך... אפילו המלאכים אינם יכולים לעשות להקב"ה כזו נחת רוח... ואם הוא חושב שהוא כבר הגיע אל היעד וכבר מחשיב את עצמו רשכבה"ג, אז צריכים לדבר אתו על שאיפות ולומר לו: הדרך עדיין ארוכה. צריך קצת לדכא אותו כדי שיתעורר להתקדם הלאה. אך לא מצאנו שהצדיקים יאמרו שתלוי באיזה מצב האדם נמצא. הצדיקים דיברו אל כולם ואל כל המצבים ואמרו שעל האדם להיות שמח בחלקו ברוחניות. עבודה מעבודות ה' היא זו ועל האדם לעובדה בכל עת ובכל מצב, ובאותו זמן עליו לשאוף להתעלות עוד ועוד. סוף דבר, מקופיא זה נראה כתרתי דסתרי אהדי כאמור.

לא תחמוד ברוחניות

אכן **באהבת שלום** (פרשת יתרו) על הפסוק "לא תחמוד בית רעך לא תחמוד

תרתי דסתרי אהדי

ישנן שתי סוגיות בעבודת ה' שמקופיא נראות כסותרות זו את זו. האחת היא **שהאדם צריך להיות שמח בחלקו ברוחניות**, וכפי שהדריכו אותנו **הצדיקים** שיש לו לאדם להיות שמח בעבודת ה' שלו ועליו להיות מרוצה במצבו **על אף שיש לו השתוקקות ליותר**, וכך הוא **ב'תפארת שלמה'** על הפסוק ושמחת בכל הטוב שאף שהאדם רוצה היה להיות במדרגה יותר גבוהה בעבודת ה', הוא **צריך שתהיה לו מדת ההסתפקות בעבודת ה'**, ובלשונו: וזהו פירוש ושמחת בכל הטוב **שיהיה לך שמחה ומדת ההסתפקות כאילו היה לך כל הטוב בשלימות בעוה"ז**. וכן היו הרבה מן הצדיקים שדיברו מזה **שיש לו לאדם להיות שמח בעבודת ה' שהקב"ה הזמין לו**, ואל יאמר בלבבו: לו הייתי במצב אחר, היה לי הרבה יותר טוב.

מאידך, אנו יודעים **שהאדם צריך שתהיה לו שאיפות**. הוא **צריך לשאוף ליותר**, ואף פעם לא יחשוב שכבר הגיע אל היעד. עליו לשאול תמיד: מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי ולבחון את עצמו לאמור: הלזו תיקרא תפילה?! הלזו תיקרא תורה?! הלזו תיקרא עבודת ה'?! הרי חסר לי כל-כך הרבה! ולכאורה **הצורך להיות שמח בחלקו מתנגד אל השאיפות**. מצד אחד אומרים לו

אצל חברי מעוררת בו שאיפות רק מפני שהיא מעוררת את כאבו הקיים בלאו הכי. הוא ריק מבפנים ויודע היטב שמצבו בכי רע, אבל מה? בדרך כלל הוא מצליח להתנחם שכולם נראים כמותו, הוא מצליח להתעלם מפני שאומר: זה כן נקרא נורמלי... בימינו גם זה נקרא נורמלי... וכך הוא משתמש בכל מיני דרכים להסיח את דעתו משברו הנובע מהרגשת הריקנות. ומתי הוא מתעורר? האמת שהוא יכול להתעורר בהרבה אופנים, אך אחד מהם הוא כשרואה את חברי מצליח להתעלות כמו צריך, כי אז כאבו מתעורר ובעקבות כך שאיפותיו. **שאיפות כאלה נובעות מזעקת נפשו שמרגישה את החושך והריקנות ויודעת כמה מצבו גרוע.** זה סוג אחד של שאיפות.

יש סוג אחר של שאיפות שנובעות ממקום טוב מאוד. איננו אומרים שהסוג הראשון אינו כלום. אף הוא יש בו כדי להועיל כי הוא מעורר את האדם מתרדמת הזמן. אבל השאיפות מן הסוג הזה שאיפות כאובות הן. יש סוג אחר של שאיפות שנובעות מהמקום ההפוך לגמרי וזה כאשר הקב"ה עזר לו לאדם ונתן לו לטעום טעם בתורה, או כעין זה הוא התפלל שיוכל להתפלל והקב"ה קיבל את תפילתו והיתה לו תפילה נפלאה, תפילה כה חמה, מוחו היה נוכח, לבו היה נוכח, היתה לו הכנעה אמיתית, והרגיש כל-כך מרומם. דוגמא שלישית: הקב"ה עזר לו וזכה להרגיש טעם בשבת. זה קרה לו. הוא התפלל כל-כך הרבה, הוא בכה כל-כך הרבה, והגיע הרגע וזכה להרגיש את התענוג של החיבור האמיתי אל השירות ותשבחות לביל שבת, ועכשיו הוא שואל בלבו: מה אני יכול לעשות כדי להישאר עם המצב הזה? איך אוכל לקבל עוד קצת מזה. ונושא תפילה: רבוננו של עולם! תן לי עוד מהמתיקות

אשת רעך ועבדו ואמתו ושורו וחמורו וכל אשר לרעך" שאל מה זה שאמר וכל אשר לרעך אחרי שכבר מנה כל הדברים, ולכאורה אך למותר הוא. ביאר ה'אהבת שלום' שהפסוק מרמז על השאיפות שיש לו לאדם ברוחניות שצריך שלא יהיו מצד קנאת איש ברעהו היינו שרואה בחינה זו ברעהו ומצד גודל הקנאה הוא משתוקק ג"כ למדה זו. וזהו לא תחמוד כל אשר לרעך, שלא תחמוד את ה'כל' שהוא בחינת צדיק בגלל שראית אותה אצל רעך, אלא תחמוד אותה מצד האמת שבה.

נמצא שהפסוק מרחיב את הלאו דלא תחמוד גם על דברים רוחניים ובא להודיע לך איזו שאיפה ברוחניות באה ממקום טוב, ואיזו באה ממקום בלתי טוב ומחליא את הנפש. אם היא התעוררה בלבך רק מפני שראית אותה אצל זולתך, אל תוסיף לחזקה. והרי זה עולה בקנה אחד עם מה שכתב מהרש"א (חידושי אגדות ב"ב כא, א) בענין קנאת סופרים תרבה חכמה שזה עולה רק על המתחילים. המהרש"א מסביר שמטעם זה נקטו חז"ל בלשון סופרים ולא בלשון חכמים, כי חכמים בעלי מדרגה אינם משתוקקים במה שראו אצל אחרים. רק מי שנמצא עדיין במדרגה נמוכה, זקוק שידחפוהו להתקדם, ועליו נאמר קנאת סופרים תרבה חכמה. וכן הוא בפירוש רבינו יונה על מסכת אבות (פ"ד מכ"א) שאין הקב"ה אוהב את החכמה הבאה מתוך קנאת סופרים. הוי אומר: התחרויות והדומה להן, טובים אולי למתחיל, אך אינן בריאות לנפש ולנשמה ולא באלה חפץ ה'.

אל מקומו שואף זורח

ונסביר: יש מי שהשאיפות אצלו נובעות מזה שנפשו פצועה. לאו דווקא מפני שראה אצל חבריו. לא זהו העיקר. הראייה

לשבת... לגבי משה מלתא זוטרתא היא... מי שמסתובב סביב הצדיק, נדבק גם כן מקדושת השבת. מדוע אם כן התחנן קה אכסוף נועם שבת? לכאורה צריך היה לשיר טוב להודות לה' - אני נהנה מאוד ממצבי. אך לא, **אחרי שהאדם זוכה לטעום את טעם השבת, הוא אומר: רבונו של עולם! זה כל-כך מתוק, תן לי עוד מהמתיקות.**

כן הוא הדבר לגבי נפשי חולת אהבתך שאומרים בידיד נפש. **אתה יכול לומר אותו בשתי דרכים.** אתה יכול לומר: נפשי חולת אהבתך **כי אני מרגיש את האהבה ואני נחלה מרוב אהבה,** ואתה יכול לומר: נפשי חולת אהבתך, **אני חולה ולא מרגיש כלום.** אני מבקש: רבונו של עולם! תן לי להרגיש משהו. **כשאתה אומרו מתוך שאין לך כלום, זהו הדרגה החלשה יותר. הקב"ה ממתין שאפילו מי שאינו נמצא במדרגה העליונה ביותר, ייחזו בפעם האחת שהרגיש איזשהו טעם בשבת,** ואז ישיר קה אכסוף נועם שבת, ואז הוא ממשיך את האור על עצמו. **בשאיפה הזו הקב"ה חפץ.**

ויזמרון לך שירין ורחשין

זוהי הסיבה שבשבת קודש מדברים כל-כך הרבה על הגאולה. מתפללים בלכה דודי: מקדש מלך עיר מלוכה קומי צאי מתוך ההפכה, התנערי מעפר קומי. אם היית מראה את הבקשות האלה למי שאינו מכיר תפילת לכה דודי, היה אומר לך שזה חלק מהקינות של תשעה באב או מתיקון חצות. בשבת מבקשים על דברים כאלה?! רחם בחסדך על עמך צורנו... אלקא די ליה יקר ורבותא... למקדשך תוב ולקודש קודשין... והתשובה פשוטה: בשבת אתה בא מהצד השני, בשבת אתה מגיע מזה שאתה שמח בחלקך ברוחניות, מזה שכן הרגשת מה זה גאולה וקצת טעמת מטעם בית

הזאת. הן מה אני מבקש? אני מבקש רק להיות קרוב אליך. מי צריך את כל הבלי העוה"ז, את כל השגעונות של הכסף והכבוד. רבונו של עולם! מה עושים שיהיה לי קצת יותר מזה? מה עושים שלא יהיה זה בבחינת בדיל ויעבור כברק שחולף ואיננו? מה עושים שבכל יום אתפלל ככה?

הנה **השאיפה הזו באה מתוך אור הכרת האמת ואין בה שום כאב.** ואף שהוא נזכר שמסביב סביב אין המצב טוב, סוף סוף מתי הוא מבקש לעוד. **הוא מבקש לעוד כשכל כך טוב לו.** אז הוא אומר לריבונו של עולם: **כל-כך נפלא האור הזה שאתה נותן לי, על כן אני מבקש ממך אל תטשנו ה' אלוקינו לנצח.**

שנים אוחזין בשירת קה אכסוף

ה'אהבת שלום' מבאר שכשזה מגיע מתוך האמת, לא מתוך שאתה מוצא את עצמך בתוך החושך, אלא מתוך שאתה מכיר את האמת ואז אתה מבקש לעוד, אז אתה לוקח את האור שהקב"ה נתן לך ומרחיבו. שנים משוררים קה אכסוף נועם שבת, האחד משורר כשחשוך לו מאוד. הוא אומר לריבונו של עולם: אף אני מבין שהשבת אינה יכולה להיראות כך. מה? אוכלים ואוכלים עד שנרדמים, ושוב לאכול ושוב לישון. רבונו של עולם! אני יודע שאין זה טוב. הנה שאיפה יש לו שאולי יבוא יום ויזכה לטעום את טעם השבת. הוא לא יודע אפילו מה זה. הוא רואה שלחבירו יש, הוא רואה שחבירו מרגיש את נועם השבת ורוצה גם כן. הוא יושב עכשיו בתוך החושך וצועק משם אל הקב"ה.

זוהי דרגה אחת. יש עוד דרגה. **ה'אמרי חיים'** זיע"א גם התלהב בקה אכסוף נועם שבת. מדוע הוא התלהב? הוא הרי כן טעם את טעם השבת. מי שרק הגיע אליו

ושיחד עם כן תהיה שמח בחלקך. לא! לא יכול להצליח, כי אם יש לך את השאיפות האלה, אינך יכול להיות שמח בחלקך. מעתה תעשה הפוך. **תתחיל להיות שמח בחלקך, ואז תוכל להתחבר לפנימיות של המצוה ולהתקרב אלי,** ואז מתוך השמחה שתהיה לך בחלקך, **ינובו השאיפות, אבל השאיפות הבריאות והטובות.** רבוננו של עולם! כל-כך נפלא. תן לי עוד. שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך.

שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך

חז"ל אמרו ככה: בשבת קודש אי אפשר להתפלל את הברכות האמצעיות, למה? כי שבת היום, **ובשבת כל מלאכתך עשויה.** אפילו ברוחניות כל מלאכתך עשויה. עקרו את כל הברכות מאתה חונן עד שומע תפילה. נדבר היום רק על שבת קודש - ישמחו במלכותך... אבל כיון שמתקיים ישמחו במלכותך, כיון שהאדם מרגיש שמח בחלקך, יוצאת ממנו התפילה כמו מאליה מבלי יכולת לעצור: קדשנו במצוותיך ותן חלקנו בתורתך, שבענו מטובך ושמח נפשנו בישועתך וטהר לבנו לעבדך באמת. **כשאתה מתחיל עם השמחה שבקרבת האלוקים, אזי השאיפות הנובעות מאליהן ראויות ורצויות.** רצית להתחיל עם הבקשה, לא ולא! אל תתחיל עם השיבנו אבינו לתורתך. זהו מהלך של ימות החול. אפילו על רוחניות אל תבקש. אל תבקש לא על זה ולא על סליחה ומחילה. על כלום אל תבקש. אכן **אם אתה מתחיל בכך שאתה שמח במלכותו וקורא עונג, אזי הפלא ופלא, כי אז מבצבצת השאיפה השבתית, והשאיפה השבתית מותרת בשבת קודש.** אדרבא! אתה עומד בתוך בית המקדש ומשם אתה מבקש.

שח לי אחד שישב בשולחנו הטהור של הרבי מסקולען זיע"א שפעם אמר הרבי:

המקדש, ואתה אומר לריבוננו של עולם: הן כל-כך טוב, מה עושים שיהיה לי מזה עוד? מדוע זה צריך להיות רק בשבת? מתי יזמרון לך שירין ורחשין כל השבוע?

נמצא שהאדם מבחין בין שתי הדרכים מדוע הוא שואף, האם הוא שואף מפני שהוא שקוע בתוך החושך ויודע שאינו טוב ואינו טועם את טעם האור, הוא רק יודע שיש מושג של טעם האור, ומתחנן במרירות: רבוננו של עולם! עזור לי. דרגה זו אף היא דרגה, אף היא חשובה. אבל מה הקב"ה רוצה? הקב"ה אומר: הלוואי שיבואו אצלך השאיפות מהמקום האחר. מתי כבר תהיה במצב שתבקש לאותו אור מתוך שתרגיש אותו אור ותבין שזהו האמת ותאמר: איני צריך שום דבר אחר.

סותר על מנת לבנות

וכשמבינים את המושג הזה, מבינים גם מדוע שאיפות ולהיות שמח בחלקך אינם סתירה. אמנם כן, מי שיש לו שאיפות רק מפני שמצבו כה גרוע, הוא זה שצריך לבחור בין השנים, או יש לו שאיפות אבל אז מצבו נורא ואיום, ואז הוא בוודאי מגיע למסקנא שהמהלך המועיל ביותר להשיג את שאיפותיו הוא לעצור את שאיפותיו, כי אם לא יעצור אותו, יהיה עוד יותר שבור. כעת השאיפות רק זורות מלח על פצעיו. הוא חייב להגיע למסקנא שמצבו טוב ושעליו להתעלם מבעיותיו, אחרת סתם יישר יותר ויותר. אכן כן, אז מדובר בסתירה בין שני אלה, כי אם יש לו שאיפות, אינו יכול להיות שמח בחלקך, כי השאיפות מעוררות לו את כאבו הנורא.

אומר הקב"ה: לא! לא הבנת. בא נעשה בדיוק הפוך. התחלת מהצד הלא נכון. התחלת מחלק השאיפות. זה היה האל"ף שלך, ועכשיו אתה רוצה להמשיך לשאוף

מחשבות זרות. אומר הרה"ק מוויטעבסק: אומר לכם מה הבעיה שלכם. אתם עסוקים עם הרצון להגיע לדרגות גבוהות שאינן לפי מדתכם, וזה מה שמביא לכם מחשבות זרות. והוא מסביר: נפש האדם יש לה שאיפה עצומה לקרבת אלוקים והיא חייבת ליהנות, ואם אינה נהנית, אינה יכולה להגיע אל הקב"ה. **אכן אם האדם יתחזק עם דבר אחד טוב שיש לו ויודה לה על חלקו ויהיה בשמחה עם מצבו, השמחה תתן לו הנאה, וההנאה תקרבנו אל האלוקים, ואז ממילא יפרחו ממנו כל המחשבות הזרות.** מה שאין כן אם האדם שבור ברוחו, שכיון שהוא חושב בכל עת על מה שאינו כשורה אצלו, נפשו אינה מרוצה, ולכן היא מחפשת עוד ועוד ואינה מצליחה להתקרב אל ה'.

וזה לשון הרה"ק מוויטעבסק: "תשובה כללית לידיד נפשי בעסק העבודה אשר **רבים צועקים על המחשבות זרות והתאוות,** הסיבה היא הגדלות שבהם שאינם שמחים בעבודתם ולא די להם כי אם גדולות ונפלאות מהם, כי הנה כלל גדול בתורה להיות שמח בחלקו גם בעסק התורה והעבודה אם מעט ואם הרבה ויהנה ממנו. מה שאין כן אם אינו נהנה ושמח והנפש רוצה להנות, מתאוה תאוה, וכן המחשבות זרות מפני שאינו שמח בעבודתו, ורוצה בגדולות ונפלאות ממנו".

פירושו: אם אין לו לאדם הנאה בעבודת ה'. הנאה היא דבר שבפנים. היא לא מבחוץ שהוא מעמיד פנים כנהנה או שמתחזק כי אחד אמר לו איזה רמז נאה על פי גימטריה, או כי אחד טפח לו על השכם. הנאה פירושה סיפוק הנפש מבפנים. **ואם אין לו לאדם הנאה ושמחה, והנפש הרי רוצה להנות, התוצאה היא שהוא מתאוה תאוה, ובאות לו מחשבות זרות.**

מדוע אומרים אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל? מדוע אומרים בבנין ולא לבנין, ולכאורה על פי דקדוק צריך לומר לבנין אריאל? אך התשובה שבשבת **אנו מבקשים על בית המקדש בעודנו יושבים בבית המקדש.** אנו יושבים בבנין אריאל ומשם אנו מבקשים, **ואדרבא, משום התעוררה שאיפתנו.**

האדם קיבל החלטה בשבת שאינו הולך לדבר על החורבן. הוא אומר שיר השירים ומוציא את כל החלקים השייכים לחורבן מן התפילה. אין חורבן. אבל דווקא עכשיו שהוא יושב בבנין אריאל, הוא אומר: רבוננו של עולם! כל-כך טוב כאן, אולי אשאר כאן. זוהי השאיפה השבתית. מה טוב ומה נעים.

ועכשיו שאנו מבינים זאת, אומרים לו לאדם: זהו היסוד שאתו אתה צריך להיבנות. **כשאתה בונה את עצמך להתקרב יותר ויותר אל הקב"ה, עליך להבין שאתה צריך להתחיל עם ושמחת בכל הטוב,** כי אם תתחיל מהצד השני ותקבול על עצמך ותכה על חטא בכל עת לומר שאין מצבך בכי טוב, יהיה לך קשה מאוד להגיע אל הדביקות. **תתחיל מהשמחה של מצוה ומשם תדלה דביקות עמוקה לריבוננו של עולם לומר כל-כך טוב לי, אני רוצה להישאר כאן.** וכל אחד לפי מצבו. שאיפה זו תבנה אותך ותקרב אותך יותר ויותר אל הקב"ה. אבל אתה חייב לעבוד לשמח באמת על מה שיש לך.

סיבת התאוות והמחשבות זרות

יסוד נפלא יש מהרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעבסק זיע"א בפרי הארץ (מכתב כ"ב), יסוד שצריך לדעתו לשננו ולזכרו. הוא מדבר על אנשים שמלינים שאינם מצליחים בעבודת ה' ויש להם

שעבודה זו לשמוח באמת עם כל דבר טוב, היא עבודה יותר קשה. דומה הדבר למה שאומרים בבריסק שאינם מקילים בתעניות, אלא מחמירים בונשמרתם. תלוי מאיזה צד אתה מסתכל על זה. חושבים שכאשר מדברים על כך שעל האדם לשמוח כשהצליח להתאפק פעם אחת, באים להקל עליו בעקיפין, וכאילו אומרים לו בלי כוונה שאין מדובר בעבירה חמורה. אך פשוט שאין הדבר כן. לא באים להוריד אפילו כחוט השערה מחומר העבירה. בדיוק הפוך, מכבידים את העבודה על האדם ואומרים לו כך: אתה מתעצל לשמוח במצוה שאתה מקיים, אתה מתעצל לשנות את מהלך מחשבתך, אולי מפני שאתה חושב שאתה עובד בזה את ה'. אבל אם תתבונן היטב, תראה שאתה נשאר רחוק, ואף הולך ומתרחק, ראשית, מפני שאינך מתקדם; שנית, מפני שאתה שרוי בעצבות; שלישית, מפני שזה גורם ליותר מכשולות.

היהודי צריך לקום ולהתחיל לעבוד את ה', והמהלך הוא להתבונן במה שיש לו. הוא מחויב בכך, אין לו ברירה לבחור דרך אחרת. יש שהאדם חושב כך: אם אני רוצה להתחזק, אאזין לדרשן פלוני שמדבר תמיד דברי חיזוק, אבל איני רוצה להתחזק. אני באמת רוצה להרגיש מה גרוע מצבי. אינני שרוי עכשיו במצב של התחזקות. אני כבר מכיר את כל דברי החיזוק.

סליחה! אתה בעל הבית כאן?! עבד אתה לה! האם הנושא כאן זה אתה, אם מתחזק אתה אם לאו?! לא זהו הנושא. הנושא הוא שהקב"ה צריך לשרות בזה העולם, כי בשביל זה הוא ברא את העולם, שתהיה לו דירה בתחתונים, ואף אחד אינו יכול להשתמט מזה, אף לא בעל עבירה, ואף הוא מחויב להביא את הקב"ה אליו, והדרך לעשות זאת אחת היא, שישמח עד מאוד ויתדבק בה' עם הדבר האחד שקיים, כגון

בשמחה של מצוה ינצח

וממשיך שם: "הנה אהובי יידע אינש בנפשיה וכו' ודאי מהראוי לומר מתי אניע למעשה אבותי, ואפילו הכי יהיה שמח מאוד בעסק עבודתו של עכשיו, ובשמחה של מצוה זו יזכה לגדולה ממנו. ואם יאמרו הי תורה והי מצוה שאין לו כלום, זה אינו, והלא פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון, אבל אינו שמח ונהנה ממנו (ולכן הם נשארים פושעי ישראל, כי אין להם את החבל להוציאם מן הבור), מה שאין כן כשישמח במעשיו, יהי כבוד ה' לעולם".

אכן עבודה היא שיעשה את הכל מבחוץ ומבפנים עד שבאמת יהיה שמח עם המצוה שהוא מקיים ועם ההתאפקות האחת והיחידה, כי אז המצוות שהוא מלא בהן כרימון יביאו לו השראת השכינה וזה מה שיוציאו מן הבור ויעלהו. וכדחזינן בלשוננו, הוא מפרש על פי זה הפסוק יהי כבוד ה' לעולם ישמח ה' במעשיו. הפירוש הפשוט הוא שכאשר יהיה כבוד ה' לעולם, אז ישמח ה' במעשיו. אך הצדיק מפרש מסיפא לרישא - מתי יהיה כבוד ה' לעולם? כשישמח במעשיו. כי אין השכינה יכולה לשרות בלי שמחה של מצוה.

יטען האדם: אבל אני אין לי במה לשמוח. אף אנו נאמר לו: חז"ל חולקים עליך. חז"ל אומרים שאפילו פושעי ישראל מלאים מצוות כרימון. אך מה גאות האדם אינה נותנת לו להיות שמח בחלקו, וגורמת לו לחשוב רק על כל מה שאין לו, והכל מפני שהיצר הוא הס"א אינו רוצה שהקב"ה ישרה בזה העולם. אכן מלחמה גדולה היא.

תכבד העבודה על האנשים

פעמים שאנשים חושבים שבאים להקל או לחזק את הנכשלים כשמדברים בסגנון זה, אך אין זה נכון, כי אדרבא, אפשר

השמייה): "בחור'ל! אמור נא לי, האם במשך הדרך שעשית אל הרופא, היתה פעם אחת שהתגברת על יצרך?". הבחור נבהל וכתב על הפתק: "רבי! המצב רע ומר. נכשלתי שוב ושוב, פעם אחר פעם". ה'סטייפלער' קרא את הפתק ושוב דיבר אליו בקול רם: "האם אתה יכול לומר שבמשך כל הדרך שעשית לא התגברת אף לא פעם אחת?". הבחור אימץ את מוחו ואמר: "כן, כן, היו כמה פעמים שהתגברתי, בעיקר בתחילת הדרך כשעדיין שלטתי ביצרי, אבל ברוב הדרך אחר-כך, היה נורא ואיום". או אז קרא ה'סטייפלער' ואמר בקול תקיף: "אינני מגזים, אינני משקר. שוב פעם - אינני מגזים, אינני משקר. לו היה לי הכוח, הייתי קם בשבילך מלוא קומתי". והוסיף: "הדרך מכאן לתל אביב לוקחת שלושים וחמש דקות והמלחמה קשה, וכל פעם שהתגברת, קיימת שלוש מצוות עשה, ויראת מאלוקיך, ונקדשתי בתוך בני ישראל, ואהבת את ה' אלוקיך".

הבחור נאלם דום כי לא ציפה שכך ידבר אליו. בטוח היה שיוכיח אותו בדברי מוסר היורדים לעמקי השיתין. וה'סטייפלער' הוסיף: "אין ספק שאתה צריך לחזור בתשובה על המכשולות, אבל למה להיות שבור? דע לך שכל פעם שהתגברת, היית במדרגת יוסף הצדיק ממש. אתה גיבור, יש לך כוחות, התגברת, מדוע אתה שבור? דע לך עוד שעם כל פעם שאתה מתגבר, אתה שב בתשובה על הראשונות. הלחם, הלחם, אתה מסוגל, אתה יכול. ניצחת פעמים הרבה ותוסיף לנצח".

עם המילים האלה נפרד ממנו הבחור, והן הצליחו להוציאו מעצבותו, וכיון שיצא מעצבותו, עלה ונתעלה ובאמת הצליח לנצח את יצרו.

שהתגבר על יצרו ולא עבר עבירה, ובה הוא מביא את השכינה אליו וכך ייצא מגלותו.

ערות ממעונו של ה'סטייפלער'

המחנך ר' משה בלוי שליט"א מספר מה דבדידיה הוי עובדא. היה זה לפני שלושים שנה, בשנת תשמ"ה, בעודו בחור בשיבה. יום אחד הוא ישב ולמד עם החברותא וראה שפניו נפולות. ביקש ממנו לדעת לעצבות מה זו עושה. אמר לו החברותא: בחודש אלול האחרון קיבלתי על עצמי להיזהר הרבה בשמירת עינים, ובאמת הצלחתי לשמור על עיני מאז, אך אתמול נסעתי לרופא שינים בתל אביב, ואם בתחילה חשבתי שה' יעזור ואוכל לשמור על עיני כדבעי, ככל שהעמקתי את פסיעותיי בתל אביב, הנסיונות הלכו וגברו, עד שהפסקתי לעמוד על משמרתי ועיני התחילו לשוטט ולראות מה שאין העינים צריכות לראות. נשברתי. התייאשתי. היתה לי קבלה שהצלחתי לעמוד בה, ואתמול היא הלכה לאיבוד.

ר' משה ראה את כאבו וחשב איך לחזקו. הציץ בשעונו וראה שעכשיו הגאון ה'סטייפלער' זצ"ל בעל קהילות יעקב מקבל אנשים לעצה ותושיה. הציע לו להיכנס אליו. וילכו שניהם יחדיו אל ה'סטייפלער'. ה'סטייפלער' כבר היה אז בסוף ימיו ושמיעתו כבדה עליו, ומחמת כן היו השואלים כותבים את שאלתם על הפתק ונותנים לו והוא קורא. כתב השואל בהאי לישנא: בחור אני בן י"ט, קיבלתי על עצמי להזהר ולהשמר בשמירת עינים, ואתמול נכשלתי מאוד ומאז אין לי מנוחה, ושוב אני לגמרי, אנה אני בא?

ה'סטייפלער' קרא את השאלה במהירות ומיד אמר בקול רם (מחמת כובד

אסור/מצוה לאומרו בפני עם הארץ

הנה **במסכת מנחות** (צט, ב) איתא בענין החיוב להיות לחם הפנים על השולחן תמיד כלשון **הפסוק** (שמות כה, ל) "ונתת על השולחן לחם פנים לפני תמיד": "תניא, רבי יוסי אומר: אפילו סילק את הישנה שחרית וסידר את החדשה ערבית, אין בכך כלום, אלא מה אני מקיים לפני תמיד? שלא ילין שולחן בלא לחם".

אגב, על זה אמר **החווה מלובלין** זיע"א כפי ששמעתי מיהודי ששמע את הרה"ק **רבי יואל מסאטמאר** זיע"א אומר בשולחנו הטהור, שאף מה שכתוב אצל **דוד המלך** "וחטאתי נגדי תמיד", אינו שהיתה לנגדו בכל רגע ורגע, אלא כמו שרבי יוסי אומר כאן - בכל יום שחרית וערבית.

ועוד שם: "אמר רב אמי: מדבריו של ר' יוסי נלמוד, אפילו לא שנה אדם אלא פרק אחד שחרית ופרק אחד ערבית, קיים מצות לא ימוש ספר התורה הזה מפיו. אמר רבי יוחנן משום רבי שמעון בן יוחאי: אפילו לא קרא אדם אלא קרית שמע שחרית וערבית, קיים לא ימוש, ודבר זה **אסור לאומרו בפני עמי הארץ**. ורבא אמר: **מצוה לאומרו בפני עמי הארץ**".

וטעמו של רבי יוחנן מבואר כי אם ישמע מזה העם הארץ, ינצל זאת שלא באופן הנכון ויאמר: הפלא ופלא! כבר למדתי היום. צריך לקבוע עתים? הנה אני קובע עתים. אני קורא ק"ש שחרית וערבית. יש לי אפילו תנא דמסייע לי. אך רבא חלק על זה ואמר: אדרבא! מצוה לאומרו בפני עמי הארץ. וכתב על זה **ה'שפת אמת'** על אתר: "נראה הפירוש **כדי שלא יחשוב העם הארץ כיון דיומם ולילה אי אפשר לו ללמוד, יתייאש לגמרי מן התורה, לכן מצוה להוריעו דאפילו בפרק אחד הוא בכלל לא ימוש**".

אין לך רשות שלא לשמוח

אכן סיפור כגון דא כשאין משווים אותו אל מה שהספרים אומרים בפירוש, חושבים שהוא בדרך חיזוק בעלמא לנשמה שבורה. פעמים הרבה מכניסים סיפור כזה לפרק חכימא דיהודאי, כאומר: "ה'סטייפלער' הבין לנפש הבחור וידע שכעת הוא זקוק לחום ולהסברת פנים". בוודאי אמת הוא, אבל אין זה מוגבל לזה, כי אי משום הא, יטען האדם: "אני כבר מגיע משם... אני יכול להשמיע לך עשרה סיפורים כאלה, אבל אני אומר לך - המצב שלי בכי רע". והרי הוא דומה לאותו האומר בענין האמונה: "בוודאי אני מאמין... למדתי שער הבטחון עשר פעמים. אני יכול להבחין עליו. אבל ראוי שתדע שפלוגי הוא שייגעץ ועשה לי עוול ואני מאוד כועס עליו". וכאילו אומר: "אינני רוצה להשתמש עכשיו עם האמונה, אינני רוצה לעבוד עכשיו את ה'. עכשיו אני רוצה להיות ברוגז. שמעתי שיש מנהיג לבירה, אבל תבלבל אותי עכשיו עם המציאות. אני רוצה להיות עכשיו ברוגז, וזאת על אף ששמעתי שאין לי מזה שום תועלת ושאיני מזיק בזה לאף אחד". אף כאן, האדם משתטה. אין זה מגיע מפקחות. זה מגיע מהתעללותו של היצר עם האדם.

אמנם **החלישות הדעת שיש לו לאדם מחמת חטאיו, מכפרים עליו, כי הם נחשבים לו ליסורים מכפרים**, אבל במצב כזה אין לו את הצדק להיות עסוק בזה. אדרבא! הרי אתה צריך לתקן, אתה חייב לתקן. **ככל שאתה מוסיף להבין שאתה חייב לתקן מפני שאתה מכיר את חומרי הענין, מבין אתה יותר מדוע אין לך את הצדק שלא לשמח את נפשך בכל דרך אפשרית עד שהשכינה תשרה עליך**. אכן, כן, השכינה יכולה לשרות עליך בגלל מצוה אחת. ומשם זה יתפשט.

עם הארץ מתמיד

ה'שפת אמת' מבאר כך: אם לא תאמר זאת לעם הארץ, מה יקרה עמו? הוא לא ילמד כלל ויתנתק לגמרי מן התורה, כי יאמר: מה, שאלמד יומם ולילה?! שאעלה על יצועי עם קצות ביד? זה לא בשבילי. אם כן, עוזב אותי, אין לי כלום עם כל הדבר הזה. לכן דווקא אומרים לו: עליך לדעת שבוודאי אתה יכול להיות בכלל לומדי התורה, ולא זו בלבד, אלא אתה יכול אפילו לקיים מצות לא ימוש ולהקרא מתמיד.

והנה שני המהלכים האלה, אם אסור לאומרו בפני עם הארץ או מצוה לאומרו בפניו, הם שני סוגי השאיפות שעליהם אנו מדברים. הוי אומר: כשהאדם מגיע ממצב חשוך, השאיפות גורמות לו לחשוב שאינו בר הכי, וממילא הוא מתיימש והולך לו. ההרגשה כמה העבירה חמורה ונוראית, גורמות לו להיות אפס אפסים. ולכן צריך להוציא אז את שיטת רבא **מצוה לאומרו** לפני עמי הארץ. **באיזו מצוה מדובר?** **במצות ואהבת את ה' אלוקיך. אתה מאהיב שם שמים על הבריות.** המצוה הגדולה ביותר היא. **אתה מקרב יהודים לאביהם שבשמים.** אם יטעם פעם אחת ויהנה מזה, **יתעוררו בו השאיפות לטעום עוד ועוד,** ואז באמת יוכל להתקדם. **זה יגרור בתוכו את השאיפות שבאות מחמת הטוב הקיים שם.**

בנין האדם רק על-ידי השראת השכינה

אכן יסוד זה אינו שייך לעם הארץ בלבד או לבעל עבירה בלבד, אלא **כל אחד באיזו דרגה שהוא נמצא, צריך ללכת עם זה.** אם אינו הולך עם זה, הוא בוודאי טועה, כי אינו חי במצב הנכון. תלמידי החכמים לפי

דרגתם שראו תלמיד חכם אחר לומד הרבה יותר מהם או יודע הרבה יותר מהם, והתעוררו מזה והחליטו להסגר בחדרם ולהוסיף בלימוד כהנה וכהנה, בדרך כלל לא יצא מהם כלום. אכן כן, מעשים שבכל יום הוא. הדבר הזה קורה לתלמידי חכמים בכל עת, אבל על הסוף איננו מדברים. ובכן, הסוף הוא שלא יוצא מזה כלום. זה נותן לאדם צביטה בלב - היכן אני בעולם? אני חייב להתקדם. אך אין זה בונה אותו. זה טוב אולי להתעוררות קצרה. לא יותר מזה. **כדי להיבנות, זקוק האדם להשראת השכינה, ולא מפני שרואה אדם את פלוני עומד במדרגה יותר גבוהה ממנו הוא זוכה להשראת השכינה.**

השראת השכינה מגיעה מהמקום ההפוך, מזה שהאדם מסתכל לאחור ורואה שזכה לעבוד את ה' עם איזה פרט קטן... הוא זכה לעשות איזו קבלה קטנה והחזיק בה... ואף אם גם בה לא החזיק עד הסוף, הוא אומר: נכון שמתוך שלושים וחמש יום, פעמיים לא הצלחתי, אבל בשאר כל הימים, שהם שלושים ושלושה - הצלחתי גם הצלחתי. **כך הוא מעורר בלבו שמחה של מצוה, כדי שירגיש מרום מבפנים. זה מה שמביא לו השראת השכינה, וכך הוא יכול להוסיף ולהתקדם במרץ רב.**

השמחה שיש לו לאדם כשמסתכל לאחור ורואה ששנים עשר דברים כבר השתנו... לא משנה כלל כמה גדולים הם הדברים... **כשהוא רואה אותם, אזי השמחה שיש לו, והאמונה שיש לו בה, והבטחון שיש לו בעניני רוחניות, הולכים ומתגברים,** ואז הוא בא אל העבודה עם כל-כך הרבה שמחה, עם כל-כך הרבה השראת השכינה, עם כל-כך הרבה קדושה, והקדושה הזאת דוחקת את הכל הצדה.

וכפי שאמר הגה"ק ר' צדוק הכהן מלובלין זיע"א בענין מכת בכורות שהקב"ה לא הוצרך להרוג את בכורי מצרים, אלא כיון שהגיע חצות, ירד למצרים, אני הוא ולא אחר, וגילה כבוד מלכותו שם, וממילא ברח הקליפה, וכיון שברחה, מתו בכורי מצרים, כי בהם היה תוקף הקליפה.

על האדם לזכור שדבר זה ממש קורה אצלו ג"כ, וכל יום הוא עובד בדרך זו. בעודך יושב שם בתוך החושך, אינך יכול לקום ולהרוג את הקליפה. אם תנסה להורגה, היא תוציא את ראשה כל פעם ממקום אחר. אפשר לראות זאת בחוש אצל אלה שמנסים להלחם... אינך יכול להלחם עם החושך והרע באופן כזה. **צריך אתה להמשיך עליך אור, כי האור דוחה את החושך וגורם ממילא שבכל מקום שהקליפה נמצאת, תתבטל מאליה, ויתקיים שם ה' ימלוך לעולם ועד.**

לכן איתא בזה"ק שהאומר שירה בשמחה מוחלין לו על כל עוונותיו, כי כשאומר שירה בשמחה, כל האור מאיר והחושך נדחה מאליו. על האדם להתלהב בזה - יש אלוקים, ובו אני חפץ, ואני זוכה להשראת שכינתו... אלוקי אבי וארוממנהו... תראה, עשיתי מצוה זו ומצוה פלונית... אני זוכה להימנות על זרעו של אברהם יצחק ויעקב... **ישמח בשמחה של מצוה עד שהרע יקרוס. כשנעשה מכון לשבתך פעלת ה', כל הקליפות בורחות, ומתברר כי ה' ימלוך לעולם ועד.**

הדמיון מתבטל מאליו

והאמת שיש בזה עוד עומק, כי אף הרע/הקליפה, אין לו כח עצמי. זה רק לבוש שעשה הקב"ה כדי שייראה כאילו יש להם איזה כח. **וכשהדמיון נעלם, מתברר שהכל היה אלוקות.** כשמתקיים ה' ימלוך, אזי

על-ידי גילוי השכינה מתבטל הרע

הנה בכל יום בתפילת שחרית אנו ממליכים את הקב"ה, וזה הולך לפי סדר. ביהי כבוד אנו אומרים ה' מלך ה' מלך ה' ימלוך לעולם ועד, ובאשרי אנו אומרים כבוד הדר מלכותו ומלכותך מלכות כל עולמים... ימלוך ה' אלוקיך ציון... ממליכים את הקב"ה, ושיא ההמלכה הוא אמירת השירה, אז מגיעים לישתבח ומסיימים את הברכה. הברכה הבאה כבר עוסקת בהמלכת ה' על-ידי המלאכים. ההמלכה שלנו מסתיימת בסוף השירה, אז אומרים ה' ימלוך לעולם ועד... כי לה' המלוכה... והיה ה' למלך על כל הארץ. אכן כן, אנו מקיימים ענין המלכיות של ראש השנה בכל יום ויום.

ובכן, איך ממליכים את הקב"ה? הן בני ישראל שקועים היו אז במ"ט שערי טומאה, האפשר שדווקא אז המליכו את הקב"ה?! דבר על קבלת התורה, דבר על כל הצדיקים הקדושים והטהורים... מדוע אתה צריך לדבר על המצב הנמוך ביותר של בני ישראל מאז ועד היום? אך **התשובה היא שכאשר בני ישראל אמרו ה' ימלוך לעולם ועד, הרע קרס. האור דחה את החושך.** זה לא התחיל בסילוק החושך ופינוי מקום לאור, אלא בהבאת האור שדחה את החושך. התבוננו בזה ותראו שזה מה שאנו עושים כל יום. האדם בא כל יום אל התפילה עם חבילות, עם חיתי אמורי פריזי יבوسی גרגשי, והוא מדבר עליהם - זכרות עמו הברית. הקב"ה עתיד להכניע בפני את ז' הקליפות הרודפות את היהודי להכשילו בפניות ובכבוד ובתאוות. אבל **כשהאדם רואה את הקב"ה ואומר: זה א-לי ואנוהו, זה מה שאני רוצה... ה' איש מלחמה ה' שמו... אזי האור מאיר והחושך נדחה.** תפול עליהם אימת ופחד והם בטלים ומבוטלים.

שהקליפות יברחו ממנו. אמר אויב ארדוף אשיג החלק שלל, אך כיון שנתגלה כבוד מלכותו, מיד נמוגו כל יושבי כנען.

כאמור, **עבודה יותר קשה היא, אבל היא יותר ערבה, יותר נעימה, יותר אמיתית ויותר מאירה, ומביאה לו לאדם תוצאות אמיתיות,** כי זהו המהלך שעל פיו ברא הקב"ה את העולם, ומרים ומנשא את האדם עד למעלה ראש...

מתברר כי עד היום ג"כ ה' מִלְךְ. ולכן כשהאדם עדיין חי בתוך החושך, אינו יכול לראות בכלל שמדובר בדמיון, **והרי הוא כמי ששקוע בתוך הבוץ שאינו יכול להוריד או את הבוץ מעליו. אך כשהאדם נכנס לתוך האור על-ידי שהוא שמח בכל דבר קטן שהוא עושה, הרע נופל מאליו.**

זהו הפירוש קימעא קימעא. אדרבא! **דווקא כשהוא בתוך החושך, זהו עיקר הזמן שהוא צריך לשמוח ולשמוח עד**

מדור אור החיים

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

הרגשת טעם השבת תלויה בשמירת הפה

תורה, ואפילו דיבור של חול אסור (שבת ק"ג, ב) **דכתיב** (ישעיה נח, יג) ממצוא חפצך ודבר דבר (וחמור הדבר עד מאוד, כדאיתא ב**זוה"ק** פרשת ויקהל שהמדבר דיבורים של חול בשבת קודש, נחשב כמחלל שבת ר"ל), והכל לצד תוספת נשמה העליונה לעשות לפניה כסדר עולם שבאה ממנו, והוא מה שצוה ה' באומרו ושמרו בני ישראל את השבת, פירוש נשמה הנקראת שבת (היינו שישמרו את הנשמה היתירה לכל תברח מהם).

ועיי"ש בהמשך דברי ה'אור החיים' הק' שעל ידי השמירה חוץ ממה שהנשמה לא תברח מן האדם, האדם אף יזכה על ידה לעלייה ויוכל בבוא עת להתענג נפשו בגנזי עליון.

כנגד יצר הרע דיברה תורה

והנה על אף שדברי ה'אור החיים' הק' נשגבים מאוד, יש בהם גם פשטות בדבר הנראה לעינים. הנה להרבה מאוד אנשים יש תשוקה להרגיש טעם בשבת, אך חושבים שהדרך להגיע לזה, קשה ביותר. וכל זה מפני ששומעים דיבורים **מצדיקים** שהם בוודאי אמיתיים בתכלית האמת, כגון

ושמרו בני ישראל את השבת

על הפסוק "ושמרו בני ישראל את השבת לעשות את השבת לדורותם ברית עולם" כתב ה'**אור החיים** הק': וענין נשמה זו היתירה רמזו מקומה **רבותינו** באומרם מתנה טובה בבית גנזי (ה'אור החיים' הק' מפרש שהנשמה היתירה שמקבלים בשבת קודש, זוהי המתנה טובה), וידוע הוא מקום הנקרא גנזי המלך שהוא בחינת עולם עליון, ונשמה זו מחצבה שם היא, ולזה תקרא שבת (הנשמה היתירה נקראת שבת) **כאומרם** ושבת שמה^א, כשם העולם שממנו היא שנקרא עולם שכולו שבת (ר"ה לא, א) ועולם זה אין בו עצבון, ועליו לא בא כדבריהם בו אלא עונג ושמחה, ולזה צוה ה' להרחיק ביום שבת כל אותם בחינות החול המלאכה והעינוי, כי באחת מהנה תגעל הנשמה מִשְׁבֶּת בקרב איש (כשהאדם משתמש עם הנשמה היתירה באופן שאינה רגילה בו, אינה יכול לסבול זאת וצער גדול יש לה מזה והרי היא בורחת ועוזבת את האדם לנפשו).

ולזה תמצא שעיקר איסור אזהרת מלאכות שבת ביאר ה' שהם במחשבה, **כאומרם** (ביצה יג, א) מלאכת מחשבת אסרה

א. כך כתב באהבת שלום פרשה זו שיש ענין גדול להזכיר בשבת מילת שבת, כגון לכבוד שבת, גוט שבת וכו', כי זה מעורר את הנשמה היתירה ומוסיפה קדושה.

הק'. הוא אומר בפירוש שהנשמה היתירה אינה יכולה לסבול את הדברים בטלים, ובגלל הדברים הבטלים, היא בורחת מן האדם. יותר מזה כתב הרה"ק **מקאמאראנא** זיע"א **בשולחן הטהור שמי שמדבר בשבת דיבורי חול ומבזה אותה, בוודאי צד מינות ואפיקורסות יש בו.** אך עכ"פ **לדיבורים הבטלים יש את הכוח החזק ביותר לכבות את האש הפנימית.**

ונדבר בשפתינו: האדם יכול להישאר אדם מן השורה שמנהל את עניני הבית בערב שבת על כל המשתמע מכך, אך מדבר אחד אחד עליו להיזהר, מדיבורים בטלים... הוא שומר על פיו, זה הכל... ואף בשבת קודש עצמה, הגם שיש לו בני בית שהוא צריך לטפל בהם מתוקף תפקידו, מכל מקום הוא שומר על פיו מדיבורים בטלים, ואינו משתמש בו אלא לדברי תורה ולשירות ותשבחות ולמה שצריך מטבע הדברים, ואם הוא מוצא שיש לו זמן מיותר, הוא מנצלו ללימוד אור החיים הק' או לימוד מאור עינים או אמירת תהלים.

אדם לעמל פה יולד

הן כך אמרו חז"ל **במסכת סנהדרין** (צט), **ב) על הפסוק** (איוב ה, ז) "אדם לעמל יולד" שהאדם נברא לעמל פה, וכונת דבריהם כי לסחוב משאות על הגב - גם חמור יכול האדם שונה מן החמור בכך שהוא יכול לעמול בפיו. ובכן, אומרים לו לאדם: **השתמש בפיו גם בשבת** כי לכך נולדת, אבל **השתמש בו לדברים השייכים לשבת בלבד, כי הדיבורים שאינם שייכים לשבת, מושכים את האדם כלפי מטה יותר מכל דבר אחר.** אפילו מי שאוכל הרבה בשבת ומתעייף, אין זה מושך אותו כלפי מטה כמו הדיבורים בטלים. וה'אור החיים' הק' מסביר לנו מדוע הוא כך.

מה **שאמרו:** טהורים יירשוה, שרק אנשים טהורים השמורים מכל וכל, זוכים לרשת את השבת, וכן מה **שפירשו:** ששת ימים תעבוד, שכל ששת הימים צריכים להיות חטיבה אחת של עבודה, ורק אז: יום השביעי שבת לה' אלוֹקֶיךָ. הללו סבורים שרק אדם כזה שכל השבוע עובד את ה' במדרגות רמות ונעלות ופרוש מכל עניני העוה"ז, הוא זה שכאשר מגיעה השבת, מתלהב ומתלהט באש קדושת השבת. מליל שישי כבר אי אפשר לדבר אתו, ובערב שבת... ובערב שבת אחר חצות... אז הוא כבר פרוש לגמרי ואינו זוכר אפילו שיש לו אשה ובנים, ובשבת עצמה הוא כבר עולה למדרגת מלאך ושרף, ובשבת בקדושת כתר... אז הוא כבר זקוק להחזיק בקופסת הטבק כדי שתישאר לו אחיזה בזה העולה ולא תפרח נשמתו מרוב דביקות...

אולם אחד ממהלכי היצר הרע הוא המבקש לגזול מאתנו את השבת. אכן כן, גזילה נוראה היא. למי נתן הקב"ה את המתנה? - לדעת כי אני ה' מקדישכם. לכל יהודי ויהודי. למי שהקב"ה נתן את התורה ואת התפילה ואת שאר המצוות, הוא נתן גם את השבת. הן ידוע מה שאמר ה' **ה'חידושי הרי"ם' שמי שיש לו שייכות עם מחלליה מות יומת, יש לו שייכות עם המדרגות הנעלות ביותר של השבת.**

אדם פשוט שאינה מבזה את השבת

ובאור החיים הק' כאן מובא מהלך פשוט שעל ידו יוכל כל אחד לפי דרגתו לקבל שייכות לשבת ולהרגיש בה טעם. הוא אומר כך: קח בחשבון שעליך לתת לנשמתך את מה שהיא רגילה לו, וכשתעשה כן, תרגיש טעם נפלא בשבת קודש. אכן אחד מהדברים שהורסים את עבודת השבת אצל האדם, הוא הדברים בטלים. כך הוא בהלכה ובזוה"ק, וכך הוא כאן באור החיים

שבת כשכבר אבד מזמן את נשמתו היתירה. ואפשר להרגיש זאת. לא צריך להיות בשביל זה בעל מדרגה.

הקב"ה רצה שנטעם את טעם השבת,

על כן צוה אותנו: ושמרו בני ישראל את השבת. **תשמרו עליה.** וכן הכביר בזה **רבי שמעון בר יוחאי בזה"ק**, ואף **הצדיקים** בכל הדורות התחננו והפצירו בשומעי לקחם ובמסתופפים בצלם **שייזהרו בכל זהירות מדברים בטלים בשבת קודש.** קבל על עצמך את הדבר הזה, קיים אותו במשך כמה שבתות, ותחזור עם דרישת שלום. אבל אז תודיע לרבים איזה שינוי התחולל בך...

הרי אפשר דרא ויש לנו כל-כך הרבה על מה לדבר בשבת קודש מלבד דברים בטלים. הן יש כל-כך הרבה גליונות בימינו מכל הגוונים, אפשר לספר סיפורי צדיקים וסיפורי השגחה פרטית, אפשר לשיר שירות ותשבחות, אפשר לומר פרפראות על הפרשה, אפשר ללמוד עם הבנים. אתה יכול אפילו ללמוד א"ב עם בנך הקטן. למי זה אכפת? אדרבא! הנשמה כל-כך נהנית מזה. היא לא צריכה שתלמד זוהר. **היא צריכה דבר אחד שלא תדבר דברים בטלים, כי הפה הוא דבר המקשר את האדם מהחלק העליון ביותר עד החלק התחתון ביותר, ושמירת הפה היא זו ששומרת על קדושת האדם.**

הנותן בעין יפה או נותן

הן ידוע הדין שהנותן מתנה, בעין יפה הוא נותן, ואמרו **במסכת בבא בתרא** על פי זה שהנותן לחבירו בור בחצירו, כיון שהוא נותן לו בעין יפה, אנו אומרים שמסתמא התכוון ליתן לו גם דרך להגיע אל הבור. כתב על פי זה **הרבי ר' אלימלך מליזענסק** זיע"א **שכיון שהקב"ה נתן לנו את השבת,**

אמנם כן, אם האדם רוצה להתקדש יותר בקדושת השבת, הוא יכול לקום בצפרא דשבתא באשמורת הבוקר ולהשתעשע בשירות ותשבחות לריבונו של עולם. אבל בשום מקום לא תמצא כתוב שמי שישן הרבה בשבת - חילל את השבת. הוא היה עייף, הוא מתבייש לומר, אבל הוא ישן בליל שבת שמונה שעות - עדיין לא חילל את השבת. הוא יכול להמשיך הלאה בסדר יומו. הוא קם, נוטל את ידיו, אומר ברכות השחר ומתחבר אל השבת. אבל **מי שמדבר דיבורים בטלים בשבת, הוא מאבד את השבת.**

והעד הנאמן ביותר לזה, הוא האדם עצמו. הוא יכול לבדוק זאת ויראה שכך הם פני הדברים. על האוכל מאכלים דשנים לא כתוב שהוא מאבד את השבת. להיפך, **במה ידידות** אנו אומרים: להתענג בתענוגים ברבורים ושלו ודגים. כך אנו מוצאים **בשולחן ערוך** על כמה וכמה דברים גשמיים שאפשר לקיים על ידם עונג שבת. רק לא על דיבורים. אכן כן, כשהאדם לומד שולחן ערוך, יוצא לו שמותר לו לעשות הרבה דברים גשמיים, הרי שמדובר באנשים פשוטים, ועם כל זה לדיבורים בטלים אין שום היתר.

וקראת לשבת עונג

וה'אור החיים' הק' מסביר לנו למה הוא כך. הנשמה באה ממקום של עונג, ולכן אם אתה נותן לה דברים של עונג, הגם שאין זה עונג מהמדרגה העליונה - לא פגמת אותה. אמנם אתה תמיד יכול להתעלות עוד ועוד, אבל אם אכלת עוד שוקולד וכדומה, לא ביישת אותה, לא ביזית אותה. אבל **אם אתה מדבר דיבורים ריקים, אתה מבזה אותה.** חבל! בזבזת את חיותך על איזה דבר אחר, ונשמתך אינה מוצאת לה מקום. אכן יתכן שהאדם יבוא לקידוש ליל

יש שהאדם טוען שקשה לו להשפיל את עצמו לילדיו הקטנים. מעדיף הוא לדבר עם בני גילו. אבל ההיפך הוא הנכון. תעלה אל הטוהר והזוך של ילדיך הקטנים, תעלה אל תמימותם. אך אין זה אומר שאין לו לאדם יצר הרע לזה. רק על יום כיפור כתוב שאין לו רשות, אבל בשבת, הגם שהוא נרגע קצת כמו שאומרים ב'כגוונא', הוא עדיין עובד, ולכן צריך לבקש על סייעתא דשמיא.

רק זה לא

נסיים בעוד משל אחד: הנה כשאישה ואשה מקימים את ביתם, או כשעובד ומעביד מתחילים לעבוד יחדיו, בתקופה הראשונה יש עדיין חוסר הבנות ביניהם, ולכן מצוי הדבר שהאחד נפגע מהשני מבלי שהלה יתכוון לפגוע בו. ועם הזמן, כשמתחילים להבין זה את זה היטב, אז יודע כל אחד שיש דברים הרבה שהוא יכול לעשות מבלי שהשני ייפגע, אך דבר מסוים, אותו לא יוכל לעשות בשום אופן. הוא לומד בדרך משל שעל מעמדו הוא חייב לשמור מכל משמר, או שהוא צריך להזהר בזהירות יתירה שלא לאחר בזמנים, כי זה מה שהשני מקפיד עליו, אבל חוץ מזה, הוא יכול לעשות הכל כפי הרגלו, כי הלא אינו קפדן...

השבת במדה מסוימת נותנת לך לעשות הרבה דברים. אינך כזה מוגבל. הנשמה יתירה איננה כזו שכאשר מסיחים דעת ממנה, מאבדים אותה. אתה יכול לעשות הרבה דברים מבלי לאבד אותה. אתה יכול לנגון ניגונים, אתה יכול לאכול מטעמים, ואתה יכול לנוח כפי הצורך. אבל דיבורים בטלים, מהם היא נפגעת. כשיש דיבורים בטלים, היא בורחת.

ואף כשהאדם נקלע לשבת במקום נדח ואינו מוקף בעדת חסידים, כגון שהוא

הוא נתנה לנו בעין יפה, היינו שנתן לנו גם את הדרך להגיע אליה. הוא לימד אותנו כדת מה לעשות כדי להרגיש את טעמה. והדרך שנתן לנו, איננה דרך שצריך לטפס בה מאה שנים עד שמגיעים. אמנם כן, אם יש לו לאדם בעיות קשות ביותר, זה כבר ענין אחר. אבל אנו מדברים על היהודי הממוצע. דיבר אליו הקב"ה ואמר: היזהר שהנשמה לא תברח ממך. ובכן, אם האדם מדבר דיבורים בטלים בשבת, הרי הוא בבחינת שוטה המאבד מה שנותנים לו.

ירידה לצורך עלייה

יש שהאדם מצד תכונת נפשו, יש לו צורך עז לדבר. כידוע שיש מי שיכול לשהות בין ארבע קירות זמן רב. פעם כשאחד ביקש להגדיר איזה יהודי, אמר: הלה אם יישב לבד בחדר סגור וילמד, אם לא יפריעו לו, הוא יישאר שם כמה שנים, וכאשר יפתחו אז את הדלת, יאמר: אתם יכולים לתת לי עוד כמה דקות? אני רק רוצה לסיים את הסוגיא. ומצד שני יש מי שמצד תכונת נפשו יש לו צורך לדבר עם אחרים. הוא איש נחמד ונעים שיחה ויש לו חברים רבים. אי אפשר לסגור אותו במסגר.

אדרבא! אפשר לדבר, אפשר לשוחח. זה אפילו רצוי. יש כל-כך הרבה נושאים שאפשר לדבר עליהם בכל מיני אופנים, דיבורי קודש, פרפראות, סיפורים. והדברים האלה רק מוסיפים קדושה. הצייוי אינו לבלום את הפה, כי אם להימנע מדברים בטלים. וכאמור לעיל, כשהאדם מדבר דיבורי קודש, אפילו ידבר עם ילדיו הקטנים, כגון שידבר אתם על הפרשה לפי דרגתם, זה לא ימשוך אותו כלפי מטה, אלא להיפך, יוסיפו קדושה על קדושתו. ומאידך, אם ידבר דיבורי הבל, אפילו ידבר עם גדולים בני גילו, יימשך מטה מטה ויאבד את נשמתו היתירה.

מדיבורים בטלים. האדם יכול לבדוק זאת ולראות שכך הם פני הדברים. ועל זה אמר הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל - לך והודיעם. **תודיע להם שהאדם יכול לזכות לכל המדרגות של שבת קודש על-ידי שמירת פיו, כי אחרי שהאדם טועם את טעם השבת, הוא רוצה לטעום עוד ועוד.**

שוהה בבית החולים, כל שהוא נזהר מדיבורים בטלים, הוא נשאר מחובר אל השבת. ולכן יכולים לראות אנשים שהיו במצבים כאלה ומדברים על אותה שבת בערגה. היא זכורה להם לטובה, כי **הרגשת טעם השבת** אינה תלויה בשירים מסוימים ובסביבה מסוימת. כל אלה יכולים בוודאי להוסיף, אבל **היא תלויה בשמירת הפה**

מדור

שיעורי ליל שישי

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

כפי שנותנים כך מקבלים בחזרה

שנותנים לו, כי כולם מקבלים דברים בכל עת, ומי שיש לו שכל בקדקדו, נוטלו ומטפל בו כיאות, ומי שהוא חסר דעה, מקלקל אותו ומאבדו בידיים.

היתכן ליתן כשרון מופלג כזה לאיש אחד?!

ניקח לדוגמא את ענין הכשרון. הנה פעמים שרואים איש אחד מתוך הקהילה שמשמש כעסקן בעניני חסד בגוף וכבר הצליח להפך עולמות במעשיו ולעזור לרבבות אנשים (נניח שהוא עושה זאת מהמקום הנכון ובאופן הנכון), וכל אחד מקנא בזכויותיו, והשאלה נשאלת: מדוע צריכה הקהילה להיות באופן כזה כאשר תשעים ותשעה אחוזים מן הקהילה אינם משרתים את הקהילה בשום דבר, התפקיד היחיד שיש להם הוא לקבל קמחא דפסחא, ורק מוצלח אחד יש שבנה את כל הבניינים והקים את כל הארגונים ורשום בכל הוועדות ויד ורגל לו בכל ענין של חסד ועשייה? גם כאן אפשר לשאול את השאלה בלשוננו של הרבי מראפשיץ: היתכן ליתן כשרון מופלג כזה לאיש אחד? קושיא עצומה. אפשר ליתן לו כשרונות, אבל ככה?! הלא זה בלי שום פרופורציה! אלפי אנשים בטלנים ורק אחד מוצלח באופן משונה.

הברכה תלויה בבחירת המתברך

על הפסוק (ל, יב) "ונתנו איש כופר נפשו", כתב בעל הטורים: "ונתנו - אם תקראנה למפרע יהיה גם כן ונתנו, לומר לך מה שאדם נותן לצדקה יחזור אליו, ולא יחסר לו בשביל זה כלום". ובדברי יחזקאל מביא על זה מעשה שפעם בירך הרה"ק רבי מנחם מענדל מרימנוב זיע"א יהודי אחד שיתעשר, ונעשה עושר גדול, גביר אדיר מופלג. שאל אותו הרה"ק מראפשיץ זיע"א היתכן ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחד? האין די לו שתהיה לו פרנסה בהרחבה? והשיב לו הרה"ק מרימנוב: אני ברכתיו בסתם עשירות, אך היות שנתן הרבה צדקה מממונו, נתקיים בו ונתנו גם לצד השני כי נתנו לו מן השמים בלי גבול.

וראוי לדעת שעל פי הספה"ק לא רק בצדקה הוא כך, אלא יסוד גדול הוא בכל דבר, כי כל ענין גשמי שורשו בקדושה, ואם האדם מתנהג נכונה עם הדבר שהוא עוסק בו, הוא מחברו אל שורש הקדושה שלו וממילא הברכה שורה עליו והוא מתחיל לפרות ולשגשג. ואם אינו מתנהג עמו נכונה, הוא מנתקו משורש הקדושה שלו ומקלקלו. ומעשים שבכל יום הוא. ועל זה נאמר (חגיגה ג, ב) איזהו שוטה המאבד מה

ומה כשרון לבעליה?

אנשים חושבים שהוצאת הכשרונות מן הכוח אל הפועל שייך לעולם גשמי/חומרי. הולכים לקורס של אנשים מגולחים גלוי ראש שאומרים: תפעילו את כשרונותיכם וכך תוכלו לעשות כסף רב. אוי ואבוי למי שחושב כך. על איזה כשרון אתה מדבר? נראה לך שקיבלת כשרון מן השמים כדי שתוכל לעשות כסף?! מחשבה כה טיפשית ומוגבלת היא זו! **נתנו לך כשרון כדי שתוכל להפוך את העולם לאלוקות** ולהביא את המשיח. **וכל אחד יכול לעשות זאת**, וכי ספק יש בדבר? **כל אחד עם כשרונו יכול לזכך את סביבתו.**

אנשים יש להם כלים, אנשים יש להם חכמה, תסתכלו סביבכם ובתוכם ותראו. אבל האדם כל-כך מוגבל בשכלו ולכן הוא חושב שמימוש הכשרון נוגע רק לעשיית כסף ולעשיית שידוכים יותר מוצלחים, ולכן הוא אומר: אתה יודע מה? אני מוותר. איפה אתה? נתנו לך תפקיד! כל אחד. **כל אחד יש לו תפקיד, כל אחד יכול לפעול כל-כך הרבה. הוא רק צריך להשקות את כשרונו בכל עת עם תפילות ועם ביטול לה' ועם עשייה על אף הבושות והבזיונות, והכל מתוך ידיעה שיש בתוכו פנימה קדושה/אלוקות שצריכה להתגלות החוצה.**

זה הקטן גדול יהיה

היסוד הוא **שכל דבר שבקדושה מגיע אל האדם בצורת גרעין קטן**, והוא כל-כך קטן שכמעט שאי אפשר לראותו, **ורק אם האדם יעבדהו וישקוהו, הוא יתחיל לצמוח ולגדול ולשלוח פארות, ואם לאו - לא יקרה עם זה כלום.**

וכך הוא בכל דבר, ואף בענין שבת קודש. השבת היא מתנה, כמו שהקב"ה

והתשובה אף היא כשתשובת הרבי מרימנוב: אני ברכתי אותו סתם בכישרון, והוא הלך והשתמש בו נכונה... אכן חלקים הרבה יש בשימוש נכון. חלק אחד הוא המסירות המוחלטת; חלק נוסף הוא הביטול לריבונו של עולם. הרבי מרימנוב אמר כך: אני נתתי לו את הרעיון, ברכתיו בעשירות, עכשיו תלוי בו מה יעשה עם זה. **אם יכניס בזה אלוקות, זה יגדל ויתרבה, בדומה לאילן שאם משקים אותו, הוא מוציא פירות לרוב, ואם לאו - עליו נובלים ועצו מתייבש.**

אין לך אדם בלתי מוצלח

לא ניתן לתאר איזה אור מונח כאן. אנשים אינם קולטים. האדם טוען: מה לעשות שלא ניחנתי בחכמה מופלגת. נו! מי אמר שאתה צריך להיות חכם מופלג? אתה צודק שכל אחד מקבל כלים אחרים. לאחד יש תפיסה מהירה ולשני יש תפיסה איטית, לזה יש תפיסה חדה ולזה יש תפיסה שטחית. אבל כל אחד קיבל נשמה וכל אחד קיבל כשרון מיוחד שיכול לתרום אותו לעולם. אף האדם עצמו מרגיש שיש לו הבנה מיוחדת באיזה דבר, אבל הוא תמיד נסוג לאחור. הוא מתייאש ואינו אזור אומץ לעשות, וכשהוא כבר עושה, הוא עושה מתוך הרגשת כוחי ועוצם ידי ואינו מתפלל על כך. סוף דבר, אין הוא משקה אותו.

אין זה אמת שיש אנשים בלתי מוצלחים. **כולם יכולים להיות מוצלחים, רק צריך לעשות ובאופן הנכון.** איננו עושים מספיק כי אנו מלא חששות. ניקח לדוגמא את ענין השידוכים. האדם אינו רוצה להציע שידוכים, למה? כי הוא מרגיש חוסר נעימות. אין הוא רוצה לצאת מאזור הנוחות שלו ולהרים את הטלפון. הוא חושש שמא פלוני יאמר או פלוני יחשוב. **אין הוא רוצה להוציא את כשרונו ולהשתמש בו.**

הוא בכל דבר שבקדושה, ככל שהאדם יוסיף להשקותו, כך יוסיף להתברך. הן זהו הכלל בברכה שהיא מפרה ומרבה את הדבר הקיים בפנים, כמו שכתב ה'אור החיים' הק' **בפרשת ויחי** בפירוש הפסוק "איש אשר כברכתו ברך אותם" (מט, כח) שיעקב אבינו בירך כל אחד מבניו שיתגלה הכוח הנמצא בתוכו. ובכן, בדברים שבקדושה יש את כח הברכה כי מתקיים בהם בכל המקום אשר אזכיר את שמי אבוא אליך וברכתך (יתרו כ, כ), וכשמברכים אותם, הם צומחים, מתרחבים ומתפשטים ומשפיעים הרבה על האדם, **והדרך לברך אותם היא על-ידי הכנסת אורו של הקב"ה באמצעות התפילות וההשתדלות.**

ומעתה כל פעם שהאדם רואה דבר כזה, יבין שהאוצר נמצא אצלו מאחורי התנור ולא אי שם מתחת הגשר, ועליו רק לעבדו ולהשקותו ויראה שזה מתחיל להתרחב ולהתפשט.

אמר למושה: מתנה טובה יש לי בבית גנזי ושבת שמה ואני מבקש ליתנה לישראל... (שבת י, ב) כל אחד מישראל קיבל את מתנת השבת, כעת השאלה היא כמה האדם הולך להשקיע בה על-ידי תפילה והשתדלות שיתחבר אליה וירגיש את קדושתה.

נשאל בפעם השלישית: היתכן ליתן עושר מופלג כזה לאיש אחד?! מתהלכים להם מאות אלפי אנשים מיובשים. מגיע לו יהודי וכולו קורן מאושר - אין הוא יכול להירגע מטעם השבת. היכן היושר? האין נכון יותר שכל אחד יקבל קצת? והתשובה היא שכל אחד מקבל את השבת, השאלה היא מה הוא עושה אתה. הקב"ה אומר: גם לך אני נותן, אבל אם אתה רוצה להרגיש את טעמה, אתה צריך להשקיע בה עבודה.

בכל המקום אשר אזכיר את שמי

אכן יש הרבה מאוד עבודה שהאדם יכול להשקיע בשבת כדי שתתברך, וכאמור, כך

ליל שישי פרשת כי תשא ט"ז אדר תשפ"ג

גילוי אהבת הקב"ה לבניו כשאינם מתנהגים כשורה

לי לישראל כשהם בבחינת דין ואחוריים - תוכל לראות. אבל לפני לא יראו, כלומר האהבה והתשורה והחיבה וקניבול שר של ישראל כשהם בבחינת פנים ועושים רצוני, היינו **האהבה והשכר שיהיה להם לעתיד מחמת שעושים רצוני - לא תוכל לראות,** כי עין לא ראתה אלוקים זולתך יעשה למחכה לו ולא תוכל לראות בעולם הזה.

אהבתי אתכם אמר ה'

עד כאן דברי ה'אורח לחיים', וכעת נבאר: הקב"ה ברא עולם ובעולם יש חסרונות ויש יצרים ונסיונות, והאדם נראה כפי שנראה, וכשהקב"ה מגלה לנו את אהבתו, לכל היותר יכולים להשיגו רק לפי המושגים האלה. ונמצא בענין מה שכתוב (מלאכי א, ב): אהבתי אתכם אמר ה', וכן שאר הפסוקים המדברים על גודל אהבתו אותנו, אשר הקב"ה רוצה שנלמד אותם ונחדיר אותם בלבנו וכפי שאנו אומרים כל היום אהבת עולם אהבתנו ה' אלוקינו וכו', אומר ה'אורח לחיים' שהכוונה **לאותה אהבה שהקב"ה אוהב אותנו על אף שאנו עדיין זקוקים לתיקון גדול,** כי על האהבה שהוא אוהב אותנו כשאנו מתקנים אין לנו מה ללמוד כי ממילא לא נשיג אותה.

אמנם כן, היצר הרע מבלבל אותנו, ולכן אנו רואים שכאשר האדם נכשל בחטא, הוא נעשה כה שבור ברוחו ובטוח שאינו יכול לחזור בתשובה. ולמען האמת, כל העולם בנוי על זה. **החידוש של העולם הזה הוא להראות עד כמה הקב"ה אוהב אותנו גם כשאנו נכשלים.**

וראית את אחורי לפני לא יראו

משה רבינו ביקש לראות את הקב"ה והקב"ה אמר לו: "וראית את אחורי לפני לא יראו" (כי תשא לג, כג). ואיתא **במסכת ברכות** (ז, א): "מלמד שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין". כתב על זה **באורח לחיים:** ואפשר לומד בביאור הענין מדוע הראה לו קשר של תפילין ומה תועלת היתה לו בזה, כי הנה אמרו שם (ו, א) מנין שהקב"ה מניח תפילין? שנאמר (ישעיה סב, ח) נשבע ה' בימינו ובוזרוע עוזו; בימינו - זו תורה, שנאמר (וזאת הברכה לג, ב): מימינו אש דת למו, ובוזרוע עזו - אלו תפילין, שנאמר (תהלים כט, יא): ה' עוז לעמו יתן. ועוד אמרו שם: אמר ליה רב נחמן בר יצחק לרב חייה בר אבין: הני תפילין דמרי עלמא מה כתיב בהו? אמר ליה: ומי כעמך ישראל גוי אחד בארץ (דה"א יז, כא). ומי משתבח קודשא בריך הוא בשבחייהו דישראל? - אין, דכתיב (כי תבוא כו, יז): את ה' האמרת היום, וה' האמירך היום. עיי"ש.

והנה ידוע שכאשר ישראל עובדים את השי"ת כרצונו, אז הם ממשיכים רחמים גדולים ואז הם נקראים בחינת פנים, וכשאינו עושים רצונו של מקום חס ושלוה, הם נקראים בבחינת אחור והם בבחינת דין, וכמו שכתוב (ירמיהו ב, כז) כי פנו אלי עורף ולא פנים. וזהו שהראה הקב"ה למשה קשר של תפילין מאחוריו לרמוז לו שאף כשישראל הם בבחינת אחוריים בחינת דין, אעפ"כ הוא קשור עמם עמו אנכי בצרה (תהלים צא, טו) ובכל צרתם לו צר (ישעיה סג, ט). וזהו וראית את אחורי, את האהבה שישי

מור ואהלות קציעות כל בגדותיך

כשהאדם מבין עד כמה הקב"ה מקרבו אליו ומסייעו לחזור אליו ולקוח את הדברים החמורים ביותר שעשה ועושה מהם מור ואהלות, וכלשון **נעים זמירות ישראל** (תהלים מה, ט) מור ואהלות קציעות כל בגדותיך, וכמו שפירש **בירושלמי** (פאה א, א) שהקב"ה לוקח את כל הבגידות של האדם ועושה מהם בשמים העולים לנחת רוח לפניו. בזה עוסקת פרשתינו, ואנו צריכים להבינו, כי זה נותן לנו הבנה חדשה בגדלות הקב"ה ובגדלות האיש הישראלי.

התקשרות קב"ה וישראל על-ידי התפילין

ועוד יש להוסיף בזה הבנה נפלאה. הנה תכלית מצות תפילין היא להזכיר לאדם מה שכתוב בפרשיות קדש והיה כי יביאך שמע והיה אם שמוע, אך אם כן ראוי היה לכאורה שיהיו הפרשיות פתוחות ופרושות על השולחן, ולמעשה הן מגולגלות בתוך הבתים ומניחים אותן על הזרוע והראש, כי הפרשיות באות להעיד לא רק על גדלותו של הקב"ה אשר לו הכח והממשלה בעליונים ובתחתונים לעשות בהם כרצונו, אלא כשלוקחים אותן ומניחים אותן על היהודי, היהודי מבין את גדלות נשמתו ג"כ.

אכן **על פי סוד** מוח האדם מתרחב כשהוא מניח תפילין. התפילין הן מעין בליטה היוצאת ממוחו. קרקפתו מתרחבת. הוא עצמו מתנשא. לכן כשהאדם מתקשר אל הקב"ה, הוא לוקח את גדלותו של הקב"ה וקושרה על גופו להורות שיש לו השגה בה. **הקב"ה שהוא כה גדול אוהב אותי**, וזהו סימן **כמה אני עצמי גדול בעצם היותי יהודי**.

וכן הוא לגבי תפיליו של הקב"ה. הקב"ה מעיד כמה גדולים הם ישראל, ומי כעמך

לא היו ראויים לאותו מעשה

וסוגיא זו היא באמת אותה סוגיא בלתי נעימה של בני ישראל שחטאו מיד לאחר מעמד הר סיני. כזו נפילה! עבודה זרה!!! וחו"ל אמרו לנו (ע"ז ד, ב) **שלא היו ישראל ראויין לאותו מעשה, אך הקב"ה סיבב זאת להראות על אהבתו זו של הקב"ה**. לשון הש"ס שם הוא: ולמה עשו? לומר לך שאם חטא ציבור - אומרים לו: לכו אצל ציבור. ובפשטות הכוונה כמו שפירש **רש"י** שם: ליתן פתחון פה לשבים. אך הצדיקים הסבירו שיש בזה עומק יותר גדול שהכוונה שנבין **עד כמה הקב"ה אוהב את ישראל הגם שהם חוטאים**.

כן מובא **בילקוט קדושת לוי** שהמשיל משל במלך שהיה לו בן יחיד ואהבו כנפשו, אך השרים הוציאו תמיד את דיבתו רעה באזניו, וכיון שראה המלך שאינם מפסיקים לקטר על בנו, קרא את בנו וצוהו לחטוא בפניו ובפני השרים, ואז פנה אליהם ואמר: רואים אתם? ראיתי אותו חוטא ואעפ"כ אני אוהב אותו. אתם יכולים להפסיק לספר עליו לשון הרע. מה אתם רוצים לספר לי, שהוא חוטא? הנה אני יודע ורואה ועדיין אני אוהבו כנפשי, ובה נסתתמו דבריהם של המקטרגים וחפו פניהם.

בזה מבאר ה'קדושת לוי' מה דאיתא **במדרש על הפסוק** (כי תשא לב, כד) "ואומר להם למי זהב התפרקו ויתנו לי וְאֶשְׁלָכֶהוּ בַאֵשׁ וַיֵּצֵא העגל הזה", שהיה זה טס של זהב שהיה חקוק בו השם הקדוש, ולכאורה תמיהה גדולה היא איך יתכן שמשם קדוש ייצא העגל? אך הדבר מבואר על פי המשל, **שאמר הקב"ה: הבה ואודיע לכל באופן הברור ביותר שאהבתי לישראל שנתגלתה במתן תורה אינה תלויה בשום דבר**. אדרבא! **אם יחטאו, אעזור להם לחזור ולשוב אלי**.

בהוי"ה אהלל דבר (תהלים נו, יא), הוא מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. וכפי שהיהודי עושה כן מצדו, כך הקב"ה עושה כן מהצד שלו. אף הוא מברך על הרעה כשם שמברך על הטובה. כשבני ישראל אינם נוהגים כשורה, אומר הקב"ה: אני מניח תפילין. לתפילין יש פנים ויש קשר. וכשמושה רבינו ביקש להשיג את אהבתו של הקב"ה, אמר לו הקב"ה: **אראה לך מה שנוגע לך, כמה אני אוהב את בני ישראל כשהם חוטאים.**

הבנה זו צריכה להוציא את האדם מעצבותו כמו גם מהבוץ ששקע בו, לצאת בריקוד ולפצוח בשירה וזמרה, לחטוף עוד מצוה ועוד איזה מעשה טוב, ולחזור אל אביו שבשמים עד שיקוים בו וארשתין לי באמונה וידעת את ה' (הושע ב, כב).

ישראל גוי אחד בארץ, כך כתוב בתורה. ומה נתחדש במה שהקב"ה כותבו בתפיליו? נתחדש בזה **עד כמה הקב"ה מקשר עצמו אל היהודי.** פחד פחדים! לא הפסוקים הם אלה שנתחדשו בתפיליו של הקב"ה. הפסוקים כבר כתובים בתורה. מה שנתחדש הוא שהקב"ה **מניח אותם כביכול מקשר את עצמו אל ישראל** כאומר: אני מאוחד עמם. ולדבר זה יש ראש של תפילין וקשר של תפילין, פנים ואחור, כפי שראינו, **להורות שהקב"ה קושר עצמו לישראל גם כשהם במצב של אחור.**

אכן אף היהודי מצדו **מקשר עצמו אל הקב"ה בין בתפילין שעל הראש ובין בקשר שעל העורף,** דהיינו **בין כשהקב"ה מתנהג עמו בגילוי פנים ובין כשמתנהג עמו בהסתר פנים,** באלוקים אהלל דבר

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינוני' במוקדים הבאים:

ארה"ק

ירושלים	מרכז בעלזא	חדר ארונות, ארון מס 76
בית שמש	מקווה תולדות אהרן	שבטי ישראל 35
	מקוה יד כהן	רח' אוהל יהושע 8
בני ברק	מקווה שע"י ביהמ"ד המרכזי	רחוב בן איש חי 10 שכונת הפציבה
	ביהמ"ד תולדות אהרן	רח' בן איש חי 66 גבעת ירושלים
	ביהמ"ד בית גדליה	רמה ב טל: 053-317-0944
	ביהמ"ד תולדות אברהם יצחק	רח' חזון איש
	שטיבלאך קרית הרמ"א	רמה ב'
אשדוד	בית המדרש הגדול נדבורנה	קרית נדבורנה
	חנות 'מול איצקוביץ'	רחוב הרב שך
	מקוה בית פנחס	רחוב יואל
	מקוה ויזניץ	רחוב רבינא
	מקוה בעלזא	רחוב בעלזא 5
	ביהמ"ד זכרון רפאל	רחוב יצחק ניסים פינת עוזיאל
	סופר מילר	רחוב אור החיים
ביתר עילית	מעדניית יאפצ'ק	רחוב עזרא
	בית המדרש בית דוד שאול	רחוב ר' חנינא בן דוסא רובע ז
	מאפיית הנשיא	רחוב יהודה הנשיא 8 רובע ז
	בית מדרש בעלזא מרכזי	רחוב חטיבת הנגב רובע ג
	מאפיית אנגל	מרכז מסחרי בעל הנס
	ביהמ"ד בית פנחס	רחוב ינאי 12
	היכל שמחה בונים	רחוב האדמור מבעלזא רובע ג
	ביהמ"ד מאקווא	רחוב התלמוד 9
ביהמ"ד בית ישי	רחוב חטיבת גבעתי 3	
חיפה	בית המדרש 'בית אהרן'	רחוב פחד יצחק 5
	בית המדרש בעלזא	רח' הרצוג 5 חדר ארונות ארון 59
פתח תקוה	ביהמ"ד הגדול סערט ויזניץ	052-762-0720
	שכונת הבעש"ט	052-760-0162
אלעד	מקווה בעש"ט	רחוב מנחם בגין 115 א
	מקווה ויזניץ-צמח צדיק	רחוב יונתן בן עוזיאל
קריית גת	מקווה חוג חתם סופר	רחוב ברטנורא
	מקווה קרעטשניף	רחוב נתיבות שלום 2
מודיעין עילית	בית המדרש אמרי חיים ויזניץ	רחוב טרפון
	ביהמ"ד היכל שמואל אהרן צאנז	מתחם בתי הכנסת ברכפלד
גבעת זאב	קיוסק ערב שבת	רחוב האיילות פינת הראם
צפת	ביהמ"ד לעלוב	רחוב ט"ו בסמוך למלון רימונים
תל אביב	ביהמ"ד דרכי איש	הדף היומי 8
נתניה	חנות ספרים טובים	קרית צאנז

אם ברצונך לקחת חלק ב**זיכוי הרבים** ולפתוח מוקד הפצה למכירת הקונטרס באזור מגוריך, ניתן לפנות ל'מכון הבינוני' בכתובת מייל Info@machonhavineini.com

ניתן להשיג את הקונטרס 'הבינני' במוקדים הבאים:

חול

4615 14th Avenue	ביהמ"ד זכרון מרדכי טאהש	בארא פארק
4909 13th Ave	Kosher Discount	
	ע"י המקוואות	מאנרא
Phyllis Terrace 25	ספרים שאפע ווישניץ	מאנסי
	ביהמ"ד סאטמאר - הופפער	וילאמסבורג
	ביהמ"ד סאטמאר - בנין בראך	
	ביהמ"ד סאטמאר - וואלבאוט	
	ביהמ"ד סאטמאר - ליע גארדענס	
	ביהמ"ד סאטמאר - מוירטל	
	ביהמ"ד קראלי	
	Central Market Supermarket	
5678 Park Ave	Zoubris	מונטריאל
Lange Leemstraat 170A	בית המדרש אהל משה	אנטווערפן
Van Spangestraat. 6	ביהמ"ד בעלזא מרכזי	
Lamorinierstraat. 118	ביהמ"ד בית אהרן	
Brialmontlei 16	ויזניץ	
Antoon van Dyckstraat 41	גור	
Mercatorstraat 58	בית המדרש פשווארסק	
Sint-Vincentiusstraat 26A	טשרנויבל	
47 East Bank	בית המדרש סקווירא	לונדון
St Kildas Road	בית מסחר עולם הספר	
1 Belz Terrace	ביהמ"ד בעלזא	
18 Hildaville Drive	ביהמ"ד המרכזי	וועסטקליף
105 Hamlet Court Road	ביהמ"ד מילואים לאפור	

אויב ווילט איהר אנטייל נעמען אין דעם זיכוי הרבים, סיי פארקויפן אין אייער שוהל \ מקוה א.ד.ג. אדער נעמען א חלק אין די הוצאות, ביטע רופט: 718.387.1122

842106199482